

N1045620423

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประจำปี

๒๕๖๑

ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปอาร์ม

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

ชั้นใน

ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้นมีช่อชัยพฤกษ์ ประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสอง

ชั้นนอก

ใต้พานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแถบแพรมีอักษรข้อความว่า “สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน” มีช่อมุขบกประกอบอยู่ ด้านบน

สี

สีแดงชาด

ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม ภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริราช อันทรงไว้ ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพและ ทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ

สีทอง

ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างาม สูงส่ง

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐
หน้า ๑๗

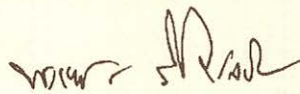
ສາຮາກ

ປະຖານສກາມິຕິບັດຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດ

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รัฐจะต้องคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการร้องเรียนและร้องทุกข์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” จึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรควบคุมฝ่ายปกครองที่มีความสำคัญที่สุดต่อองค์กรหนึ่ง ที่มีหน้าที่และอำนาจในการเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากการใช้อำนาจรัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นหลักการที่เป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม”

ในรอบปี ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายและรัฐธรรมนูญ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและแสวงหาความยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ในอันที่จะแก้ไขบรรเทาความทุกข์ร้อนและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็ได้วางรากฐานทางศีลธรรมอันดี ในการเป็นผู้นำองค์กรภาครัฐทุกระดับ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม มีความโปร่งใสและปราศจากอคติทั้งปวงในการปฏิบัติหน้าที่

ผมขอชื่นชมผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะตลอดปีที่ผ่านมาจนเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนทั่วไป และขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่าน ที่ทำงานอย่างแข็งขันในการส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา ในโอกาสที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑ เพื่อเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ผมขอเป็นกำลังใจให้ทุกท่านในการรักษาไว้ซึ่งคุณงามความดีและความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของชาติบ้านเมืองและประชาชน ผมเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จะประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคตอย่างดียิ่งตามความมุ่งหมายภายใต้หลักจริยธรรมและหลักนิติธรรมทุกประการ

(ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารจาก ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นช่วงเวลาที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทกำหนดกรอบและแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการปรับปรุงการจัดแบ่งส่วนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรเพื่อรองรับภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีการปรับเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการพิจารณาแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชนทั้งในเชิงระบบและในเชิงปัจเจกผ่านการแสวงหาข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาข้อร้องเรียน ในแง่นี้ ข้อร้องเรียนจากประชาชนและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีต่อภาครัฐจึงเปรียบเสมือนเสียงสะท้อนถึงผลของการดำเนินงานของรัฐที่ส่งผลต่อประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาและเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนให้หมดสิ้นไปเป็นเป้าหมายสำคัญ ประกอบกับความยุติธรรมตามหลักกฎหมาย บนพื้นฐานของความเหมาะสม การประนีประนอม และต้องอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มิได้มุ่งหวังให้มีการพิสูจน์

ความถูกต้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษแต่อย่างใด นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งพิจารณาตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีผลบังคับใช้แล้วก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร เพื่อให้เกิดการพัฒนาาระบบกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาคความไม่เป็นธรรม ในเชิงระบบที่ส่งผลต่อประชาชนในภาพรวมของประเทศอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีนโยบายในการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในเชิงป้องกัน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีทั้งภายในประเทศเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ในภาครัฐ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในต่างประเทศ เพื่อประสานความร่วมมือทางวิชาการ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรโดยการ พัฒนาระบบการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อน ความไม่สะดวกต่าง ๆ ให้แก่ทั้งชาวไทย ในต่างประเทศและชาวต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งในปี ๒๕๖๑ นี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้สถาปนาความร่วมมือทวิภาคีกับเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ อาทิ คณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศญี่ปุ่น ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน และผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์น ออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย เป็นต้น รวมถึงได้ดำเนินการติดตามการดำเนินงานภายใต้ บันทึกร่วมกันโดยได้ติดตามการดำเนินการภายใต้บันทึกข้อตกลงร่วมกับหน่วยงาน Anti-Corruption and Civil Rights Commission (ACRC) of the Republic of Korea และลงนามต่ออายุการบังคับใช้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีร่วมกับผู้ตรวจการ แผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการ แผ่นดินมีความกว้างขวางและครอบคลุมประชาชนมากยิ่งขึ้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งเน้นการทำงานที่เชื่อมโยงกับองค์กรอิสระแห่งอื่น ๆ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยที่ผ่านมามีการประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระด้วยกันและลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานระหว่างองค์กร และเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงให้ความสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านวิชาการ และขยายการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาสัมพันธ์ตลอดจนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในการร้องเรียนบทบาท หน้าที่ รวมถึงช่องทางในการร้องเรียนและติดต่อกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินขอขอบคุณสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีอาจประสบความสำเร็จได้ หากปราศจากความร่วมมือจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐทุกแห่งที่เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนและเข้าใจในบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินมาโดยตลอด ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกคนจะมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้างคุณภาพระหว่างกรมเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานของภาครัฐ และการขจัดปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม เพื่อเป็นองค์กรที่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง

พลเอก

วิทวิสิฐ ราชตะนันท์
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายบุญณัฐ ปานกุลย์
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

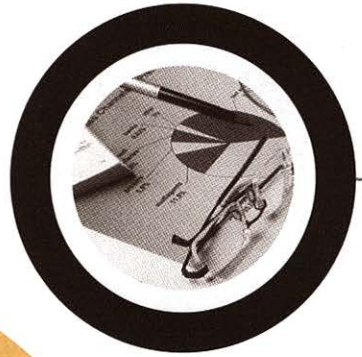
พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	(๑)
ตราสัญลักษณ์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	(๒)
สารจากประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	(๔)
สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน	(๖)
บทสรุปผู้บริหาร	(๑๒)
Executive Summary	(๒๒)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๘
๑.๑ ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๘
๑.๒ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๐
๑.๓ การดำเนินการกรณีเป็นเรื่องเฉพาะตัวหรือเรื่องที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ	๑๒
๑.๔ เรื่องที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา	๑๓
๑.๕ การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน	๑๔
๑.๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๖
๑.๗ การเสนอแนะและการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๗
๒. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๐

๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๖
๓.๑ วิสัยทัศน์	๒๖
๓.๒ พันธกิจ	๒๘
๓.๓ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๙
๓.๔ ทรัพยากรบุคคลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๓
๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๕
๓.๖ การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กับยุทธศาสตร์ชาติและแผนที่เกี่ยวข้อง	๓๖
บทที่ ๒ ภาพรวมผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๔๓
๑. สถิติผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๔๔
๒. ผลการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖๒
๒.๑ การเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอน การปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ประชาชน	๖๒
๒.๒ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับ ความเดือดร้อนหรือความเป็นธรรมแก่บุคคล	๗๙
๓. ผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจในกรณีหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ	๑๐๒
๔. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพ โดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ	๑๑๕
๕. กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	๑๑๗
บทที่ ๓ การวิเคราะห์รายละเอียดผลการดำเนินงาน	๑๓๗
๑. สัมฤทธิ์ผลของผลการดำเนินงานในภาพรวม จำแนกตามแผนงาน/ โครงการเปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัด	๑๓๘

๒. สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามระบบการประเมินผลภาครัฐราชการ แบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)	๑๕๖
๒.๑ ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับ เรื่องร้องเรียนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๕๖
๒.๒ การประเมินประสิทธิภาพด้านงบประมาณในการดำเนินงาน	๑๕๕
๓. สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาระผูกพันกับภาคี และพันธกิจสัญญาต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ	๑๕๘
๓.๑ การดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายภาคีภายในประเทศ	๑๕๘
๓.๒ การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างประเทศ	๑๗๖
๓.๓ การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และอำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม	๑๙๓
๔. ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและทรัพยากรบุคคล	๒๐๔
๔.๑ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร	๒๐๔
๔.๒ ความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล	๒๐๙
๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๑๔
๕.๑ ด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงและการพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๒๑๔
๕.๒ ด้านบุคลากร	๒๑๗
๕.๓ ด้านงบประมาณในการดำเนินการ	๒๑๘
ภาคผนวก	๒๒๑
๑. คำสั่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ ๑๔๐/๒๕๖๑ เรื่องแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑	๒๒๒
๒. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐	๒๒๔
๓. งบการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑	๒๔๘
๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๖๘

บทสรุป

ผู้บริหาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่ง หรือขั้นตอนใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติ นอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่ในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า และอาจเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นระยะเวลาเปลี่ยนผ่านในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน อันเนื่องมาจากผลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีการเปลี่ยนแปลง

ในสาระสำคัญ เป็นเหตุให้ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเฉพาะในการพิจารณา วินิจฉัยเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แบ่งได้เป็นสองช่วง คือ การดำเนินการ ในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม - ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และในระหว่างวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ในช่วงที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับหน้าที่ และอำนาจใหม่ดังกล่าว เช่น ปรับปรุงโครงสร้างและการจัดส่วนงาน การเตรียมปรับปรุง ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ในการดำเนินงานของผู้ตรวจการ แผ่นดินในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ปราศจาก สิ่งข้อจำกัด และมีได้ส่งผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งยังคงเข้าถึงผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อ การอำนวยความสะดวกได้ตามปกติ ทั้งนี้ จากการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

ผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมของประชาชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการ ทั้งสิ้น ๔,๔๓๕ เรื่อง ได้ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ประสานงาน แสวงหา ข้อเท็จจริง และมีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒,๗๖๕ เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๔ ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมดที่ต้องดำเนินการ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ เพิ่มขึ้นจากผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งอยู่ที่อัตราร้อยละ ๖๐.๗๒

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่เสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ประชาชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณา ศึกษา และ ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะให้หน่วยงานปรับปรุง แก้ไข ในหลายกรณีที่มีผลสำคัญ

อาทิ การแก้ไขปัญหาคอขวดของการดำเนินโครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ - รังสิต ที่มีต่อชุมชนริมทางรถไฟ การเสนอให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เช่าพื้นที่เชิงพาณิชย์ภายในอาคารผู้โดยสารของท่าอากาศยาน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ยังคงให้ความสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมของประชาชนเป็นรายกรณี ซึ่งปรากฏ ผลการแก้ไขปัญหาดังตัวอย่างเรื่องร้องเรียน กรณีที่ผู้ประกันตนที่ไม่สามารถเบิกจ่าย เงินค่ารักษาพยาบาล กรณีการผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงาน เพื่อช่วยเหลือและร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ให้แก่ผู้ร้องเรียนได้ในที่สุด

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในเชิงรุก กล่าวคือ การดำเนินการศึกษาทางวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก โดยได้ดำเนินการศึกษาและ ดำเนินการแก้ไขปัญหามาแล้วจำนวน ๔ เรื่อง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ ประกอบด้วย

๑. การแก้ไขปัญหาแนวเขตพื้นที่ทับซ้อนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า หมู่เกาะเสม็ด

๒. การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. การดำเนินการตรวจสอบบริษัทเอกชนผู้ผลิตเครื่องสำอางของหน่วยงานของ รัฐที่เกี่ยวข้อง

๔. การพิจารณาอนุญาตให้บริษัทเอกชนดำเนินกิจการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ ในพื้นที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทั้งนี้ การมุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ถือเป็นเป้าหมายหลัก ในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีแนวทางตามหลักสันติวิธี การแสวงหา ข้อเท็จจริงด้วยความเป็นกลาง และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เน้นวิธีการประสานงาน ทั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชน ด้วยความรวดเร็ว ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวได้สะท้อนผ่านผลการสำรวจความพึงพอใจ

ของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งพบว่า ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กล่าวคือ

- ด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๙.๖๐)
- ด้านการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน (ร้อยละ ๗๖.๒๐)
- ด้านการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๘.๐๐)
- ด้านการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๐.๘๐)

ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๗๗.๘๐)

ผลการดำเนินงานในการตรวจสอบการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ถ้ารัฐไม่กระทำตามที่ก็จะจะเป็นกรณีจึงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้

นอกจากนี้ มาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐถ้าการนั้นเป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน โดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชน ได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และเพื่อให้การตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีประสิทธิภาพ มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด โดยให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนหรือตามหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่ วันที่บุคคลหรือชุมชนมีหนังสือโต้แย้ง ในกรณีนี้ หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงาน ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนและหน่วยงาน ของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วน ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีทราบถึงการดังกล่าว และให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ หากบุคคลหรือ ชุมชนเห็นว่าคำสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ การกิจดังกล่าว โดยศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๓ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๕๑ ถึง มาตรา ๖๓ กำหนดประเด็นหลักที่สำคัญได้ จำนวน ๑๒ ประเด็น เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานและเน้นการทำงานเชิงรุกและ การแก้ไขปัญหาเชิงระบบอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม ในวงกว้าง และขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ประเด็นปัญหาที่เกิดจากการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเพื่อ จัดทำรายงานเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ได้แก่

๑. ข้อเสนอแนะในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุบัติเหตุทางถนน บนทางหลวงหมายเลข ๑๒

แม่สอด - ตาก

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร: กรณีสารเคมี พาราควอต

๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาขยะพลาสติกก้นทะเลไทย
๕. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก
๖. ข้อเสนอแนะ เรื่อง ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน: ผลกระทบต่อประเทศไทย

ผลการดำเนินงานในการเสนอเรื่องพร้อมความเห็น

ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการนิทรมานหรือปฏิบัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือ กรณี กฎ คำสั่ง หรือ การกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง เป็นต้น ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีกรณีตัวอย่างที่สำคัญ เช่น การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า กระทำของหน่วยงานของรัฐในการแยกดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๑๓ และการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และ มาตรา ๔๕ เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน...” รวมทั้งมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดว่าผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หากเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีบทบาทคุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ ด้วยการเป็นองค์กร “กลั่นกรอง” คดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนับแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๑ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนเพื่อขอให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓ จำนวน ๑๑ เรื่อง แต่เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีเรื่องใดที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

การดำเนินงานความร่วมมือกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินต่างประเทศ

นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พัฒนาบทบาทการทำงานด้านการต่างประเทศไปตามบริบทและสถานะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ปรากฏในเวทีระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคสืบเนื่องมาเกือบสองทศวรรษ การทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพัฒนางานสู่มาตรฐานสากลนั้นได้ก่อเกิดความเป็นรูปธรรมในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทวิภาคีกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินที่เป็นสมาชิกสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ

(International Ombudsman Institute - IOI) และสมาชิกสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association - AOA) ด้วยกันอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไทยเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และสามารถนำไปพัฒนางานในมิติการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เป็นที่ประจักษ์ทั้งระดับประเทศและระดับสากล โดยมีภารกิจในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

๑. ประชุมร่วมฝ่ายบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute - IOI)

๒. ประชุมร่วมคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute - IOI)

๓. ดำเนินการภายใต้บันทึกความร่วมมือกับหน่วยงาน Anti-Corruption and Civil Right Commission (ACRC) แห่งสาธารณรัฐเกาหลี

๔. ลงนามต่ออายุบันทึกความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Ombudsman Republik Indonesia)

๕. จัดทำบันทึกความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน (The Authorized Person of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan for Human Rights (Ombudsman))

๖. จัดทำบันทึกความร่วมมือและดำเนินการภายใต้บันทึกความร่วมมือกับคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (The National Commission of Supervision (NCS))

๗. จัดทำบันทึกความร่วมมือกับหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau (AEB) กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น

อีกทั้งในภารกิจด้านต่างประเทศดังกล่าว ยังมีภารกิจที่อยู่ระหว่างขั้นตอนที่จะนำไปสู่การจัดทำบันทึกความร่วมมือกับ Public Complaints Bureau (PCB) ประเทศมาเลเซีย และ Western Australian Ombudsman เครือรัฐออสเตรเลีย

ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งรับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐ บาท ลดลงจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๐ และมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวนทั้งสิ้น ๒๕๓,๑๐๙,๗๓๑.๔๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๑

ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ร่วมกำหนดตัวชี้วัดกับสำนักงบประมาณ โดยแยก ผลการดำเนินงานตามผลผลิต ตามแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ บริหารจัดการภาครัฐ และแผนงานยุทธศาสตร์ (แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ) โดยมีผลการดำเนินงานแยกตามผลผลิต ซึ่งสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถบรรลุตัวชี้วัดตามที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ

ด้านคุณภาพของการบริหารองค์กร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินมีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) อยู่ที่ระดับ ๘๔.๐๙ คะแนน อยู่ในอันดับ ๓ ของกลุ่มองค์กรอิสระ ถือเป็นอีกก้าวสำคัญในการพัฒนา ไปสู่การเป็นองค์กรคุณธรรม ที่มีความโปร่งใสในการทำงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจ ของผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเสริมสร้างธรรมาภิบาล ให้แก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการ “เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน” ต่อไป

Executive Summary

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) has mandated the Ombudsman to recommend the relevant State agencies to revise any law, rule regulations, rules, or order or any operative procedure that causes grievance, unfairness, or imposes an unnecessary or undue burden on people; to conduct fact-finding when it is found that there is a person affected by grievance or unfairness arisen from non-compliance with the law or ultra vires acts of State agency or State officials in order to relevant State agencies to eliminate or deter such grievance of unfairness; and to submit to the Council of Ministers for acknowledgement that a State agency has not yet correctly and completely complied with Chapter V Duties of the State. The Ombudsman may also refer a matter together with an opinion to the Constitutional Court, where any provision of law begs the question of the constitutionality; the Constitutional Court shall consider and render a decision without delay. Likewise, the Ombudsman may refer a matter to the Administrative Court where a rule, order or any other of a State agency or State official begs the question of the constitutionality or legality, the matter shall be referred to the Administrative Court; the Administrative Court shall consider and render a decision without delay as enshrined by

the Constitution. However, the fiscal year of B.E. 2561 (2018) marks a transitional period for the Thai Ombudsman institution since the Organic Act on Ombudsmen B.E. 2560 (2017) - which contained fundamental changes to the Ombudsman's rules of procedures, especially in complaints handling - came into force on 28 December 2017. Thus, the Ombudsman's performance in the 2018 fiscal year can be divided into two parts in relation to the Organic Act on Ombudsmen enforced at the time. The first period was from 1 October to 27 December 2017 marked the enforcement of the Organic Act on Ombudsmen B.E. 2552 (2009) while the second, which lasted from 28 December 2017 to 30 September 2018, fell under the current mandate. During this time, the Ombudsman has ensured that necessary preparations be made to provide a basis for the new mandate, which included the restructuring of the Ombudsman's office, and the revision of rules and procedures. These allowed the Ombudsman's performance during the transitional period to be unhindered and not in any way impeding the people's access to justice. In this manner, the Ombudsman's performance can be summarised as follows:-

The Ombudsman's performance in redressing public grievances

In the 2018 fiscal year, the Ombudsman has received a total of 4,435 complaints for further consideration. Among these, 2,765 complaints, or 62.34 percent, has been examined; coordinated with the relevant State agencies; come under fact-finding investigations; and subject to decisions and recommendations. This marks an increase from the fiscal year of 2017 which was at 60.72 percent.

Following the mandate in revising any law, rule regulations, rules or order or any operative procedure that causes grievance or unfairness or imposes an unnecessary or undue burden on people, the Ombudsman, in the fiscal year 2018, has considered a number of prominent cases, as well as conducting studies, and made recommendations to relevant State agencies for further actions i.e. the impacts of the Commuter Train System (Red Line) Project, Bang Sue – Rangsit section, on nearby communities; and the recommendations to revise rental regulations of commercial spaces in airport terminals. Moreover, the Ombudsman also emphasises on conducting fact-finding investigations on a case-by-case approach so that State agencies to redress public grievances for example, the case regarding an insured person not being able to obtain benefits and the ones regarding human organ transplantation. For these issues, the Ombudsman has coordinated with related parties and has successfully solved the matters.

Furthermore, the Ombudsman also adopts a proactive approach by means of conducting studies to solve systemic issues to protect public interest and problems affecting the general public. The Ombudsman has conducted four studies, which are still ongoing, on the following topics:

1. Overlapping territories in Khao Laem Ya – Moo Koh Samet National Park, Thailand;
2. Insurgency in the South of Thailand;
3. Inspection of private companies, manufacturing cosmetics by related State authorities;
4. Approval for private companies to conduct electronic waste management in Plaeng Yao district, Chachoengsao province.

It should be noted that the Ombudsman's main objective is to redress grievances and injustice by means of peaceful settlement; as well as impartial and fair fact-finding investigations for all parties involved; and both formal and informal coordination to ensure swift resolution. To reflect the Ombudsman's efficiency, a satisfaction survey has been conducted on our complainants for the 2018 fiscal year. The study found that the level of their satisfaction towards the Ombudsman's complaint handling remained good in all aspects, as illustrated below:

- Lodging and receiving complaints (79.60 percent)
- Fact-finding investigation procedures (76.20 percent)
- Consideration of complaints (78 percent)
- Post-consideration procedures (70.80 percent)

However, it should be noted that complainants held a good level of satisfaction in the Ombudsman's overall complaints handling procedures. (77.80 percent)

The Ombudsman's performance under Chapter V Duties of the State, Constitution of the Kingdom of Thailand

Section 230 (3) of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E.2560 (2017) has provided that the Ombudsman have the duties and powers to submit to the Council of Ministers for acknowledgement that a State agency has not yet correctly and completely complied with Chapter V Duties of the State which provided that "the State had duties towards the people" and had to conduct the obligations prescribed for "all peoples" or "all communities" in general.

In this manner, each people or community does not have to exercise the “right to appeal”. Should the State does not comply with the said provisions of the Constitution, or does not fulfill its obligations to its full capacity, the peoples and communities shall have the right to follow-up on the matter, and even opt for legal actions against the relevant State agencies to ensure public interest.

In addition, Section 51 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) also prescribes any act provided by the Constitution to be the duty of the State under Chapter V Duties of the State, if the act is for the direct benefit of the people, the people and the community shall have the right to follow up and urge the State to perform such act, as well as to take legal proceedings against a relevant State agency to have it provide the people or community such benefit in accordance with the rules and procedures by law. Following this provision, in order to provide effective scrutiny of the exercise of State power, Section 45 of the Constitutional Court Procedures B.E. 2561 (2018) prescribes rules and procedures for aggrieved persons affected by the State not fulfilling its duties prescribed by law, to submit a motion to the Ombudsman within 30 days as from the date of the written challenge earlier provided for the relevant State agency. In the case where the Ombudsman considered that the state agency does not perform duties in accordance with the Constitution, the Ombudsman shall inform the consideration to the complainant or relevant state agency, but in the case where the Ombudsman considered that the state agency does not perform duties in accordance with the Constitution, the report of the Ombudsman with an opinion and recommendation shall be submitted to the Council of Ministers for consideration.

In such case, if the person or community is of the opinion that the consideration of the Council of Ministers has not been applied in accordance with the provision under chapter V Duties of State, the person or community shall have the right to submit the petition to Constitutional Court for consideration as described in the section 7 of the Constitutional Court Procedures B.E. 2561 (2018).

For the 2018 fiscal year, the Ombudsman has prepared to take on this new aspect the mandate by conducting an analysis on the 2017 Constitution's Chapter V Duties of State's all 13 Sections, from Section 51 to 63, to forge a guideline for further related procedures, while keeping in mind the proactive and systemic approach with tangible results, to ensure public interest. Currently, the Ombudsman is in the process of conducting studies to provide recommendations to the Council of Ministers, regarding State agencies not fulfilling their duties; these include;

- Recommendations on effective prevention and reduction of road accidents;
- Recommendations on road accidents on Highway no.12 Mae Sot-Tak;
- Recommendations on the control of hazardous chemicals used in agriculture: the case of paraquat;
- Recommendations on waste management in Thai seas;
- Recommendations on the management of school lunch projects;
- Recommendations on ASEAN-China Free Trade Agreement.

The Ombudsman's performance in a matter to the Constitutional Court or the Administrative Court

As prescribed by law, the Ombudsman may refer a matter to the Constitutional Court or the Administrative Court where any provision of law begs the question of the constitutionality; the matter shall be referred together with an opinion to the Constitutional Court or where a rule, order or any other act of a State agency or State official begs the question of the constitutionality or legality, the matter shall be referred to the Administrative Court. In 2018 fiscal year, there has been significant cases such as a case referred to the Constitutional court, regarding the legality of separate prosecutions which may not be in compliance with the rule of law and Section 25 and 213 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E.2560 (2017); and another case, also referred to the Constitutional court, requesting the latter's opinion on the compliance of the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017) (amended by National Council for Peace and Order (NCPO) Order No. 53/2560) with Section 25, Section 26, Section 27, and Section 45 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017).

Moreover, the Ombudsman still has an obligation under Section 213 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) for which Section 46 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional court B.E. 2561 (2018) has provided further related rules, procedures, and conditions that “[t]he person who directly suffers violation of a right or liberty and thereby suffers grievance or injury or may inevitably suffer grievance or injury in consequence of the violation of such right or liberty has the right to submit a motion to the Court for trial and adjudication of the case under section 7

(11). In this regard, a motion shall first be submitted to the Ombudsman...” In addition, Section 48 of the said Organic Act also indicates that any person who suffers violation of a right or liberty constitutionally protected shall, if such person considers that such violation results from the provisions of law being contrary to or consistent with the Constitution, may submit a motion to the Ombudsman. This indicates that the Ombudsman has a crucial role in the protection of individual rights and freedoms guaranteed by the Constitution – making the Ombudsman a “screening body” for cases submitted for further consideration by the Constitutional court. It should be noted that from 3 March 2018, the date the Organic Act on Procedures of the Constitutional court, B.E. 2561 (2018) came into force, to 30 September 2018, the Ombudsman has received a total of 11 complaints pursuant to Section 213. However, none of them were in accordance with the rules, procedures, and conditions prescribed by the Organic Act on Procedures of the Constitutional court B.E. 2561 (2018); hence, the Ombudsman did not refer any matter to the Constitutional court in the 2018 fiscal year.

International cooperation between Ombudsman institutions

Apart from the exercise of the mandates, the Ombudsman also seeks to develop its roles internationally under his legal capacity which has been ongoing for the past two decades. The Ombudsman’s works in developing the institution’s work to achieve international standards have yielded many tangible results, especially in the development of networks of bilateral co-operation between members of the International Ombudsman Institute (IOI) and Asian Ombudsman Association (AOA). These activities allowed

the Thai Ombudsman to obtain further insights and best practices of Ombudsmanship around the world, which can be taken to improve the Ombudsman's capacity as an oversight mechanism, in line with the principles of good public administration, the protection of individual rights and freedoms, and good governance. The Ombudsman's work in this aspect in the 2018 fiscal year includes the following;

- IOI board of directors meeting;
- IOI Executive Committee (Ex-Com) meeting;
- Activities under the Memorandum of Understanding (MOU) on cooperation with the Anti-Corruption and Civil Rights Commission (ACRC), Republic of Korea;
- Extension of MOU with Ombudsman Republik Indonesia
- MOU with the Authorized Person of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan for Human Rights (Ombudsman)
- MOU with the National Commission of Supervision (NCS), People's Republic of China
- MOU with the Administrative Evaluation Bureau (AEB), Japan

Currently, the Ombudsman is also in the process of developing a new MOU with the Public Complaints Bureau (PCB), Malaysia and Western Australian Ombudsman, and Commonwealth of Australia.

Performance of the Office of the Ombudsman

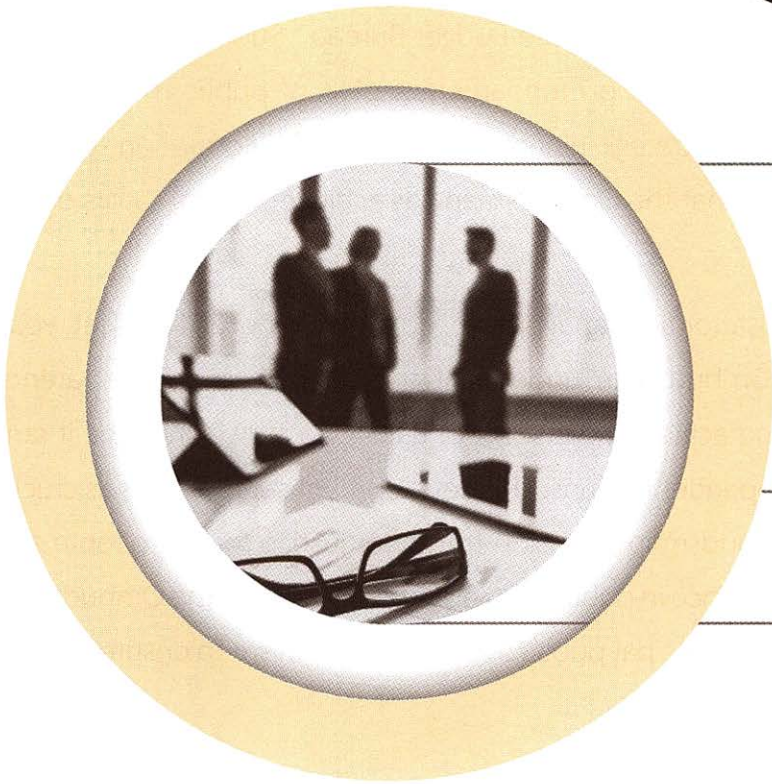
In the fiscal year of 2018, the Office of the Ombudsman, an agency mandated to cover administrative functions and facilitate the Ombudsman's performance of duties, was allocated the annual budget of 263,632,400 Thai Baht - marking a reduction from the 2017 fiscal year by 1.10 percent. The total expenditure of the Office for the 2018 fiscal year remained at 253,109,731.40 Thai Baht, representing 96.01 percent of the allocated budget.

At present, the Office of the Ombudsman conducts its activities in accordance with its 2018 fiscal year's action plan, for which it jointly has developed key performance indicators (KPI) with the Budget Bureau. Such factors measure the outcome of work based on fundamental plan of public management development including strategic planning (integrated anti-corruption strategy). It should be stressed that the Ombudsman has achieved all indicators during this fiscal year.

In terms of organisational management quality in the 2018 fiscal year, the office of the Ombudsman underwent the Integrity and Transparency Assessment (ITA) and achieved the score of 89.04 points, which made it rank third among all independent organs. This development surely serves as crucial support for the Ombudsman's mission to render justice for the people and promote good governance in public administration, achieving the Ombudsman vision in becoming a "principal public oversight mechanism to ensure fairness for the nation".

บทที่

บทนำ

พลเอก วิกวัส รัตนะนันท์

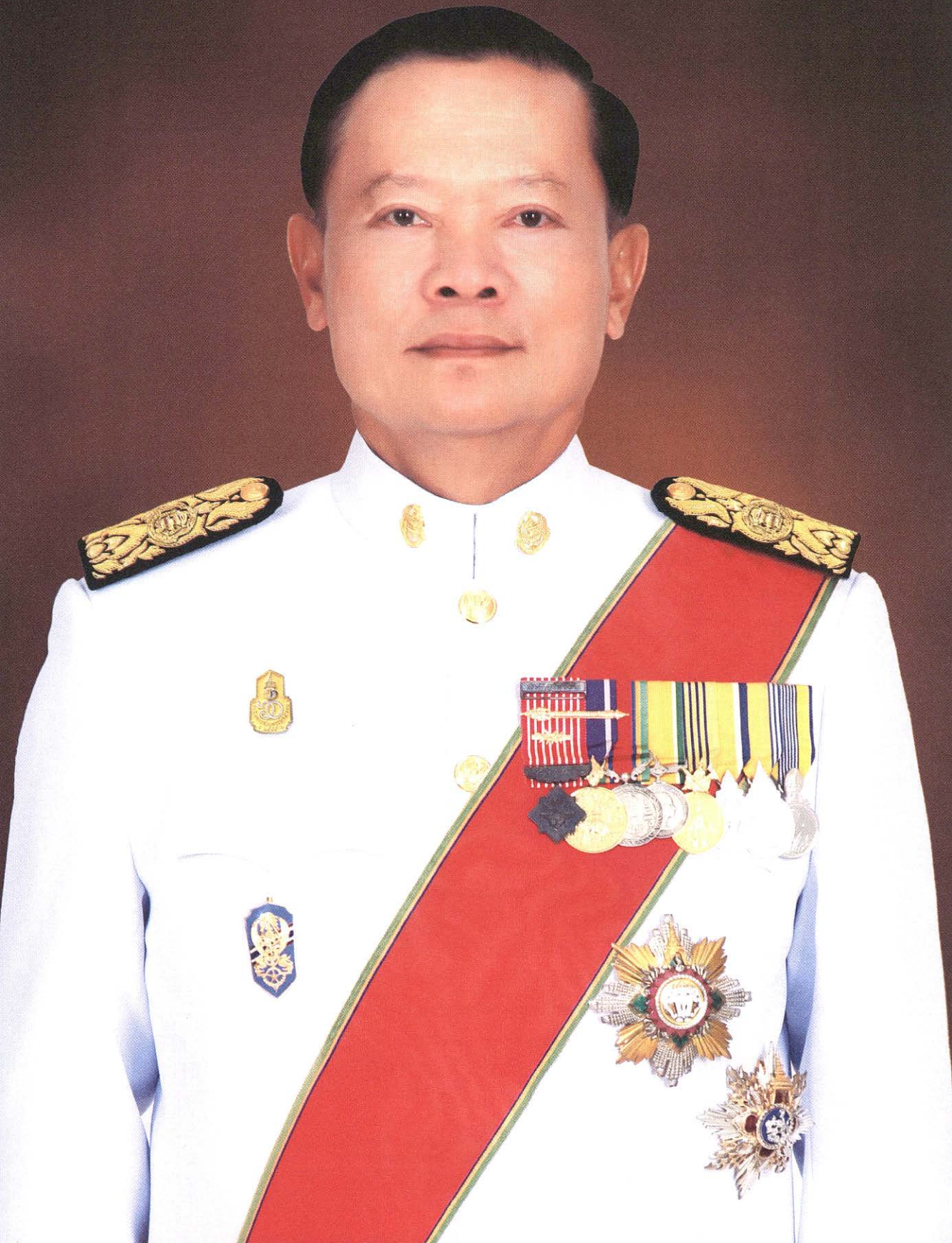
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
- โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๑
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (วิทยาศาสตร์บัณฑิต) (รุ่นที่ ๒๒)
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ (ชุดที่ ๖๑)
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตร Senior International Defense Resource Management สถาบัน DEFENSE RESOURCE MANAGEMENT INSTITUTE สหรัฐอเมริกา (รุ่นปี ๑๙๙๙)
- ปริญญาบัตร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. รุ่นที่ ๔๘)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม (รุ่นที่ ๑๗)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (รุ่นที่ ๓)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านวิทยาการพลังงาน สถาบันวิทยาการพลังงาน (รุ่นที่ ๘)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๑๘	ผู้บังคับหมวด กองพันทหารราบที่ ๑ กรมผสมที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๒๑	นายทหารข่าวกรอง กองทัพภาคที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๒๖	ราชการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
พ.ศ. ๒๕๒๙	นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. ๒๕๓๓	ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๓๔	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน กรมการพลังงานทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร
พ.ศ. ๒๕๓๕	รองเลขานุการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๓๙	นายทหารประสานภารกิจทางทหารกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ราชองครักษ์เวร
พ.ศ. ๒๕๔๐	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๔๐	ตุลาการศาลทหารกรุงเทพ
พ.ศ. ๒๕๔๒	รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนากิจการอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๔๔	รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๔๔	ตุลาการศาลทหารกลาง
พ.ศ. ๒๕๔๗	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนากิจการอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๑	เจ้ากรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๑	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหม และเลขาธิการสภากลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๒	ตุลาการศาลทหารสูงสุด ราชองครักษ์พิเศษ
พ.ศ. ๒๕๕๓	รองปลัดกระทรวงกลาโหมและสมาชิกสภากลาโหม
พ.ศ. ๒๕๕๕	รองปลัดกระทรวงกลาโหม รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงกลาโหม
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗	ผู้ตรวจการแผ่นดิน
๑๘ กันยายน ๒๕๕๙ - ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑	ผู้ตรวจการแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน	ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายบุรณัฐ ฐาปนุญช์

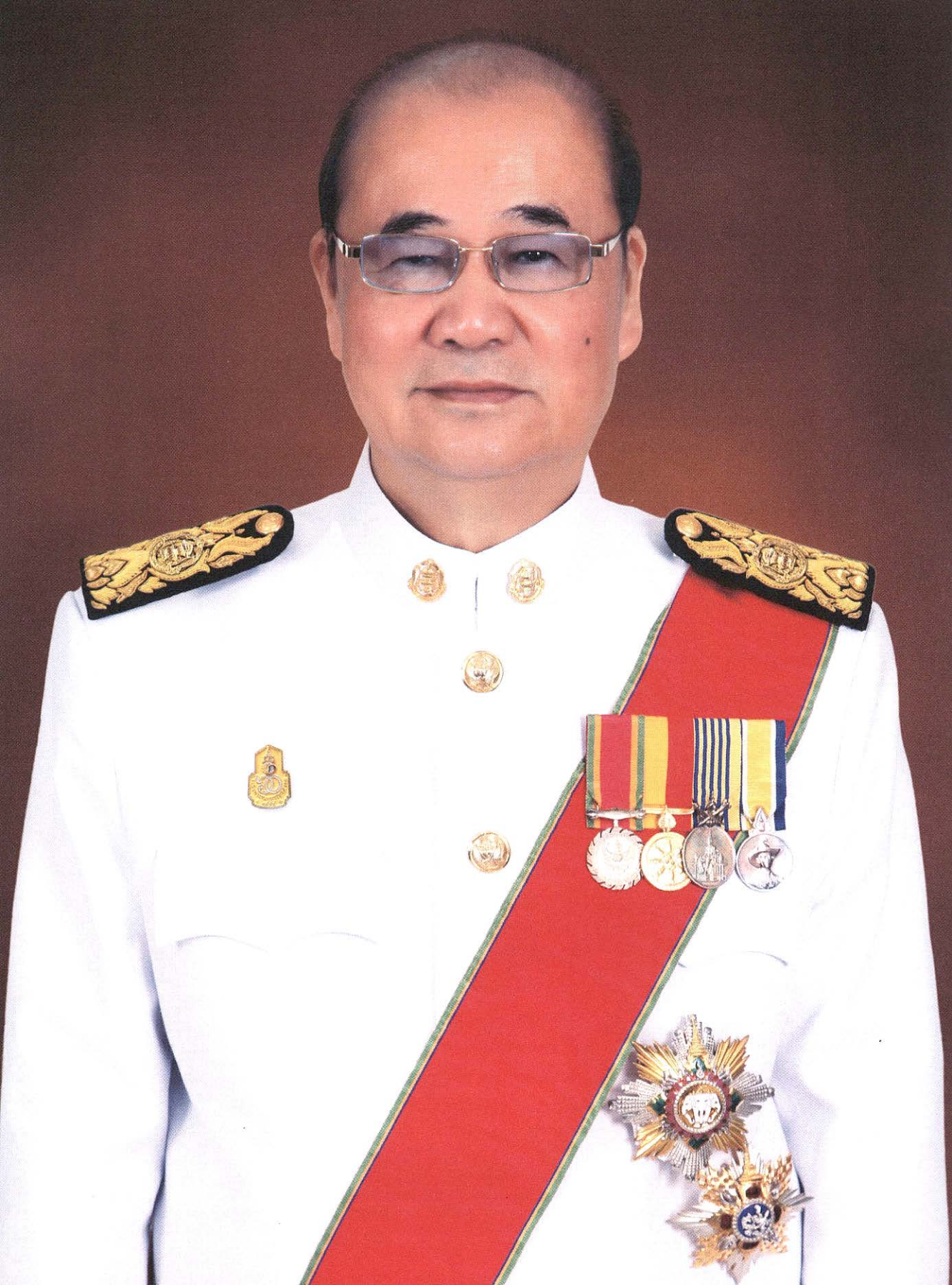
ประวัติการศึกษา

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมและศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (รุ่นที่ ๖)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและการพาณิชย์ สถาบันวิทยาการการค้า (TEPCOT) (รุ่นที่ ๒)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม (รุ่นที่ ๑๔)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (รุ่นที่ ๖)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (รุ่นที่ ๔)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๓	ผู้ช่วยผู้พิพากษากระทรวงยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๒๔	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเบตง
พ.ศ. ๒๕๒๕	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดตรัง
พ.ศ. ๒๕๒๙	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. ๒๕๓๓	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสงขลา
พ.ศ. ๒๕๓๖	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนราธิวาส
พ.ศ. ๒๕๓๗	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งธนบุรี
พ.ศ. ๒๕๓๘	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแรงงานกลาง (สาขาสงขลา)
พ.ศ. ๒๕๔๔	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓
พ.ศ. ๒๕๔๗	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๘
พ.ศ. ๒๕๔๙	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลอุทธรณ์ภาค ๑
พ.ศ. ๒๕๕๑	อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง
พ.ศ. ๒๕๕๓	อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
พ.ศ. ๒๕๕๔	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๙
	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๓
พ.ศ. ๒๕๕๕	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
พ.ศ. ๒๕๕๖	ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา
๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

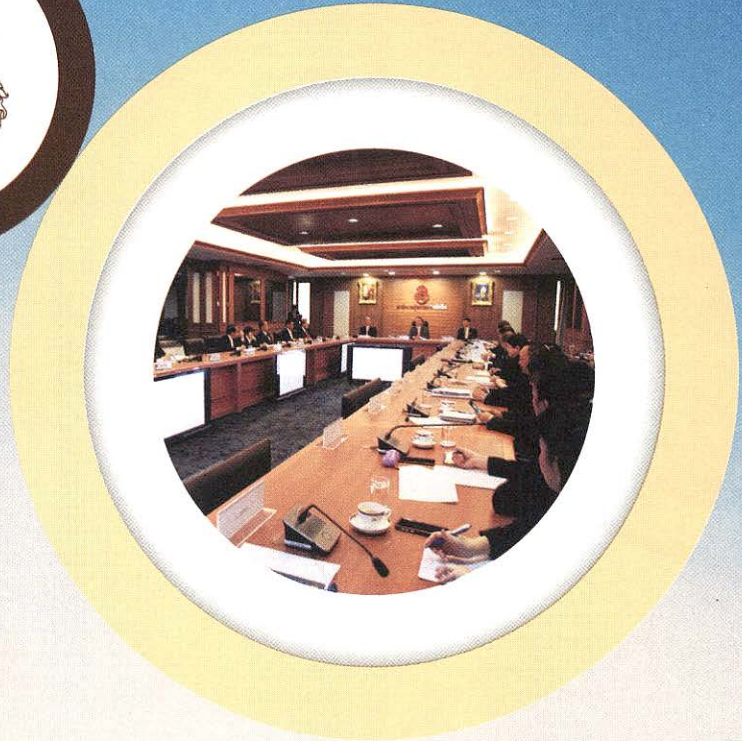
ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน สถาบันพระปกเกล้า (รุ่นที่ ๒)
- ประกาศนียบัตร หลักสูตรรับรองความเป็นมืออาชีพด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล IPMA-EP สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนร่วมกับองค์กร IPMA-HR
- ปริญญาบัตร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. รุ่นที่ ๔๘)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๑	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๓ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๒๒	ปลัดอำเภอ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
พ.ศ. ๒๕๓๔	นายอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๓๖	นายอำเภอลอง จังหวัดแพร่
พ.ศ. ๒๕๓๘	นายอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
พ.ศ. ๒๕๔๐	นายอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
พ.ศ. ๒๕๔๑	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๔	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๖	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๔๗	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. ๒๕๔๙	รองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
พ.ศ. ๒๕๕๑	ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน
พ.ศ. ๒๕๕๒	รองอธิบดีกรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๕๒	ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู
พ.ศ. ๒๕๕๓	ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. ๒๕๕๔	ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. ๒๕๕๕	ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๕๗	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. ๒๕๕๘	ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑.๑ ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน กำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๙๖ - ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยนชื่อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน”

ต่อมา คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และได้มีประกาศ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดชั่วคราวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อความสงบเรียบร้อยในการปกครองประเทศ จึงให้ยกเลิกการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดชั่วคราวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และได้มีบทบัญญัติให้องค์กรอิสระ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ได้มีการประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” ซึ่งบัญญัติให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา โดยผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีจำนวนสองคน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน”^๑ และกำหนดให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”^๒

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๘

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๙

ปัจจุบันผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วย

๑. พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ตำแหน่ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
๒. นายบุรินทร์ ฐาปนดุลย์ ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘
๓. นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๑.๒ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในปัจจุบัน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจข้างต้น ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควรต่อไป อนึ่ง ในกรณีการดำเนินการตามหน้าที่ข้างต้น พบว่า เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป^๓

นอกจากนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่สามประการข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่า

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง^๔

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๑) (๒) ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓

๑.๓ การดำเนินการกรณีเป็นเรื่องเฉพาะตัว หรือเรื่องที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกเป็นธรรมได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้วแต่กรณี^๕

^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๖

๑.๕ เรื่องที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้ ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือ คำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่น รับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสั่งยุติเรื่อง

๑.๕ การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

ผู้มีสิทธิร้องเรียน ได้แก่ ผู้ใดพบหรือได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจ ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตาม หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ หรือมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ อาจแจ้งหรือ ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปได้

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถพิจารณาเรื่องโดยไม่มีการแจ้งหรือการร้องเรียน ก็ได้

การแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินอาจกระทำได้ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือกระทำด้วยวาจา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้พัฒนาช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียมกัน และ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิร้องเรียน ประชาชนสามารถแจ้งหรือร้องเรียน ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ร้องเรียนเป็นหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยลงชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ชื่อ - สกุล บุคคลหรือชื่อหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน และ เหตุที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะปกปิดชื่อผู้ร้องเรียนเป็นความลับสามารถ แสดงความจำนงในหนังสือร้องเรียนและส่งเรื่องร้องเรียนได้ที่

(๑.๑) ร้องเรียนเป็นหนังสือและส่งทางไปรษณีย์มาตามที่อยู่ ดังนี้ “สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

(๑.๒) ร้องเรียนทางโทรสาร หมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑

(๑.๓) เสนอเรื่องผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ในเขตพื้นที่ของผู้ร้องเรียน

(๑.๔) ร้องเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทางเว็บไซต์ www.ombudsman.go.th โดยระบุชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่หนังสือเดินทาง และที่อยู่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) ของผู้ร้องเรียน

(๑.๕) ร้องเรียนผ่านระบบโมบายแอปพลิเคชัน “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดเพื่อติดตั้งแอปพลิเคชันได้ทั้งจากกูเกิลเพลย์สโตร์ (Google Play Store) สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) และแอปสโตร์ (App Store) สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ระบบปฏิบัติการไอโอเอส (iOS)

(๑.๖) ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่เดินทางไปจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และรับเรื่องในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(๒) ร้องเรียนด้วยวาจา หรือร้องเรียนทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) หรือหมายเลข ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โดยแจ้งชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่หนังสือเดินทางและหมายเลขโทรศัพท์ ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนต้องยินยอมให้มีการบันทึกเสียงไว้เป็นหลักฐาน

(๓) ร้องเรียนด้วยตนเองที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ หรือ

(๔) กรณีที่คณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการมาธิการของวุฒิสภาได้สอบสวนหรือพิจารณาเรื่องใดและเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะดำเนินการได้ คณะกรรมการมาธิการจะส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการและแจ้งผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการมาธิการต่อไป

๑.๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงและกระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐที่มีลักษณะเฉพาะบางประการที่แตกต่างจากหน่วยงานตรวจสอบอื่นของทางราชการ กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มิได้สังกัดฝ่ายบริหาร โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงเชื่อมั่นได้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ร้องเรียนหรือผู้ถูกร้องเรียนก็ตาม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรมและการมุ่งส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ทั้งนี้ ในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริง ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ดังนี้^๖

(๑) ให้นำหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไปนั้น มิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอมให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

อนึ่ง กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินมีความแตกต่างจากศาลที่ผลของคำพิพากษาจะมีฝ่ายแพ้-ชนะ มีการเผชิญหน้ากันระหว่างคู่ความ และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและเยียวยาความทุกข์ร้อนของประชาชนหรือผู้ร้องเรียนมากกว่าการมุ่งชี้ความผิดและการลงโทษ มิได้พิจารณาปัญหาโดยยึดถือเพียงแต่ความถูกต้องตามตัวบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาถึง

^๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕

ความเหมาะสมและความเป็นธรรมแก่ประชาชนด้วย นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนสามารถร้องเรียนได้สะดวก ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการร้องเรียน และดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร็ว เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยใช้แนวทางสันติวิธีในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน

๑.๗ การเสนอแนะและการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีที่มีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกันและลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย^๗

ภายหลังจากการหารือ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน

^๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒

โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วหน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^๕

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาข้างต้น และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวัน และดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีที่ได้รับข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น^๖

หากเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า การดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานให้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวัน

^๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

^๖ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง

ดังกล่าวและให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ โดยเร็วต่อไป แต่หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสม และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และดำเนินการตามเงื่อนไขระยะเวลาดังที่ได้กล่าวไปแล้วต่อไป^{๑๐}

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ ให้คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้^{๑๑}

---

^{๑๐} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔

^{๑๑} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕

๒. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงกำหนดให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน^{๑๒} และมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้^{๑๓}

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุนิติภารกิจ และหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะผู้บริหารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วย

(๑) นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย ตำแหน่ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) นายสงัด ปัลลิวี ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) นางสาวจงดี หมายดี ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) นายปรีดา เวทยาวงศ์ ตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

^{๑๒} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๐ วรรค ๑

^{๑๓} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑

นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายสงัด ปิฉวี

รองเลขาธิการ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นางสาวจงดี หมายดี

รองเลขาธิการ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายปรีดา เวศยาวงศ์

รองเลขาธิการ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดแบ่งส่วนงานเป็นสำนักต่าง ๆ รวม ๑๕ สำนัก ๑ สถาบัน และ ๑ หน่วย ประกอบด้วย

(๑) **สำนักบริหารกลาง** มีภารกิจเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานพิธีการ งานเลขานุการ งานประชุม งานบริหารทั่วไป งานอาคารสถานที่และความปลอดภัย งานยานพาหนะ งานข้อมูลข่าวสาร งานธุรการกลางและงานอื่นซึ่งไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของส่วนงานอื่นใดในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะ

(๒) **สำนักบริหารการคลัง** มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การพัสดุ และทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) **สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์** มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล งานวินัยและจริยธรรม และงานเลขานุการของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล

(๔) **สำนักนโยบายและแผน** มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยง

(๕) **สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์** มีภารกิจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารองค์กร การสื่อสารมวลชนสัมพันธ์ การพัฒนาการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดการเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับงานโสตทัศนอุปกรณ์

(๖) **สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** มีภารกิจเกี่ยวกับงานพัฒนาออกแบบ วางระบบ และบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๗) **สำนักกฎหมายและคดี** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง การวิเคราะห์กฎหมาย และงานนิติการ

(๘) **สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน** มีภารกิจเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบ กลั่นกรอง แสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดิน

วินิจฉัยในกรณีการรับหรือไม่รับไว้เป็นเรื่องราวเรียน ตลอดจนส่งมอบเรื่องราวเรียนที่ได้รับไว้ พิจารณาให้ส่วนงานที่รับผิดชอบดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง การดำเนินการเรื่องที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน สามารถประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมดาด้วยความรวดเร็ว และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ งานติดตาม รายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน งานให้คำปรึกษา ตอบข้อซักถามแก่ประชาชน หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๙) **สำนักสอบสวน ๑ - ๓** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๐) **สำนักสอบสวน ๔** มีภารกิจเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและจัดทำความเห็นเพื่อเสนอผู้ตรวจการแผ่นดินวินิจฉัย โดยเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะพิเศษ เรื่องที่สำคัญเร่งด่วน เรื่องที่มีความลับซับซ้อนเกี่ยวเนื่องหลายพื้นที่หรือหลายหน่วยงาน ตลอดจนเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้ดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ งานติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๑) **สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ** มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล แสวงหาข้อเท็จจริง จัดทำรายงานและพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ และเรื่องอื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

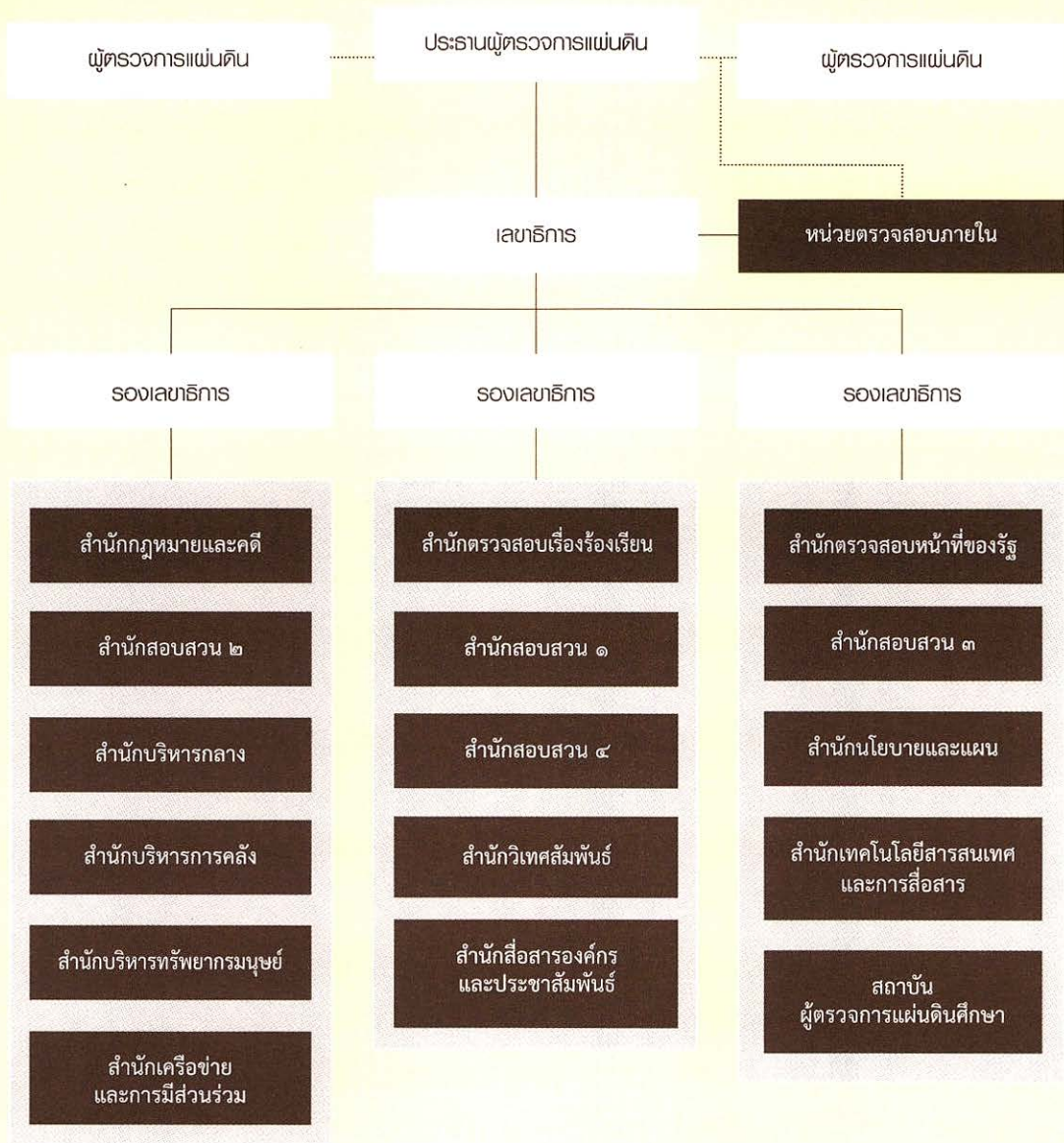
(๑๒) **สำนักเครือข่ายและการมีส่วนร่วม** มีภารกิจเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ธรรมาภิบาล การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) **สำนักวิเทศสัมพันธ์** มีภารกิจเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ กิจกรรมล่ามและภาษาต่างประเทศ งานรับรองและงานพิธีการที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ งานวิจัยและวิชาการระหว่างประเทศ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานที่เป็นภาษาต่างประเทศ

(๑๔) **สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา** มีภารกิจเกี่ยวกับการวิจัย วิชาการ การบริการวิชาการและเผยแพร่ งานจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี งานห้องสมุด จดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๕) **หน่วยตรวจสอบภายใน** มีภารกิจเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานภายในและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน และเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ

โครงสร้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๑ วิสัยทัศน์

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการวางแผนระยะยาว โดยคำนึงถึงทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงผลสำเร็จตามภารกิจในการเสริมสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนและสังคม จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ผู้ตรวจการแผ่นดินระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ขึ้น โดยเป็นการจัดทำภายใต้หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนระดับชาติฉบับอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์นอกจากจะคำนึงถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในประเทศแล้ว ยังให้ความสำคัญกับประชาชนคนไทยที่ไปพักพิงยังต่างประเทศ รวมถึงประชาชนชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีบทบาทสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น ประชาคมอาเซียน สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: AOA) และสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI)

อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมขององค์กรในด้านการบริหารจัดการภายในให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความเสี่ยง และความท้าทายที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับภารกิจตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ผู้ตรวจการแผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี คือ

“ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลาง เป็นธรรม เสริมสร้างธรรมาภิบาล ในประชาคมโลกอย่างยั่งยืน”

คำสำคัญ

“เป็นอิสระ” หมายถึง การทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน มีความเป็นอิสระ กล้าหาญ
ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่อยู่ใต้กำกับและบังคับบัญชาของฝ่ายบริหาร และฝ่ายการเมือง

“เป็นกลาง” หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ไม่โอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ยึดหลัก
การทำงานบนพื้นฐานของการไกล่เกลี่ย เพื่อให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน
จากการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ

“เป็นธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ยึดหลักธรรมาภิบาล การให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
โดยใช้กลไกการทำงานแบบกัลยาณมิตรมาเป็นหลักในการแก้ปัญหาและเยียวยาความเดือดร้อน
ของประชาชน

การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนไม่เพียงให้ความคุ้มครองให้กับประชาชนภายใน
ประเทศเท่านั้น แต่ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการให้ความคุ้มครองและแก้ไข
ปัญหาคความเดือดร้อนให้กับประชาชนคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศ และให้ความคุ้มครอง
ชาวต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย เป็นการเสริมสร้างให้เกิดความเป็นธรรมแก่
ประชาชนในระดับประชาคมโลก ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นธรรมที่ยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบแนวทางและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ผู้ตรวจการ
แผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งเป็น
องค์กรที่จะขับเคลื่อนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินให้บรรลุตามหน้าที่และอำนาจ
ที่มี จึงได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ระยะ ๕ ปี หรือแต่ละช่วง ภายใต้
กรอบยุทธศาสตร์ฯ ระยะ ๒๐ ปี โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการดำเนินงาน ในระยะ
๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) คือ

“เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน”

อันหมายถึง การมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมให้แก่
ประชาชน โดยกำหนดกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เน้นรูปแบบการทำงานแบบ

กัลยาณมิตร การให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเป็นระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน สื่อมวลชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการเพื่อความสะดวกรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูง การพัฒนางานด้านวิชาการส่งเสริมและพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากขึ้น ใช้เวลาทำงานน้อยลง แต่เสร็จสมบูรณ์และเกิดผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น

๓.๒ พันธกิจ

“ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมที่ยั่งยืน”

(๑) การแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเป็นธรรม

(๒) การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรม

(๓) การติดตามและรายงานการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ การเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ การดำเนินงานดังกล่าวใช้กลไกในการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๓.๓ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) และนำกรอบประเด็นยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑

การยกระดับและเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างกลไกให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชน การปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น สร้างการรับรู้และเข้าถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน ประสานงานและทำงานร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

เป้าประสงค์

- ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- ร้อยละความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาแนวทางในการให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายที่เป็นภาระแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในเชิงระบบ

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการตรวจสอบและพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐอย่างถูกต้องครบถ้วน

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ พัฒนาการแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านการอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพโดยพัฒนาระบบการปฏิบัติงานด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้กับประชาชนให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดทำมาตรฐานเรื่องร้องเรียนในแต่ละประเด็นให้มีมาตรฐานกลาง ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการอำนวยความสะดวกของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงผ่านกลไกและวิธีการรวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน การจัดทำและพัฒนารูปแบบวิธีการปฏิบัติ และแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์

- ทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศมีความรู้และเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- ระดับความรู้ความเข้าใจและการบูรณาการความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และทุกภาคส่วนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและทุกภาคส่วน

เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน ประชาชน) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ สร้างและขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศ

เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของประเทศคู่ภาคีระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓

การพัฒนากระบวนการจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน การคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานขององค์กร การพัฒนางานด้านวิชาการ การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พัฒนาระบบข้อมูลและเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลสารสนเทศกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ

เป้าประสงค์

- บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำและเชื่อมโยงองค์ความรู้ มีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่นในบริษัทที่แตกต่างกันไป และตอบสนองต่อภารกิจขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- ระดับการพัฒนาการจัดการจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาและบริหารจัดการองค์ความรู้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การพัฒนางานด้านวิชาการ การเชื่อมโยงองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานของสำนักงาน

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นการพัฒนาและยกระดับการดำเนินงานขององค์กรโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใสในการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

เพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีศักยภาพสูง บุคลากรแต่ละสายงานและระดับตำแหน่งได้รับการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญ ให้พร้อมปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจและรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไป

กลยุทธ์ที่ ๓.๔ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

เพื่อให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่ทันสมัยในการสนับสนุนการดำเนินงาน

๓.๕ กรัพยากรบุคคลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานจำนวนทั้งสิ้น ๒๕๖ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	จำนวน (คน)
พนักงาน	๒๑๘
เลขาธิการ	๑
รองเลขาธิการ	๓
เจ้าหน้าที่สอบสวน	๑๐๐
นิติกร	๘
นักวิชาการ	๔๔
- งานนโยบายและแผน (๙)	
- งานเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (๑๔)	
- งานวิเทศสัมพันธ์ (๙)	
- งานผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา (๑๒)	
นักวิชาการคอมพิวเตอร์	๑๐
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	๑๔
เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	๙
บุคลากร	๙
เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป	๑๘
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	๒

บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	จำนวน (คน)
ลูกจ้างประจำ	๒๕
พนักงานขับรถ	๒๑
พนักงานธุรการ	๔
ลูกจ้างชั่วคราว	๑๓
เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป	๓
เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	๑
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	๒
นักวิชาการ	๑
พนักงานธุรการ	๖

๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (งบอุดหนุนทั่วไป) วงเงินทั้งสิ้น ๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐ บาท สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอนุมัติแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๙๘,๒๔๖,๙๐๐ บาท (สองร้อยเก้าสิบแปดล้านสองแสนสี่หมื่นหกพันเก้าร้อยบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดในแต่ละหมวด ดังนี้

รายการจัดสรร	งบบุคลากร	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
๑. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรตาม พรบ. ปี ๒๕๖๑	๑๗๗,๗๕๓,๔๐๐	๘๒,๙๖๔,๐๐๐	๒,๙๑๕,๐๐๐	๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐
๒. รายการภาระผูกพันกันไว้เบิกเหลือมปีจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๔,๙๓๑,๕๐๐	-	๙,๙๓๑,๕๐๐
๓. งบประมาณเหลือจ่ายจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	-	๑๓,๓๗๑,๖๐๐**	๙๒๗,๐๐๐	๑๑,๖๕๒,๖๐๐
๔. งบประมาณเหลือจ่ายสะสมจากปีก่อน	-	๑๐,๓๘๔,๔๐๐	-	๑๐,๓๘๔,๔๐๐*
รวม	๑๘๒,๗๕๓,๔๐๐	๑๑๑,๖๕๑,๕๐๐	๓,๘๔๒,๐๐๐	๒๙๘,๒๔๖,๙๐๐

- หมายเหตุ ๑. * งบประมาณเหลือจ่ายสะสมจากปีก่อน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอนุมัติให้ออมาสมทบจ่ายในงบดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานฯ ไตรมาสที่ ๑ และ ๒ จำนวน ๑๐,๓๘๔,๔๐๐ บาท
๒. ** เป็นรายการที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอนุมัติโอนจากงบบุคลากร สมทบจ่ายในงบดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานฯ จำนวน ๑๓,๓๗๑,๖๐๐ บาท
๓. ข้อมูลจากการปรับแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับไตรมาสที่ ๓ - ๔

๓.๖ การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินฯ ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงแผนและยุทธศาสตร์ชาติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศในด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกัน โดยมีความเชื่อมโยงดังนี้

๓.๖.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ด้านต่าง ๆ รวม ๖ คณะ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และได้กำหนดดำเนินการงานโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว

๓.๖.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๑๑ ด้าน ในราชกิจจานุเบกษา ประกอบด้วย (๑) ด้านการเมือง (๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๓) ด้านกฎหมาย (๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม (๕) ด้านเศรษฐกิจ (๖) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๗) ด้านสาธารณสุข (๘) ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (๙) ด้านสังคม (๑๐) ด้านพลังงาน และ (๑๑) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ได้แก่

(๑) ด้านการเมือง ประเด็นที่ ๕ การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย กิจกรรมที่ ๓ การส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างธรรมาธิปไตยให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ประเด็นที่ ๒ ระบบข้อมูลภาครัฐ มีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล และประเด็นที่ ๔ กำลังคนภาครัฐ มีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

(๓) ด้านกฎหมาย ประเด็นที่ ๒ ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน ประเด็นที่ ๓ มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ประเด็นที่ ๖ เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายหรือกฎที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้ง การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ประเด็นที่ ๗ มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายหรือกฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมายคำพิพากษา ประเด็นที่ ๘ ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชา กฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี และประเด็นที่ ๑๐ มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๔) ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นที่ ๒ การป้องกัน (๑) และประเด็นที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ

๓.๖.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐

- ๒๕๖๔)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนา ประเทศ ๑๐ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคม ไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนา ภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐมีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐานสากล ลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของประเทศ พัฒนาระบบและกระบวนการ ทางกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ประชาชน

๓.๖.๔ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอย่างเข้มแข็งเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีมาตรฐานความโปร่งใสเทียบเท่าสากลสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๖ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต และ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานด้านความโปร่งใสและการจัดการ การยกระดับค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงานตามภารกิจที่ส่งเสริมและสนับสนุนตามแนวทางยุทธศาสตร์ดังกล่าว

นอกจากนั้น การดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งเน้นการพัฒนา การบริหารจัดการ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้และเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐให้เกิดบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ พื้นที่ และภาษา นำไปสู่การหลอมรวมการทำงานของภาครัฐเสมือนเป็นองค์กรเดียว ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการบริการของหน่วยงานภาครัฐได้แบบทุกที่และทุกเวลา

แผนที่ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ฉบับต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและ
เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและ
พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนการปฏิรูปประเทศ
(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

ด้านการเมือง

ด้านการบริหาร
ราชการแผ่นดิน

ด้านกฎหมาย

ด้านป้องกัน
และปราบปราม
การทุจริตและ
ประพฤติมิชอบ

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้และเป็นเครื่องมือ
เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและสอดคล้องกับนโยบาย ๔.๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ ยุทธศาสตร์ระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

ยุทธศาสตร์ผู้ตรวจการแผ่นดิน ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
“ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลาง เป็นธรรม เสริมสร้างธรรมาภิบาลในประชาคมโลกอย่างยั่งยืน”

แผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

แผนที่ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ สำนักงานพิสูจน์ทราบแผนดิน ระยะ: ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์ (Vision) “เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน”

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

แผนกิจ

๑. การแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเป็นธรรม

๒. การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรม

๓. การติดตามและรายงานการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

ยุทธศาสตร์

๑. การยกระดับและเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน

๒. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

๓. การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เป้าประสงค์

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาแนวทางในการให้หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาคความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ พัฒนาการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงกลไกการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ สร้างและขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาและบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานของสำนักงาน

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

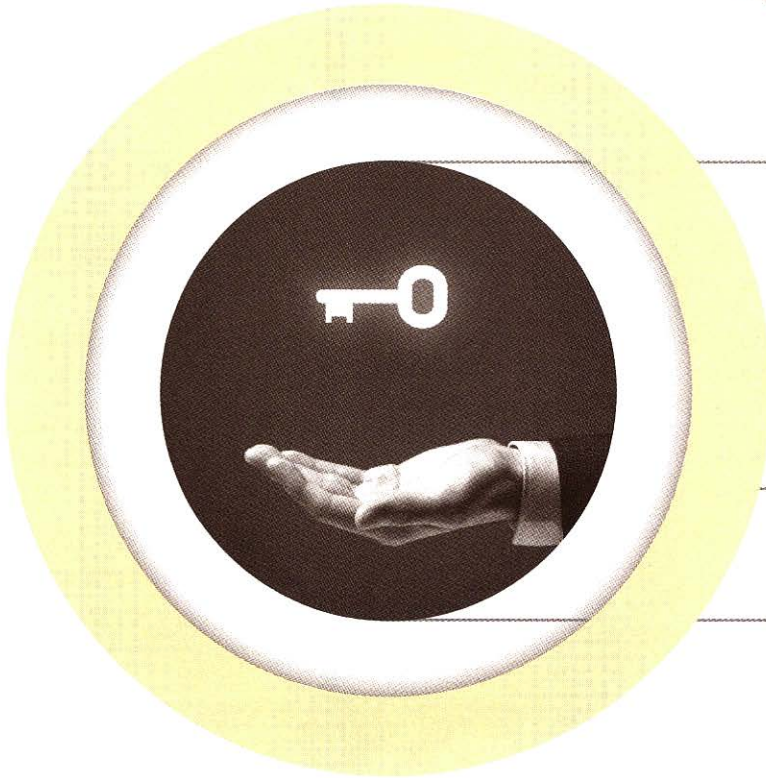
กลยุทธ์ที่ ๓.๔ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและคความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ

ทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศมีความรู้และเข้าใจหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม

บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำและเชื่อมโยงองค์ความรู้ มีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการบริหารจัดการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

Unit

ภาพรวมผลการดำเนินงาน
ตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. สถิติผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

การดำเนินการเรื่องร้องเรียน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	
	จำนวน (เรื่อง)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (เรื่อง)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ทั้งสิ้น	๔,๔๓๕	๑๐๐.๐๐	๕,๓๓๙	๑๐๐.๐๐
๑.๑ เรื่องที่รับไว้ในปีงบประมาณ	(๒,๓๓๘)	-	(๒,๕๓๙)	-
๑.๒ เรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณก่อน	(๒,๐๙๗)	-	(๒,๘๐๐)	-
เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒,๗๖๕	๖๒.๓๔	๓,๒๔๒	๖๐.๗๒
เรื่องร้องเรียนยกไปดำเนินการในปีงบประมาณถัดไป	๑,๖๗๐	๓๗.๖๖	๒,๐๙๗	๓๙.๒๘

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น ๔,๔๓๕ เรื่อง ในจำนวนนี้ ประกอบด้วย เรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างดำเนินการยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒,๐๙๗ เรื่อง และเป็นเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ อีกจำนวน ๒,๓๓๘ เรื่อง สำหรับผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาตรวจสอบแสวงหาข้อเท็จจริง และมีคำวินิจฉัยตลอดจนข้อเสนอแนะแล้ว จำนวน ๒,๗๖๕ เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๔ ของเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งหมด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเปรียบเทียบกับปีงบประมาณที่ผ่านมา พบว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในจำนวนที่ลดลงเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ จาก ๒,๕๓๙ เรื่อง เป็น ๒,๓๓๘ เรื่อง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ในช่วงต้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งในการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินบางกรณี ผู้ร้องเรียนจำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายอื่น จึงมีผลให้ผู้ร้องเรียนชะลอการยื่นเรื่องร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนในเรื่องร้องเรียนที่แล้วเสร็จ พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จเพิ่มสูงขึ้นจากปีงบประมาณก่อนหน้า กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ ๖๐.๗๒ เป็นร้อยละ ๖๒.๓๔ ของเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น

ทั้งนี้ เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวสามารถจำแนกตามผลการดำเนินการ ดังนี้

การดำเนินการ	จำนวน (เรื่อง)
เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๒,๓๖๕
- ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา	๒,๖๖๘
- ผู้ร้องเรียนได้ถอนเรื่องร้องเรียน	๘๖
- ผู้ร้องเรียนมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม	๘
- ข้อมูลไม่ชัดเจน	๒
- ไม่ใช่ผู้ร้อง หรือถูกแอบอ้างชื่อ	๑

อนึ่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นปีที่การปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องมาจากเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกันของการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินสองฉบับ ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงแบ่งออกได้เป็นสองช่วง กล่าวคือ การดำเนินการในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม - ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๘๖๔ เรื่อง และการดำเนินการในระหว่างวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๑,๙๐๑ เรื่อง โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนี้

สถิติเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำแนกตามผลการดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๗	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงแล้ว และได้จัดทำรายงานสรุปข้อเท็จจริง พร้อมทั้งความเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการต่อไป	๔๐
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามนัยมาตรา ๒๒ (๒)	๔๗	-	

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเห็นว่ามีกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	๒	-	๒
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว พบว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือ กฎ คำสั่ง หรือ การกระทำใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย ตามนัยมาตรา ๒๓	๒๙	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า มีประเด็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือการกระทำมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	๑๓
- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณากลับกรอกก่อนจะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖	๑๑	-	
- เรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายอื่น	๒	-	
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกเป็นธรรม กรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว และได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป	๑๑	-	

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน (เรื่อง)
<p>- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป</p>	๖๙	<p>- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล หรือการลงโทษทางวินัยของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และได้ส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	๒๗
<p>- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต และได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป</p>	๑๙	<p>- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ และได้ส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามนัยมาตรา ๒๙ (๑)</p>	๔๑
-		<p>- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญา หรือมีมูลความผิดทางวินัย จึงแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนเรื่องนั้น ๆ</p>	๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้แต่เนิ่นนานนโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ	๕	-	-
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว	๑๓๗	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว	๘๐
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๐๒	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๕๖
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือองค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว	๙๑	-	-
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม	๑	-	-

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	จำนวน (เรื่อง)	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน (เรื่อง)
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและได้แสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว	๔๑๙	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม หรือได้รับการชดใช้ความเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว	๑๔๙
- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว	๒๕	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว	๘
- เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นเรื่องที่มีลักษณะตามมาตรา ๓๗ (๘) เรื่องอื่นตามมาตราที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด	๗๒๑	- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า ผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยาน หลักฐาน หรือไม่ดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร	๑๕
-		- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการและแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า เป็นการร้องเรียนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม	๑
-		- เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้ดำเนินการแล้ว พบว่า เป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติ ๒๔ ว่าด้วยวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๒๐
- เรื่องที่ผู้ร้องเรียนถอนเรื่องร้องเรียน	๖๓	- เรื่องที่ผู้ร้องเรียนถอนเรื่องร้องเรียน	๒๓
รวม	๑,๙๐๑	รวม	๘๖๔

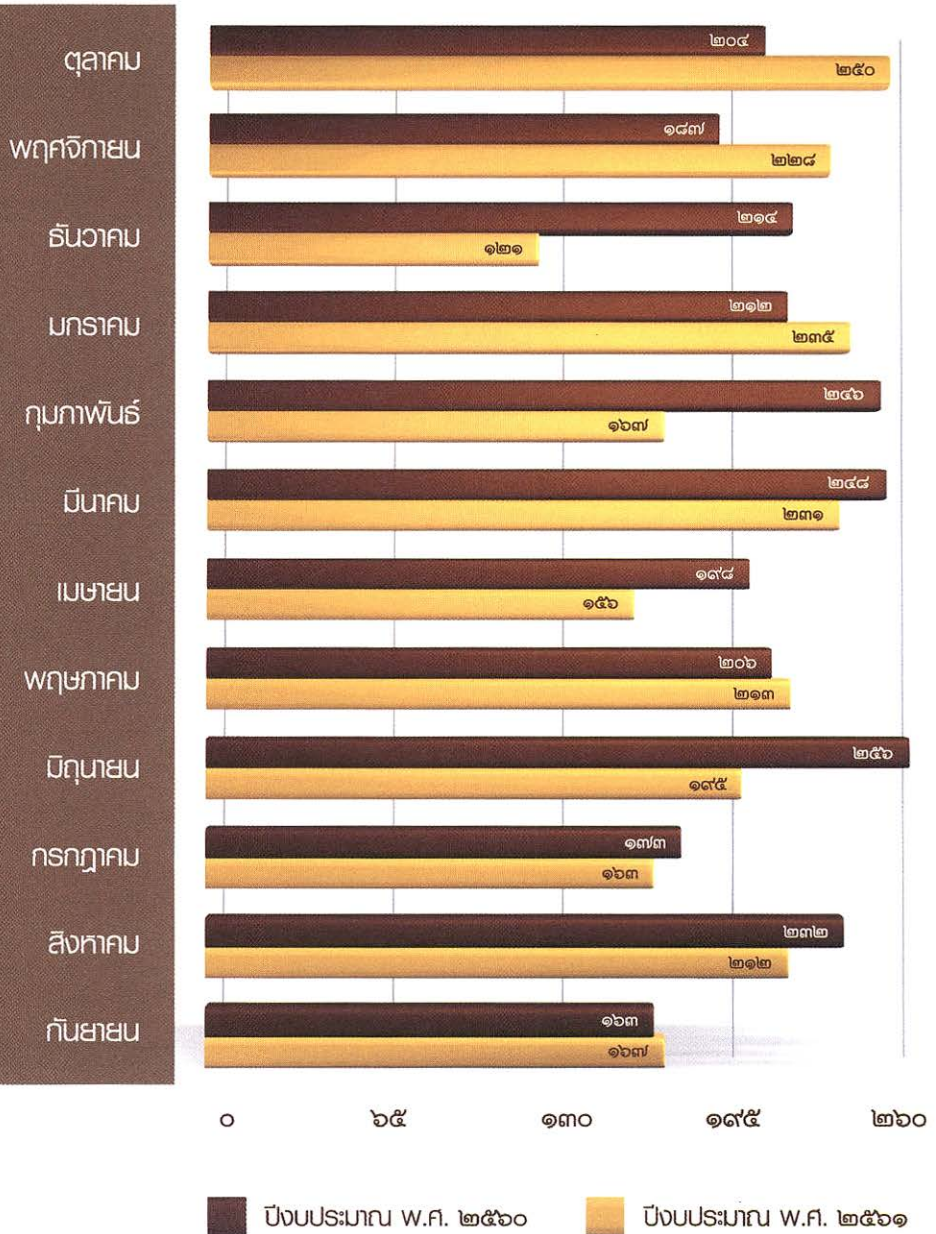
เปรียบเทียบเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
ตุลาคม	๒๐๔	๒๕๐
พฤศจิกายน	๑๘๗	๒๒๘
ธันวาคม	๒๑๔	๑๒๑
มกราคม	๒๑๒	๒๓๕
กุมภาพันธ์	๒๔๖	๑๖๗
มีนาคม	๒๔๘	๒๓๑
เมษายน	๑๙๘	๑๕๖
พฤษภาคม	๒๐๖	๒๑๓
มิถุนายน	๒๕๖	๑๙๕
กรกฎาคม	๑๗๓	๑๖๓
สิงหาคม	๒๓๒	๒๑๒
กันยายน	๑๖๓	๑๖๗
รวมทั้งสิ้น	๒,๕๓๗	๒,๓๓๘

เปรียบเทียบเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

จำแนกตามรายเดือน

เปรียบเทียบจังหวัดที่มีการร้องเรียนมากที่สุด ๑๐ อันดับ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

อันดับ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	
	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน
๑	กรุงเทพมหานคร	๘๔๗	กรุงเทพมหานคร	๘๙๔
๒	นนทบุรี	๑๒๖	นนทบุรี	๑๑๓
๓	ชลบุรี	๙๓	ชลบุรี	๑๐๓
๔	นครราชสีมา	๖๘	ปทุมธานี	๖๑
๕	เชียงใหม่	๖๕	นครราชสีมา	๕๙
๖	ปทุมธานี	๖๔	เชียงใหม่	๕๓
๗	นครสวรรค์	๕๑	พระนครศรีอยุธยา	๕๒
	อุดรธานี	๕๑	สุพรรณบุรี	๕๒
๘	ขอนแก่น	๔๗	ระยอง	๔๘
๙	อุบลราชธานี	๔๕	สมุทรปราการ	๔๔
๑๐	สมุทรปราการ	๔๓	ขอนแก่น	๓๙

เรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด

ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)	ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)
ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
๑ เชียงใหม่	๕๓	๑ นครราชสีมา	๕๙
๒ เชียงราย	๒๓	๒ ขอนแก่น	๓๙
๓ ลำปาง	๑๕	๓ อุดรธานี	๓๕
๔ น่าน	๑๑	๔ ร้อยเอ็ด	๒๙
๕ ลำพูน	๑๐	๕ ศรีสะเกษ	๒๙
๖ พะเยา	๙	๖ อุบลราชธานี	๒๖
๗ แพร่	๘	๗ สกลนคร	๒๓
๘ แม่ฮ่องสอน	๕	๘ สุรินทร์	๒๓
๙ อุดรดิตถ์	๕	๙ ชัยภูมิ	๒๐
ภาคกลาง		๑๐ กาฬสินธุ์	๒๐
๑ กรุงเทพมหานคร	๘๙๔	๑๑ บุรีรัมย์	๑๗
๒ นนทบุรี	๑๑๓	๑๒ มหาสารคาม	๑๖
๓ ปทุมธานี	๖๑	๑๓ นครพนม	๑๓
๔ พระนครศรีอยุธยา	๕๒	๑๔ ยโสธร	๑๑
๕ สุพรรณบุรี	๕๒	๑๕ หนองคาย	๘
๖ สมุทรปราการ	๔๔	๑๖ เลย	๗
๗ นครสวรรค์	๓๖	๑๗ บึงกาฬ	๖
๘ นครปฐม	๒๙	๑๘ มุกดาหาร	๕
๙ เพชรบูรณ์	๒๘	๑๙ อ่างนาจเจริญ	๕
๑๐ สมุทรสาคร	๒๗	๒๐ หนองบัวลำภู	๒
๑๑ สระบุรี	๒๕	ภาคใต้	
๑๒ ลพบุรี	๒๔	๑ นครศรีธรรมราช	๓๖
๑๓ พิษณุโลก	๒๒	๒ ปัตตานี	๓๔
๑๔ ทิจิตร	๒๑	๓ สงขลา	๒๘
๑๕ นครนายก	๑๘	๔ สุราษฎร์ธานี	๒๕
๑๖ สิงห์บุรี	๑๓	๕ ภูเก็ต	๒๔
๑๗ สุโขทัย	๑๑	๖ กระบี่	๑๖
๑๘ กำแพงเพชร	๙	๗ ชุมพร	๑๓
๑๙ สมุทรสงคราม	๘	๘ ตรัง	๑๓
๒๐ ชัยนาท	๗	๙ พังงา	๑๑
๒๑ อ่างทอง	๕	๑๐ พัทลุง	๙
๒๒ อุทัยธานี	๕	๑๑ ยะลา	๕
ภาคตะวันออก		๑๒ ระนอง	๓
๑ ชลบุรี	๑๐๓	๑๓ นราธิวาส	๓
๒ ระยอง	๔๘	๑๔ สตูล	๑
๓ จันทบุรี	๑๙	ภาคตะวันตก	
๔ ฉะเชิงเทรา	๑๙	๑ ราชบุรี	๓๕
๕ ปราจีนบุรี	๑๗	๒ กาญจนบุรี	๒๕
๖ สระแก้ว	๕	๓ ประจวบคีรีขันธ์	๑๓
๗ ตราด	๓	๔ เพชรบุรี	๑๐
		๕ ตาก	๑๐
รวมทั้งสิ้น ๒,๕๖๔ เรื่อง			

*หมายเหตุ: เรื่องร้องเรียนบางเรื่องมีหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมากกว่า ๑ หน่วยงาน และมากกว่า ๑ จังหวัด

เรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในบึงบอระเพ็ด ป.ศ. ๒๕๖๑

จำแนกตามช่องทางการร้องเรียน

๖๐.๙๓ %

๑๖.๘๕ %

๑๑.๘๑ %

๙.๓๗ %

๐.๖๘ %

๐.๑๗ %

๐.๒๑ %

หน่วยงาน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
ไปรษณีย์	๑,๔๒๔	๖๐.๙๑
ยื่นเรื่องด้วยตัวเอง ณ ที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๙๔	๑๖.๘๕
เว็บไซต์ (www.ombudsman.go.th)	๒๗๖	๑๑.๘๑
โมบายแอปพลิเคชัน	๒๑๙	๙.๓๗
สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน (โทร. ๑๖๗๖)	๑๖	๐.๖๘
เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาหยิบยกมาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่*	๔	๐.๑๗
เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานอื่นส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา	๕	๐.๒๑
SOU	๒,๓๓๘	๑๐๐.๐๐

*เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินหยิบยกมาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อยู่ระหว่างการดำเนินการ จำนวน ๔ เรื่อง ประกอบด้วย

๑. การแก้ไขปัญหาแนวเขตพื้นที่ทับซ้อนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า หมู่เกาะเสม็ด
๒. การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๓. หน่วยงานรัฐละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย กรณี การดำเนินการตรวจสอบการผลิตเครื่องสำอางของบริษัทเอกชนรายหนึ่ง
๔. การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ก่อให้เกิดความเสียหาย กรณีการพิจารณาให้บริษัทเอกชนรายหนึ่งเปิดดำเนินการกิจการโดยมีการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์มาทำลายในพื้นที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

หน่วยงาน		รวม
๑	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๗๗๘
๒	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - เทศบาล (๑๙๓) - องค์การบริหารส่วนตำบล (๑๖๕) - ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (๔๔)	๔๖๕
๓	กระทรวงมหาดไทย - กรมการปกครอง (๑๗๔) - กรมที่ดิน (๑๓๖) - สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (๗๐)	๔๖๕
๔	กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๗๑) - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๕๑) - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (๑๖)	๑๖๙
๕	กระทรวงคมนาคม - กรมทางหลวง (๓๒) - การรถไฟแห่งประเทศไทย (๑๘) - กรมการขนส่งทางบก (๑๒)	๑๓๙
๖	หน่วยงานภาคเอกชน	๑๒๒
๗	กระทรวงยุติธรรม - กรมราชทัณฑ์ (๖๕) - กรมบังคับคดี (๑๑) - กรมสอบสวนคดีพิเศษ (๙)	๑๐๘
๘	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๓๗) - กรมชลประทาน (๑๘) - กรมปศุสัตว์ (๘)	๙๒
๙	กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (๕๘) - กรมการแพทย์ (๑๑) - สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (๔)	๙๐
๑๐	กระทรวงการคลัง	๗๘
๑๑	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖๕
๑๒	องค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยธุรการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ	๖๔

หน่วยงาน		SOU
๑๓	ศาลและหน่วยธุรการของศาล	๕๗
๑๔	กระทรวงกลาโหม	๕๔
๑๕	หน่วยงานอิสระอื่นของรัฐ	๓๕
๑๖	ไม่ระบุชัดเจน	๒๙
๑๗	สำนักนายกรัฐมนตรี	๒๓
๑๘	กระทรวงแรงงาน	๑๗
๑๙	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๑๖
๒๐	กระทรวงอุตสาหกรรม	๑๕
๒๑	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๑๕
๒๒	กระทรวงพาณิชย์	๑๔
๒๓	ยังไม่ระบุหน่วยงาน	๑๓
๒๔	กระทรวงวัฒนธรรม	๑๑
๒๕	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๑๑
๒๖	ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง และทบวง	๑๐
๒๗	กระทรวงพลังงาน	๙
๒๘	รัฐวิสาหกิจในกำกับของรัฐมนตรี	๔
๒๙	องค์กรวิชาชีพ	๒
๓๐	หน่วยงานอิสระไม่สังกัดกระทรวง	๒
๓๑	หน่วยงานอิสระสังกัดกระทรวง	๑
๓๒	รัฐสภาและหน่วยราชการในฝ่ายรัฐสภา	๑
๓๓	กระทรวงการต่างประเทศ	๑
๓๔	หน่วยงานอื่นๆ เช่น วัด กองทุน ฯลฯ	๑๑๘
SOU		๓,๐๙๓*

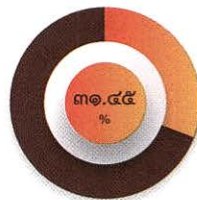
*หมายเหตุ: เนื่องจากเรื่องร้องเรียนบางเรื่องได้ร้องเรียนหลายหน่วยงาน ทำให้ผลรวมของจำนวนเรื่องที่ยำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมีจำนวนมากกว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

เรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ

ภายใน ๑๕ วัน

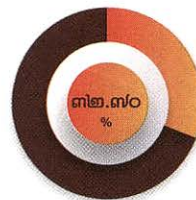
๑๖ วัน - ภายใน ๓ เดือน

เกินกว่า ๓ เดือน
- ภายใน ๖ เดือน

เกินกว่า ๖ เดือน
- ภายใน ๑ ปี

เกินกว่า ๑ ปี

ระยะเวลาในการดำเนินการ	จำนวนเรื่องร้องเรียน	ร้อยละ
ภายใน ๑๕ วัน	๖๗	๒.๔๖
๑๖ วัน - ภายใน ๓ เดือน	๘๕๕	๓๑.๔๕
เกินกว่า ๓ เดือน - ภายใน ๖ เดือน	๔๐๔	๑๔.๘๖
เกินกว่า ๖ เดือน - ภายใน ๑ ปี	๕๐๔	๑๘.๕๔
เกินกว่า ๑ ปี	๘๘๙	๓๒.๗๐
รวม	๒,๗๑๙	๑๐๐.๐๐

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน

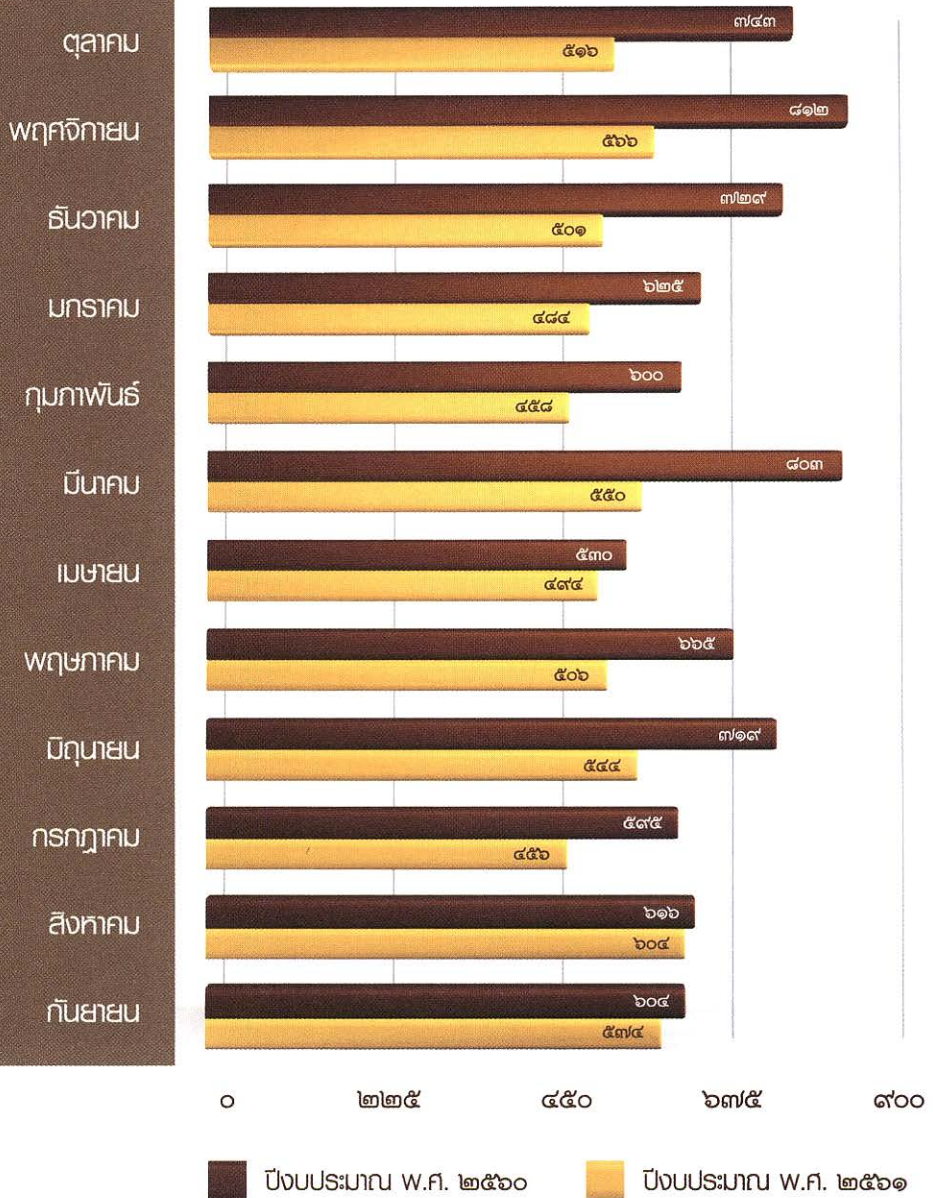
(โทร ๑๖๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

จำแนกตามรายเดือน

เดือน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
ตุลาคม	๗๔๓	๕๑๖
พฤศจิกายน	๘๑๒	๕๖๖
ธันวาคม	๗๒๙	๕๐๑
มกราคม	๖๒๕	๔๘๔
กุมภาพันธ์	๖๐๐	๔๕๘
มีนาคม	๘๐๓	๕๕๐
เมษายน	๕๓๐	๔๙๔
พฤษภาคม	๖๖๕	๕๐๖
มิถุนายน	๗๑๙	๕๔๔
กรกฎาคม	๕๙๕	๔๕๖
สิงหาคม	๖๑๖	๖๐๔
กันยายน	๖๐๔	๕๗๔
รวม	๘,๐๔๑	๖,๒๕๓

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน
(โทร ๑๖๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

จำแนกตามรายเดือน

เปรียบเทียบจำนวนการให้บริการประชาชนผ่านสายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน
(โทร ๑๖๓๖) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

จำแนกตามลักษณะการให้บริการ

ลักษณะการให้บริการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (สาย)	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (สาย)
ให้คำปรึกษาและคำแนะนำเพื่อช่วยเหลือ ปัญหาทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน	๓,๔๑๖	๔,๖๘๐
ติดตามผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๒,๘๐๐	๓,๓๒๑
ประสานงานและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ในเบื้องต้น โดยผู้ร้องเรียนพึงพอใจและ ไม่ยื่นคำร้องเป็นเรื่องร้องเรียนต่อไป	๒๐	๒๖
รับเป็นเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์	๑๖	๑๔
รวม	๖,๒๕๒	๘,๐๔๑

๒. ผลการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการดำเนินงานตามหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีตัวอย่าง ผลการดำเนินงานดังนี้

๒.๑ การเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอน การปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม แก่ประชาชน

เรื่องที่

ผลกระทบของการดำเนินโครงการระบบรถไฟชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ - รังสิต ต่อชุมชนริมทางรถไฟ

ประชาชนที่พักอาศัยในชุมชนติดทางรถไฟ แห่งหนึ่งจำนวนกว่า ๑,๐๐๐ คน ได้ร้องเรียนต่อ ผู้ตรวจการแผ่นดินว่า หน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนิน โครงการระบบรถไฟชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ - รังสิต จะปิดกั้นเส้นทางสัญจรเข้าออกระหว่างที่พัก อาศัยกับถนนสายหลัก ทำให้ได้รับความเดือดร้อน เพราะไม่มีเส้นทางเข้าออกอื่นอีก ทั้งนี้ ได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีความเดือดร้อนของประชาชน จำนวนมาก มีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน จึงเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ในพื้นที่และประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนได้ ข้อเสนอเพื่อการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ๔ ประการ กล่าวคือ

๑. กรณีขอให้ก่อสร้างรางระบายน้ำริมแนวเขตทางรถไฟฝั่งตะวันออกตลอดแนว เพื่อไม่ให้น้ำท่วมในชุมชนนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพิจารณาทำท่อเชื่อมเพื่อให้ใช้ลำรางระบายน้ำร่วมกันได้ อันจะช่วยคลายความกังวลของประชาชนที่เกรงว่าน้ำจะท่วมในชุมชน ในเวลาที่ฝนตกหนัก

๒. กรณีขอให้ก่อสร้างสะพานลอยข้ามทางรถไฟระหว่างเคหะชุมชนกับวัด โรงเรียน และสถานีอนามัย นั้น ในเบื้องต้น หน่วยงานผู้ดำเนินโครงการไม่ขัดข้อง และมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า ควรจะออกแบบให้รถจักรยานยนต์และรถจักรยานสามารถใช้สะพานดังกล่าว ได้ด้วย จะได้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนมากขึ้น

๓. กรณีขอให้ทำทางเชื่อมระหว่างถนนซอยไปยังสถานีรถไฟให้ใช้งานได้อย่างสะดวก นั้น หน่วยงานผู้ดำเนินโครงการจะพิจารณาปรับแก้ไขแบบก่อสร้าง เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างสถานีรถไฟ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรของประชาชน จึงต้องออกแบบเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวกในการเดินทาง ไปใช้สถานีดังกล่าวได้

๔. กรณีขอให้เปิดช่องทางในเขตรถไฟฝั่งตะวันออกเป็นถนนขนาดความกว้าง ๖ - ๘ เมตร เลียบทางรถไฟ เพื่อสัญจรไปยังซอยและถนนสายหลักได้ตั้งเดิมนั้น บริเวณดังกล่าวเป็นเส้นทางที่รถไฟวิ่งในระดับพื้นดิน จึงต้องทำรั้วกัน เพื่อความปลอดภัยและป้องกันอุบัติเหตุ การที่จะขอให้ก่อสร้างถนนเลียบทางรถไฟตามขนาดดังกล่าวอาจมีผลกระทบทางด้านเทคนิคการก่อสร้าง เนื่องจากจะต้องกันพื้นที่บริเวณดังกล่าวไว้สำหรับการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงและรถไฟความเร็วปานกลางในอนาคต และบริเวณดังกล่าวมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด ซึ่งหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการรับว่าจะไปพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหานี้อีกครั้ง ในระหว่างนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เจรจาขอให้ชะลอการปิดทางสัญจรเข้าออกของประชาชนไว้ก่อน จนกว่าจะได้ข้อยุติแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยขอให้หน่วยงานคำนึงถึงเรื่องสิทธิชุมชนที่จะต้องมีทางสัญจรเข้าออกที่พักอาศัยด้วย

หลังจากการประชุมครั้งดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนประชาชน ได้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องถนนสำหรับสัญจรเข้าออกจากชุมชน ซึ่งมีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายประการทั้งในประเด็นข้อกฎหมาย ขนาดความกว้างของถนนที่ยอมรับร่วมกัน และความจำเป็นในเรื่องการก่อสร้างคมนาคมพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการหลายประการ ทั้งการลงพื้นที่ การประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเจรจาไกล่เกลี่ยกับชุมชน และในที่สุดด้วยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนจนเกิดสัมฤทธิ์ผล ดังนี้

๑. หน่วยงานผู้ดำเนินโครงการได้ปรับแก้ไขแบบและก่อสร้างรางระบายน้ำริมแนวเขตทางรถไฟฝั่งตะวันออกตลอดแนว และทางเชื่อมระหว่างถนนซอยไปยังสถานีรถไฟให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องของประชาชนเรียบร้อยแล้ว

๒. เทศบาลได้ออกแบบ ดำเนินการขอใช้สิทธิเหนือพื้นดิน และจัดเตรียมงบประมาณในการก่อสร้างสะพานลอยข้ามทางรถไฟระหว่างเคหะชุมชนกับวัด โรงเรียน และสถานีอนามัยแล้ว โดยอยู่ระหว่างการปรับแก้ไขแบบของหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการ และจะเร่งรัดการก่อสร้างให้แล้วเสร็จก่อนการเปิดดำเนินโครงการระบบรถไฟชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ - รังสิต ต่อไป

๓. ในกรณีถนนเลียบบางทางรถไฟ ขนาดความกว้าง ๖-๘ เมตร สำหรับการสัญจรเข้าออกจากชุมชน หน่วยงานผู้ดำเนินโครงการได้พยายามปรับแก้ไขแบบเพื่อไม่ให้เกิดทับกับการก่อสร้างระบบคมนาคมพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม จนสามารถเว้นที่ดินขนาดความกว้าง ๔ เมตร เพื่อเป็นทางให้ประชาชนใช้สัญจรเข้าออกชุมชนได้ ซึ่งขนาดความกว้างดังกล่าวเป็นขนาดที่ประชาชนยอมรับได้ และเทศบาลได้เร่งออกแบบก่อสร้างถนน ทำเรื่องขอใช้สิทธิเหนือพื้นดิน และจัดเตรียมงบประมาณในการก่อสร้างแล้ว และจะเร่งรัดก่อสร้างถนนให้ประชาชนใช้สัญจรต่อไป

สัมฤทธิ์ผลจากกรณีดังกล่าว สะท้อนถึงบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ตลอดจนความเข้าใจและความเสียสละของหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของสิทธิของประชาชนและปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบของการดำเนินโครงการระบบรถไฟฟ้าชานเมือง (สายสีแดง) ช่วงบางซื่อ - รังสิต

เรื่องที่ ๒

การปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการให้เช่าพื้นที่เชิงพาณิชย์ภายในอาคารพาณิชย์ของท่าอากาศยาน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีที่ผู้บริหารของท่าอากาศยานแห่งหนึ่งและคณะดำเนินธุรกิจจำหน่ายสินค้าภายในท่าอากาศยานด้วยตนเองโดยไม่เปิดให้บุคคลภายนอกจำหน่าย และไม่เคยพบว่ามี การติดประกาศให้เช่าหรือประมูลพื้นที่จำหน่ายสินค้าภายในท่าอากาศยาน

ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอให้หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานของท่าอากาศยานดังกล่าวชี้แจงข้อเท็จจริง แต่หน่วยงานดำเนินการชี้แจงล่าช้า ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเชิญหน่วยงานมาประชุมเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ได้ความว่า ท่าอากาศยานดังกล่าวเป็นท่าอากาศยานขนาดเล็ก มีร้านค้าเพียง ๕ ร้าน โดยเปิดให้ผู้ประกอบการที่สนใจจะเช่าพื้นที่ยื่นความประสงค์ และท่าอากาศยานจะพิจารณากิจการของผู้ประกอบการที่ไม่กระทบต่อภารกิจและความปลอดภัย และจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอเช่าพื้นที่ทราบเงื่อนไขหลักเกณฑ์การให้เช่า และทำสัญญาเช่าร้านค้ากับท่าอากาศยานต่อไป ซึ่งท่าอากาศยานจะพิจารณาจัดสรรพื้นที่เช่าให้แก่ผู้ประกอบการตามลำดับในการยื่นคำขอ จากการตรวจสอบผู้ประกอบการทั้ง ๕ ราย เป็นบุคคลภายนอก ไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการท่าอากาศยานและคณะเป็นเจ้าของร้านค้าตามที่ถูกร้องเรียนแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อสังเกตว่าท่าอากาศยานดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตจังหวัดที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีแนวโน้มที่ชัดเจนว่าจะมีผู้ใช้บริการมากขึ้น ซึ่งจากการชี้แจงข้อเท็จจริงของหน่วยงานยังไม่ปรากฏว่ามีการปิดประกาศให้เช่าพื้นที่โดยเปิดเผย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม อาจเข้าข่ายเป็นการเอื้อประโยชน์ และคำสั่งของหน่วยงานที่สามารถจัดให้เช่าที่ราชพัสดุโดยไม่ต้องประมูลได้แม้จะเป็นคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่มีความไม่เหมาะสม ประกอบกับปัจจุบันพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร

พัสตุดูภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับแล้ว หน่วยงานจึงควรจัดให้มีการประมูลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ และเพื่อให้รัฐได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานพิจารณา ทบทวนการจัดสรรพื้นที่เชิงพาณิชย์ของท่าอากาศยานในสังกัด โดยขอให้มีการเปิดเผยให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมประมูลหรือยื่นคำขอเช่าพื้นที่โดยเปิดเผย

ต่อมา หน่วยงานได้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่าปัจจุบัน หน่วยงานยังไม่มี การจัดให้เช่าพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ และเพื่อให้การดำเนินการจัดให้เช่าที่

ราชพัสดุของท่าอากาศยานในสังกัดเป็นไปด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม หน่วยงานจึงมีนโยบายที่จะปรับปรุงการให้เช่าที่ราชพัสดุในท่าอากาศยานทุกแห่งด้วยวิธีการประมูลหรือคัดเลือกกรณีมีผู้ประกอบการขอเช่ารายเดียว โดยขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการยกร่างประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการจัดให้เช่าที่ราชพัสดุให้มีความชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม และหน่วยงานได้แจ้งยกเลิกสัญญาเช่าของผู้ประกอบการในท่าอากาศยานบางแห่ง และจะทยอยยกเลิกสัญญาเช่าของท่าอากาศยานอื่น ๆ เป็นลำดับถัดไปตามกรอบระยะเวลาที่สัญญาเช่าเดิมสิ้นสุดลง เพื่อดำเนินการหาผู้ประกอบการรายใหม่โดยวิธีการประมูลทุกท่าอากาศยานต่อไป

ทั้งนี้ จากการเดินทางลงพื้นที่ตรวจสอบท่าอากาศยานที่ถูกร้องเรียน พบว่า มีร้านค้าเพียง ๕ ร้าน โดยตั้งอยู่ภายในอาคารผู้โดยสาร ๑ ร้าน และอีก ๔ ร้าน อยู่ภายนอกอาคารผู้โดยสาร และท่าอากาศยานได้สร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ซึ่งจะเปิดให้บริการได้ประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ซึ่งอาคารผู้โดยสารหลังใหม่จะจัดให้มีร้านค้าประชารัฐ ร้านจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยให้หน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการจัดประมูลพื้นที่เชิงพาณิชย์ ส่วนราคาอาหารจะใช้เกณฑ์จากราคาอาหารของศูนย์อาหารที่ห้างสรรพสินค้าในอำเภอ โดยจะควบคุมไม่ให้เกิน ๕๐ - ๖๐ บาท ซึ่งหน่วยงานจะใช้ท่าอากาศยานที่ถูกร้องเรียนเป็นต้นแบบในการเปิดประมูลให้เช่าพื้นที่เชิงพาณิชย์ตามคำแนะนำของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

เรื่องที่ ๓

การละเลยไม่ดำเนินการกับปัญหุกรุกพื้นทีคลองสาธารณะ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนโดยสรุปว่า ผู้ร้องเรียนและผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอให้แก้ไขปัญหาน้ำท่วมหมู่บ้าน อันเนื่องมาจากการถมคลองสาธารณะ ซึ่งทางจังหวัดจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแห่งหนึ่ง และแขวงทางหลวงดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้บุกรุกพื้นที่ถมคลองสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ และให้แขวงทางหลวงฯ แจ้งให้เอกชนดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการทำทางเชื่อมให้ถูกต้องตามแบบที่ขออนุญาต อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้คลองสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างต่อเนื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปว่า โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่รับผิดชอบพื้นที่ ได้ตรวจสอบรายชื่อประชาชนที่รุกร้าถมคลองสาธารณะ เพื่อเตรียมดำเนินการตามกฎหมาย ส่วนหน่วยงานที่ดูแลทางหลวงตรวจสอบพบผู้ละเมิดทำทางเชื่อมเพื่อเข้า-ออก ที่ดินของประชาชนผิดกฎหมาย จึงตัดเตือนและขอให้รื้อถอน ทำลาย ขนย้ายออกไปจากเขตทางหลวง แต่ผู้ขออนุญาตมิได้ดำเนินการแก้ไข จึงแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้มงวดต่อผู้ประกอบการที่ขออนุญาตถมดินจะต้องไม่ขวางทางน้ำ หากฝ่าฝืนต้องรีบแก้ไขทันที ซึ่งอยู่ระหว่างการทำป้ายเตือน หากพบผู้บุกรุกจะประสานกับโครงการชลประทานให้รีบดำเนินการรื้อถอนทันที ส่วนปัญหาน้ำท่วมซึ่ง หน่วยงานได้แก้ไขปัญหามาโดยตลอด เช่น วางท่อเพิ่มเติมจากเดิมรวมถึงบริเวณหน้าหมู่บ้านผู้ร้องเรียน รวมทั้งขุดลอกวัชพืชและดิน สำหรับผู้ที่ขออนุญาตที่ยังฝ่าฝืนเงื่อนไขการอนุญาต นั้น สำนักงานทางหลวงที่รับผิดชอบพื้นที่ได้กำชับหน่วยงานได้บังคับบัญชาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไปแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่ตามคำร้องเรียน และร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ผลจากการประชุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่รับผิดชอบประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจและวิเคราะห์ปริมาณน้ำจากต้นทางถึงปลายทางว่ามีปริมาณเท่าใด และปรับแก้ส่วนที่มีการวางท่อระบายน้ำให้ถูกต้องตามแบบที่ได้ขออนุญาตไว้ เพื่อมิให้เกิดขวางทางน้ำจนเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมกระทบต่อประชาชน

๒. สำนักงานที่ดินตรวจสอบพื้นที่ที่มีการบุกรุกถมคลองเป็นระยะทางกว่า ๑๐๐ เมตร ขนานแนวคลอง ว่าเป็นของบุคคลใดได้รับอนุญาตโดยถูกต้องหรือไม่

๓. โครงการส่งน้ำฯ ที่รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งไปยังผู้บุกรุกว่าจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย เนื่องจากได้ออกประกาศให้ผู้บุกรุกหรือถอนตามกำหนดเวลา ๓๐ วัน และครบกำหนดแล้ว แต่ผู้บุกรุกไม่ดำเนินการแก้ไข

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขุดลอกคลองระบายน้ำและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำคลองระบายน้ำ

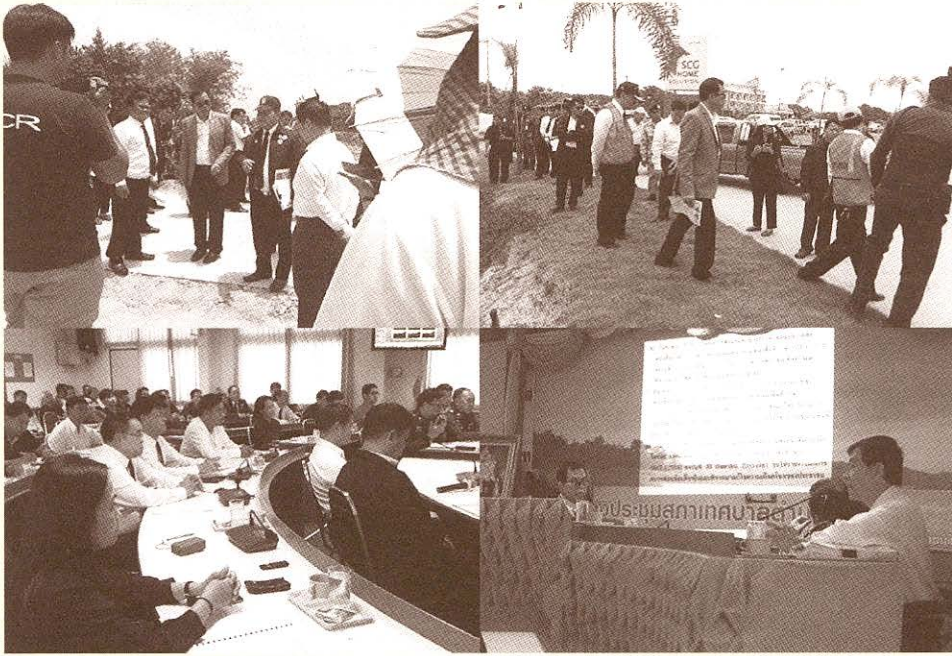
๕. อำเภอก และสำนักงานที่ดินสนับสนุนการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร และรายชื่อผู้ครอบครองที่ดิน กรณีที่ทราบชื่อผู้ครอบครองแล้วแต่ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้บุกรุก ให้ใช้วิธีปิดประกาศแจ้งให้ผู้บุกรุกดำเนินการแก้ไข ณ บริเวณพื้นที่ที่พบการบุกรุก ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานที่ดิน

๖. ให้แขวงทางหลวงที่รับผิดชอบพื้นที่ ดำเนินการแจ้งให้ผู้บุกรุกปรับปรุงแก้ไขทางเชื่อมให้ถูกต้องตามแบบที่ขออนุญาตไว้แล้ว ให้แล้วเสร็จภายในสิ้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ พร้อมทั้งตรวจสอบและวางแผนป้องกันพื้นที่บุกรุกมิให้แผ่ขยายออกไปเป็นวงกว้าง เนื่องจากพบว่าบริเวณฝั่งตรงข้ามกับหมู่บ้านของผู้ร้องเรียน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของแขวงทางหลวงดังกล่าว เริ่มมีการบุกรุกเกิดขึ้นโดยการถมคลองทำทางเชื่อม และวางท่อระบายน้ำไม่ถูกต้อง

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับรายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสานความร่วมมือในการสำรวจและวิเคราะห์ปริมาณน้ำจากต้นทางถึงปลายทาง และปรับแก้ส่วนที่มีการวางท่อระบายน้ำให้ถูกต้องตามแบบที่ขอไว้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำเครื่องจักรทำการขุดลอกคลองระบายน้ำจากปลายคลองลงแม่น้ำสายใหญ่เรียบร้อยแล้ว และได้มีการวางท่อระบายน้ำเพิ่มเติม ทั้งนี้ ได้มีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้บุกรุกว่ารัฐจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมายหากยังไม่ดำเนินการรื้อถอนหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ในการนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านที่ผู้ร้องเรียนอาศัยอยู่ เข้าตรวจสอบพื้นที่ตามคำร้องเรียน ซึ่งทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะผู้ร้องเรียนที่ไม่ติดใจในข้อร้องเรียนต่อไป และได้มีหนังสือแสดงความขอบคุณมายังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองสาธารณะมาอย่างต่อเนื่อง โดยตรวจสอบรายชื่อผู้ที่บุกรุกเพื่อจะได้ดำเนินการทางกฎหมายกับบุคคลดังกล่าว พร้อมทั้งมีหนังสือเตือนผู้ที่บุกรุกคลองสาธารณะให้ดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว หากฝ่าฝืนจะได้ดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวต่อไป ซึ่งได้ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกบางส่วนแล้ว นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนดำเนินการวางท่อระบายน้ำเพิ่มเติมจากเดิม และขุดลอกคลองมิให้ตื้นเขิน พร้อมทั้งวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในระยะยาว

อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่ตรวจสอบ พบว่า ในพื้นที่ดังกล่าว มีการบุกรุกถมคลองสาธารณะ และทำทางเชื่อมไม่ถูกต้องเป็นบริเวณกว้าง และมีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายออกไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงกำชับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดส่องดูแลและควบคุมมิให้มีการบุกรุกพื้นที่คลองสาธารณะ รวมทั้งให้ดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำการฝ่าฝืนอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และเป็นการขจัดหรือระงับความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการบุกรุกดังกล่าว

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองชลประทานและคลองสาธารณะ

เรื่องที่ ๔

การแก้ไขปัญหาในการวางท่อระบายน้ำริมถนน

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจากได้รับความเดือดร้อนจากการที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องละเลยไม่ดำเนินการวางท่อระบายน้ำริมถนนบริเวณหน้าบ้านของผู้ร้องเรียน ทำให้เกิดน้ำท่วมขังบริเวณดังกล่าวเป็นประจำ ในขณะที่มีการวางท่อระบายน้ำบริเวณริมถนนหน้าบ้านของประชาชนในละแวกใกล้เคียงกัน รวมทั้งไม่ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมท่อระบายน้ำที่บริเวณข้างบ้านของผู้ร้องเรียนซึ่งมีสภาพผุพัง ทำให้มีน้ำขังและกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและเชื้อโรค

ภายหลังจากที่ได้รับการร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งให้หน่วยงานดังกล่าวชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า หน่วยงานไม่สามารถดำเนินการลอกท่อระบายน้ำในบริเวณบ้านของผู้ร้องเรียนได้ เนื่องจากได้ออกคำสั่งห้ามใช้อาคารและคำสั่งให้รื้อถอนอาคารดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และบิดาของผู้ร้องเรียนได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จังหวัด

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานกับจังหวัดเพื่อสอบถามผลการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ได้รับทราบว่าคุณคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จังหวัดมีมติให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนเพื่อสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินการตามคำร้องเรียน และได้รับการชี้แจงในเบื้องต้นว่า การวางและปรับปรุงซ่อมแซมท่อระบายน้ำบริเวณถนนหน้าบ้านของผู้ร้องเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดูแลทางหลวงแผ่นดิน ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า ปัญหาตามคำร้องเรียนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัวของผู้ร้องเรียนและประชาชนใกล้เคียง ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนโดยเร่งด่วน จึงกำหนดให้มีการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาและลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับหน่วยงานในจังหวัด และหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน สรุปผลได้ว่า การดำเนินการซ่อมแซมและขุดลอกท่อระบายน้ำบริเวณข้างบ้านของผู้ร้องเรียน หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนจะดำเนินการภายใน ๑ เดือน ส่วนการดำเนินการวางท่อระบายน้ำ หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงจะร่วมกันตรวจสอบแนวเขตท่อระบายน้ำริมถนนทางหลวงแผ่นดินบริเวณหน้าบ้านของผู้ร้องเรียนและบริเวณใกล้เคียงภายใน ๑ สัปดาห์ นับแต่วันที่หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนมีหนังสือประสานขอความร่วมมือถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และปลัดอำเภอจะดำเนินการประสานให้กำนันรวบรวมรายชื่อประชาชนที่เดือดร้อนจากการไม่มีท่อระบายน้ำบริเวณดังกล่าว และแจ้งเรื่องมายังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน เพื่อขอให้หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนเรียกประชุมประชาคมตำบลในรอบการประชุมครั้งต่อไปเพื่อให้ความเห็นในการบรรจุเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมในแผนพัฒนา

ท้องถิ่นสี่ปีของหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนซึ่งหากประชาชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการวางท่อระบายน้ำบริเวณริมถนนทางหลวงแผ่นดิน หน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนจะบรรจุเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการวางและซ่อมแซมท่อระบายน้ำตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียนได้ประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ บรรลุผลตามที่ได้ประชุม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้จังหวัด ในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาอำเภอ และมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดและเทศบาล ดำเนินการควบคุมบังคับบัญชาอำเภอและกำกับดูแลหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินการตามมติที่ประชุมดังกล่าวต่อไป

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง

ข้าราชการในระดับท้องถิ่นได้รับความเดือดร้อนจากการที่กรมกำหนดหลักเกณฑ์ในการเทียบตำแหน่งไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในกรณีที่มีการเทียบตำแหน่งในส่วนท้องถิ่น (ระดับสูง) ไปสู่หน่วยงานซึ่งเป็นราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคก็ควรเทียบได้ในระดับอำนาจการสูงเท่ากัน แต่เมื่อเทียบโอนไปราชการส่วนท้องถิ่นกลับเทียบได้ในระดับบริหารท้องถิ่นระดับสูง อันเป็นการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งที่ข้าราชการมีสถานะทางกฎหมายเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเหมือนกัน (เทียบตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๔๐๙/๒๕๕๙) ผู้ร้องเรียนมีความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจึงเป็นการยกระดับข้าราชการให้มีระดับเหนือกว่าข้าราชการอีกแห่งหนึ่ง ทั้งที่ศักดิ์และสิทธิแห่งข้าราชการมีเท่าเทียมกัน การเทียบเคียงตำแหน่งระหว่างข้าราชการพลเรือนสามัญกับข้าราชการส่วนท้องถิ่นดังกล่าว มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล และหลักธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดินและกลไกของกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ อย่างรอบคอบชอบธรรมกับทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นการดำเนินการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดความแตกแยกในเหล่าข้าราชการ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เนื่องจากเกี่ยวข้องกับข้าราชการเป็นจำนวนมาก เห็นควรที่จะดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือไปถึงกรมชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ซึ่งกรมได้ชี้แจงเรื่องร้องเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่าประเด็นการเสนอให้ตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขและบัญชีการเทียบตำแหน่งข้าราชการและพนักงานต่างประเภทกันนั้น ตามกฎหมายกำหนดให้มีผู้แทนพนักงานที่ผ่านการคัดเลือกจากทั่วประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่ นอกจากนี้ในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการกลางได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกว่า “อ.ก.ท.โครงสร้าง” ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนพนักงานเทศบาลเข้ามาทำหน้าที่พิจารณา และให้ความเห็นสำหรับกรณีของการเทียบตำแหน่ง

ข้าราชการพลเรือนตำแหน่งท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งได้ดำเนินการพิจารณาด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ลักษณะงาน ตามข้อเท็จจริง และหนังสือสั่งการ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้เพื่อเป็นการป้องกันการร้องเรียนที่จะเกิดขึ้นอีก จึงได้มีการกำหนด กรอบแนวทางการจัดทำมาตรฐานในการเทียบตำแหน่งเพื่อรับโอนข้าราชการ ขณะนี้ จะอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูล ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะให้กรมเร่งรัด การพิจารณาจัดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขและบัญชีการเทียบตำแหน่งข้าราชการ ให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

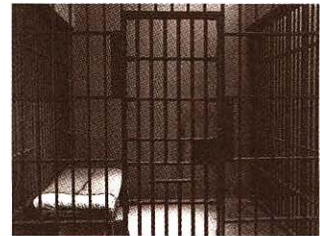
เรื่องที่ ๖

ความไม่เป็นธรรมและการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในเรือนจำ

- การใช้มาตรการควบคุมเครื่องนอนของผู้ต้องขัง

ผู้ร้องเรียนเป็นนักโทษในเรือนจำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ได้รับความไม่เป็นธรรมจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องออกคำสั่งให้ยึด และทำลายที่นอน ของผู้ต้องขังซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ อันเป็นการขัดต่อระเบียบและกฎหมาย และให้ผู้ต้องขังทั่วประเทศใช้ผ้าห่มเพียง ๓ ผืน สำหรับปูนอน ใช้เป็นผ้าห่ม และเป็นหมอน หนุนศีรษะ ผู้ร้องเรียนเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นการทรมานผู้ต้องขัง เพราะผ้าห่มบาง และมีคุณภาพต่ำ ไม่เหมาะสมกับใช้เป็นเครื่องนอน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องดังกล่าว เป็นการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังทั่วประเทศ จึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง ซึ่งปรากฏว่า การกำหนด มาตรการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันเหตุร้ายใน เรือนนอน และจัดระเบียบภายในเรือนจำทั่วประเทศ โดยกำหนดให้ผู้ต้องขังแต่ละคน มีเครื่องนอนได้เฉพาะผ้าห่ม จำนวน ๓ ผืน เท่านั้น สำหรับปูนอน เป็นผ้าห่ม และเป็นหมอน หนุนศีรษะ โดยหน่วยงานราชทัณฑ์ในส่วนกลางจะจัดหาผ้าห่มให้กับเรือนจำทั่วประเทศ

สำหรับประเด็นที่มีการร้องเรียนว่า เรือนจำเผาทำลายเครื่องนอนอันเป็นทรัพย์สินของทางราชการ ให้ผู้ต้องขังที่อยู่ภายในแดนเดียวกันกับผู้ร้องเรียนให้ถ้อยคำว่า เรือนจำได้ใช้มาตรการการใช้ผ้าห่ม ๓ ผืน กับผู้ต้องขังมาตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๙ โดยทางเรือนจำได้ประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบล่วงหน้าประมาณ ๑ เดือน เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถนำเครื่องนอน หรือของใช้ส่วนตัวที่ไม่จำเป็นส่งกลับคืนให้ญาติได้ และภายหลังจากที่มีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว เรือนจำก็จะดำเนินการจัดระเบียบเครื่องนอนและสิ่งของของผู้ต้องขังมิได้ส่งกลับคืนให้ญาติซึ่งเป็นไปตามนโยบายหน่วยงานราชทัณฑ์

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งให้หน่วยงานราชทัณฑ์ชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อความเป็นธรรม และจัดให้มีการประชุมหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยหน่วยงานชี้แจงว่า กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายในการจัดหาที่นอนอย่างพาราให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ป้องกันปัญหาข้อร้องเรียนจากผู้ต้องขังหรือญาติในเรื่องที่นอน และสนองนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาอย่างพารา โดยการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของยางพารา ด้วยการจัดหาที่นอนอย่างพาราสำหรับผู้ต้องขัง จำนวน ๓๒๒,๖๐๐ ชิ้น ให้กับเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน ๑๔๓ แห่ง โดยคาดว่าจะดำเนินการส่งที่นอนอย่างพาราให้กับเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ได้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่า ที่นอนอย่างพาราที่เหมาะสมต่อการนอน จะมีลักษณะ คือ

๑. มีรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๘๐ ซม. ยาว ๑๘๐ ซม.หนา ๒ ซม.
๒. ความหนาแน่น ๑๕๐ กิโลกรัมต่อชิ้น
๓. น้ำหนักไม่ต่ำกว่า ๔.๓ กิโลกรัมต่อชิ้น
๔. วัสดุประกอบด้วยปริมาณยางพาราธรรมชาติ ร้อยละ ๗๕ สารวัลคาไนซ์ และสารอื่น ๆ ร้อยละ ๒๕ และไม่มีส่วนผสมของยางสังเคราะห์
๕. หุ้มด้วยผ้ากันน้ำซึมได้แบบโปร่ง เพื่อให้แสงทะลุผ่านได้ ผ้าทำจากไนลอน ร้อยละ ๑๐๐

จากการประชุมหารือร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานมีแผนการจัดหาที่นอนยางพาราสำหรับผู้ต้องขังแล้วในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำทัณฑสถานทั่วประเทศ เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณายุติเรื่องร้องเรียน

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญกับความทุกข์ร้อนของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนิน “โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรือนจำและผู้ต้องขังเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน” เป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับทราบสิทธิของตนเองอันพึงได้รับ แม้ต้องรับโทษในเรือนจำ และในปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของผู้ต้องขังในหลายกรณี ดังตัวอย่างเรื่องร้องเรียนต่อไปนี้

• ปัญหาการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังในเรือนจำ

ญาติของผู้ต้องขังรายหนึ่งได้ไปเยี่ยมผู้ต้องขังแล้ว พบว่า ญาติซึ่งเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำมีอาการป่วยจากฝีคัณศูตรอย่างรุนแรงมานานกว่า ๙ เดือน มีแผลอักเสบลุกลามขนาดใหญ่ เป็นที่น่าเวทนาเป็นอย่างมาก โดยที่สถานพยาบาลในเรือนจำไม่มีเครื่องมือในการรักษา แต่ทางเรือนจำก็ได้ส่งตัวผู้ต้องขังรายดังกล่าวไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล จึงร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอให้ช่วยเหลือประสานงานในการนำตัวผู้ต้องขังรายดังกล่าวเข้ารับการรักษา ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำดังกล่าว ในการดำเนินการนำตัวผู้ต้องขังไปรักษาต่อที่โรงพยาบาล และในเวลาต่อมา ได้รับทราบจากผู้ต้องขังรายดังกล่าว ได้ถูกส่งตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดแล้ว และผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือมาขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ให้การช่วยเหลือ

- ความไม่เป็นธรรมในการเลื่อนชั้นผู้ต้องขัง

ผู้ร้องเรียนถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ (เรือนจำแห่งที่หนึ่ง) และได้ยื่นสอบเลื่อนชั้นในรอบเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ จากนักโทษเด็ดขาดชายชั้นดี เป็นนักโทษเด็ดขาดชายชั้นดีมากต่อมาในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙ ผู้ร้องเรียนถูกย้ายมาคุมขังอีกเรือนจำ (เรือนจำแห่งที่สอง) และไม่ได้รับการเลื่อนชั้นจากนักโทษเด็ดขาดชายชั้นดีเป็นนักโทษเด็ดขาดชายชั้นดีมาก ในรอบการเลื่อนชั้นดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับการลดวันต้องโทษและพระราชทานอภัยโทษน้อยลง

ผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว แม้ผู้ร้องเรียนจะเป็นนักโทษแต่ถือเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องเรียน จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำแห่งที่สองได้รับแจ้งว่า จากการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น เรือนจำแห่งที่สอง ได้รับตัวผู้ร้องเรียนจากเรือนจำเดิมที่ผู้ร้องเรียนเคยถูกคุมขัง ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙ ในขณะที่ถูกคุมขัง ผู้ร้องเรียนได้สอบเลื่อนชั้นจากชั้นดีเป็นชั้นดีมาก ในรอบเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งหน่วยงานได้อนุมัติการเลื่อนชั้น และมีหนังสือแจ้งมายังเรือนจำแห่งที่หนึ่งแล้ว แต่เรือนจำแห่งที่หนึ่งไม่ได้แจ้งให้เรือนจำแห่งที่สองที่ผู้ร้องเรียนถูกคุมขังอยู่ในปัจจุบันทราบ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับการปรับชั้น ซึ่งจากการคำนวณหากผู้ร้องเรียนได้รับการเลื่อนชั้นในรอบดังกล่าว ผู้ร้องเรียนจะพ้นโทษ เรือนจำจึงเร่งดำเนินการทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษ (ย้อนหลัง) ให้กับผู้ร้องเรียน

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ทราบแจ้งว่า ได้ดำเนินการทูลเกล้าฯ ถวายฯ ขอพระราชทานอภัยโทษ (ย้อนหลัง) ให้ผู้ร้องเรียนแล้ว และปัจจุบันผู้ร้องเรียนพ้นโทษและได้รับการปล่อยตัวแล้ว

๒๓.๒๓ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับจัดซื้อหรือระงับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคล

เรื่องที่

ปัญหาอันเกิดจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามที่ได้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นแล้วเห็นว่า ได้สร้างความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินให้แก่ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ปัญหาดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ทำให้มีการร้องเรียนถึงผู้ตรวจการแผ่นดินมาอย่างต่อเนื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ (ในขณะนั้น) ดำเนินการ พิจารณาและแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวโดยไม่มี การร้องเรียน โดยมีประเด็นในการ พิจารณา ประกอบด้วย การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านความเพียงพอของยุทธโศปกรณ์ และเครื่องมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีความมั่นคง และการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่ได้เดินทางลงพื้นที่และประชุมหารือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสรุปผลจากการประชุมหารือ ดังกล่าวได้ตามประเด็นการพิจารณา ดังนี้

๑. ยุทธโศปกรณ์พิเศษประเภทเสื้อเกราะและเครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์มีจำนวน เพียงพอต่อความต้องการในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แต่พบว่าเครื่องตัด สัญญาณโทรศัพท์บางประเภทล้าสมัย

๒. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีความมั่นคง เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในการช่วยเหลือให้ผู้ต้องหาให้มีโอกาสกลับตัว และในอนาคตมีแนวความคิดที่จะใช้มาตรการไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหาในคดีความมั่นคง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. การคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ได้มีการดำเนินการเยียวยาเป็นกรณีพิเศษ ๒ วิธี ได้แก่ ระเบียบการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบ ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงมีปัญหาในการดำเนินการอยู่บางประการ

ทั้งนี้ ในการประชุมดังกล่าวหน่วยงานผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปยังรัฐบาลในหลายประเด็น อาทิ การแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า กรณีปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจมาโดยตลอด ทั้งประเด็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีความมั่นคง และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านยุทธโศปกรณ์พิเศษและเครื่องมือต่าง ๆ ปรากฏว่ามีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างไรก็ตาม จากการแสวงหาข้อเท็จจริงพบว่า ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมีอุปสรรคในการดำเนินการบางประการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ได้เสนอปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติม ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้การสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ติดตามผลการดำเนินการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวเป็นระยะ

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ ๒

การแก้ไขปัญหาในการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรผ่านศึกษาผู้พิการ

ผู้ร้องเรียนและคณะ รวม ๗ คน ซึ่งเป็นทหารผ่านศึกผู้พิการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานด้านการปฏิรูปที่ดินในระดับจังหวัด เนื่องจากได้ชำระเงินค่าชดเชยที่ดินตามที่หน่วยงานได้จัดสรรที่ดินให้กับทหารผ่านศึกผู้พิการครบถ้วนแล้วกลับไม่ได้รับการจัดสรรที่ดิน ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

จากการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น พบว่า เมื่อปี ๒๕๓๘ ได้มีการดำเนินโครงการจัดหาที่ดินทำกินให้กับสมาชิกที่ปลดทหารทุกพลภาพจากราชการแล้ว โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความอนุเคราะห์จัดสรรที่ดินให้กับทหารผ่านศึกผู้พิการที่มีคุณสมบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) และได้ให้ผู้ร้องเรียนและคณะทำสัญญากู้ยืมเงินจากหน่วยงานเพื่อชำระค่าชดเชยที่ดิน ต่อมา มีการตรวจสอบ ในปี ๒๕๔๖ พบว่า ที่ดินที่จัดสรรมีพื้นที่ทับซ้อนกับเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงที่ดินของผู้ร้องเรียน จำนวน ๘ ไร่ ผู้ร้องเรียนและคณะจึงยื่นเรื่องทักท้วง แต่การพิจารณายังไม่ได้ข้อยุติ อีกทั้งหน่วยงานด้านการปฏิรูปที่ดินยังคงให้ใช้เงินคืนตามสัญญากู้ยืมเงิน กระทั่งผู้ร้องเรียนถูกหน่วยงานฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล แต่ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นควรให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบชั่วคราวก่อนจนกว่าทางราชการจะมีมติเกี่ยวกับแนวเขตพื้นที่ป่าไม้เสียก่อน ต่อมา หน่วยงานได้ยื่นฟ้องคดีอีกครั้งและศาลได้มีคำสั่งให้ยึดทรัพย์ของผู้ร้องเรียนตามคำสั่งศาล ผู้ร้องเรียนและคณะได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานต่าง ๆ หลายแห่ง แต่เรื่องไม่มีความคืบหน้า ซึ่งผู้ร้องเรียนและคณะมีความเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่าการจัดสรรที่ดินโดยหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการโดยชอบแล้ว หากทราบอยู่ก่อนว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ คงจะไม่ขอรับที่ดินดังกล่าวจึงได้นำความเดือดร้อนดังกล่าวร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้พิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า หน่วยงานด้านการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ได้เสนอให้ยกเลิกการจัดที่ดินและเพิกถอน ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ในพื้นที่นอกเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเป็นเอกสารสิทธิที่หน่วยงานออกให้โดยไม่มีอำนาจในการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งผลของการยกเลิกการจัดที่ดินและเพิกถอน ส.ป.ก. ๔ - ๐๑ ถือเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ได้รับผลกระทบสามารถใช้สิทธิในการฟ้องหน่วยงานต่อศาลปกครองเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือและเยียวยา ส่วนกลุ่มทหารผ่านศึกผู้พิการที่ได้รับผลกระทบและยังคงมีหนี้เงินกู้ค้างชำระอยู่ หน่วยงานจะจัดทำหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบทุก ๆ ๒ ปี เพื่อยืดระยะเวลาในการฟ้องร้องบังคับคดีเงินกู้ จนกว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนดังกล่าวข้างต้นจะได้ข้อยุติ

ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่ดินของผู้ร้องเรียนเป็นที่ราบ มีการทำเกษตรกรรมสามารถจัดสรรให้เป็นที่ทำกินได้ และจากการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และคณะผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหา สรุปได้ ดังนี้

๑. กรณีผู้ร้องเรียนรายที่ไม่มีความประสงค์จะรับการจัดสรรที่ดินแล้ว แต่มีความประสงค์รับเงินชดเชยเยียวยาค่าเสียหายแทนจากการที่หน่วยงานไม่สามารถจัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชนได้ โดยที่ประชาชนได้จ่ายเงินค่าชดเชยให้แล้ว ให้ผู้ร้องเรียนยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินค่าเสียหายจากหน่วยงานด้านการปฏิรูปที่ดินระดับจังหวัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๒. กรณีผู้ร้องเรียนประสงค์จะรับการจัดสรรที่ดินให้หน่วยงานดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มเติมในเขตพื้นที่ที่มีปัญหา โดยประสานหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ป่าไม้เพื่อส่งมอบพื้นที่พิพาท และออกเป็นพระราชกฤษฎีกาตามความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งต่อมาผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามเร่งรัดหน่วยงานดำเนินการตามขั้นตอนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๓. สำหรับที่ดินแปลงอื่นที่เหลือในเขตพื้นที่ที่มีการร้องเรียน ให้หน่วยงานด้านการปฏิรูปที่ดินในระดับจังหวัดตรวจสอบว่าผู้ถือครองที่ดินดังกล่าวเป็นผู้ถือครองรายเดิมหรือไม่ จากการตรวจสอบ พบว่า มีเกษตรกรบางรายไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง

ซึ่งผิดหลักเกณฑ์ตามระเบียบ ให้หน่วยงานยกเลิกและเพิกถอนสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าว และหน่วยงานได้แจ้งให้เกษตรกรมาให้อ้างอิงจริงภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว มิฉะนั้น จะดำเนินการเพื่อเข้าสู่กระบวนการสั่งให้สิ้นสิทธิในที่ดิน และส่งมอบพื้นที่คืนให้กับ หน่วยงานดูแลป่าไม้ต่อไป สำหรับผู้ถือครองที่ดินรายเดิม ให้สอบถามความประสงค์ว่า ต้องการรับเงินชดเชยหรือต้องการกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน หากต้องการรับเงินชดเชย ให้ดำเนินการตามแนวทางข้างต้นต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและร่วมประชุมพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน

เรื่องที่ ๓

ผู้ประกันตนที่ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล กรณีการผ่าตัดปลูกถ่ายตับ ตามประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนสรุปได้ว่า ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นผู้ประกันตน ได้รับการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดหนึ่งว่า ขอให้ผู้ร้องเรียนสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดปลูกถ่ายตับแล้วนำไปสำคัญรับเงินและเอกสารการรักษาพยาบาลทั้งหมดมายื่นเรื่องเพื่อขอเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลบริการทางการแพทย์ กรณีการปลูกถ่ายตับ ตามประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ต่อมา ผู้ร้องเรียนได้เข้ารับการผ่าตัดปลูกถ่ายตับที่โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๗ และได้ติดต่อยื่นคำขอเบิกเงินค่ารักษาพยาบาล ดังกล่าว แต่กลับไม่ได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลคืน เป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า ตามประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ระบุให้ผู้มีสิทธิยื่นขอรับบริการทางการแพทย์ กรณีการปลูกถ่ายหัวใจ การปลูกถ่ายปอด การปลูกถ่ายตับ การปลูกถ่าย ตับอ่อน ตลอดจนการปลูกถ่ายอวัยวะมากกว่าหนึ่งอวัยวะพร้อมกัน ต้องยื่นคำขอต่อ สำนักงานประกันสังคมที่ประสงค์จะใช้สิทธิ และสำนักงานที่ผู้ประกันตนจะจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลตามแผนการรักษา ซึ่งในช่วงเวลาที่ผู้ประกันตนเข้ารับการผ่าตัดนั้นมีโรงพยาบาลราชวิถีแห่งเดียวที่ทำข้อตกลงเป็นสถานพยาบาลในความตกลง กรณีปลูกถ่ายตับกับสำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้ จากประวัติการรักษาของผู้ร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนมีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคตับแข็งเข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลตามบัตร รับรองสิทธิ และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งได้วินิจฉัยว่าผู้ประกันตนป่วยเป็นโรคตับ

และควรได้รับการรักษาด้วยการปลูกถ่ายตับ นั้ตติติดตามอาการทุกเดือน ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๗ ผู้ร้องเรียนได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายตับที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนตามที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดหนึ่ง แต่ถูกปฏิเสธการจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ เนื่องจากไม่เป็นไปตามประกาศ

คณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องเรียนจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานทางโทรศัพท์กับสำนักงานประกันสังคมเพื่อติดตามความคืบหน้าการพิจารณาของคณะกรรมการอุทธรณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้ร้องเรียนเพื่อแจ้งความคืบหน้า และได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมสรุปว่า คณะอนุกรรมการการแพทย์มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ ว่าการปลูกถ่ายตับของผู้ร้องเรียนเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๗ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ถูกต้องตามข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ กรณีที่มีเหตุให้ผู้ประกันตนเข้าใจว่าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นสถานพยาบาลในความตกลงกับสำนักงานประกันสังคม กรณีปลูกถ่ายอวัยวะ หากคณะกรรมการอุทธรณ์พิจารณาอนุมัติให้สามารถจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้กับผู้ประกันตน เห็นควรเสนอจ่ายค่าบริการทางการแพทย์คืนให้กับผู้ประกันตนเป็นจำนวนเงิน ๕๑๒,๖๐๔ บาท ต่อมาคณะกรรมการอุทธรณ์จึงได้มติเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ กลับคำสั่งของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดหนึ่ง โดยให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิได้รับค่าบริการทางการแพทย์เป็นค่าปลูกถ่ายตับ เป็นจำนวนเงิน ๕๑๒,๖๐๔ บาท และจากการประสานทางโทรศัพท์กับผู้ร้องเรียน ได้รับการชี้แจงว่าผู้ร้องเรียนได้รับเงินดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ พร้อมทั้งขอขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ช่วยดำเนินการติดตามความคืบหน้าเรื่องดังกล่าวจนผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการอุทธรณ์ได้มีมติกลับคำสั่งของสำนักงานประกันสังคม จังหวัดหนึ่ง โดยให้ผู้ร้องเรียนมีสิทธิได้รับค่าบริการทางการแพทย์เป็นค่าปลูกถ่ายตับ เป็นจำนวนเงิน ๕๑๒,๖๐๔ บาท และเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้ร้องเรียน ได้เดินทางมารับเงินดังกล่าวด้วยตนเอง จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัย ให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่องที่ ๕

การดำเนินคดีกับผู้ตัดไม้สักในสวนป่าโดยไม่เป็นธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนขอความช่วยเหลือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานดูแลป่าไม้ในจังหวัดแห่งหนึ่งอายัดไม้สักของผู้ร้องเรียน ซึ่งซื้อมาจากเจ้าของเดิม และเป็นไม้สักที่ปลูกบนที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ และมีหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดิน เป็นสวนป่า และผู้ร้องเรียนได้แจ้งการตัดหรือโค่นไม้ที่ได้จากการทำสวนป่าต่ออำเภอ แต่เมื่อทำการตัดไม้ ผู้ร้องเรียนกลับถูกดำเนินคดีอาญาและตรวจยึดไม้ที่ตัด ซึ่งผู้ร้องเรียน เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากตนได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายและ ระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานงานให้หน่วยงานที่กำกับดูแลตรวจสอบในเบื้องต้น พบว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวเคยเป็นของบุคคลรายหนึ่ง มีเอกสารสิทธิ ส.ป.ก ๔ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และได้มีการโอนสิทธิให้กับหลานซึ่งได้ขึ้นทะเบียนที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นสวนป่าและ ปลูกต้นสัก ต่อมา ผู้ร้องเรียนได้ซื้อไม้สักจากหลานของบุคคลดังกล่าวโดยเข้าไปตัดไม้ โดยถูกต้องตามขั้นตอนแต่กลับถูกเจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดี

อย่างไรก็ดี พบว่า เคยมีมติคณะรัฐมนตรีให้ส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมแล้วเพื่อนำไปปฏิรูปที่ดิน และได้กันพื้นที่ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิรูปที่ดินคืนให้กับหน่วยงานดูแลป่าไม้ และในพื้นที่ดังกล่าวนั้น มีความคลาดเคลื่อนของแผนที่ทำให้มีการรังวัดที่ดินออกนอกเขตที่จะทำการปฏิรูปที่ดินเข้าไปในพื้นที่ซึ่งกันคืนหน่วยงานดูแลป่าไม้ ต่อมา เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงแนวเขตปฏิรูปที่ดิน จึงมีผลทำให้แปลงที่ดินดังกล่าวไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินอีกต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบพื้นที่ หากไม่เหลือสภาพป่าธรรมชาติ ก็สมควรที่จะคืนสิทธิให้แก่ประชาชนต่อไป ซึ่งเมื่อหน่วยงานได้รับทราบข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวโดยได้ร่วมกันตรวจสอบสภาพที่ดิน ปรากฏว่า ที่ดินเป็นที่ราบ ไม่เหลือสภาพป่าตามธรรมชาติ แต่มีศักยภาพในการทำเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ร้องเรียนแจ้งข้อมูลเพิ่มเติมต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า บุคคลผู้ครอบครองที่ดินและหลานถูกเจ้าหน้าที่แจ้งความ

ดำเนินคดีกล่าวหาว่าแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานในการขออนุญาตเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ และอายัดไม้สักที่ผู้ร้องเรียนซื้อมา ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานติดตามเรื่องร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง จนปรากฏผลว่า พนักงานสอบสวน

และพนักงานอัยการสอบสวนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้วมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานงานให้ผู้ร้องเรียนยื่นเรื่องขอลอนอายัดไม้สัก และขอตัด หรือโค่นไม้สักในส่วนที่เหลือเพื่อจะได้ประกอบกิจการได้ต่อไป ต่อมา นายอำเภอในพื้นที่ได้มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของผู้ร้องเรียน ส่งผลให้ผู้ร้องเรียนมีความพอใจเป็นอย่างมาก และขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้ประสานงานติดตาม ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำทำให้ปัญหาความเดือดร้อนได้รับการแก้ไขในที่สุด

เรื่องที่ ๕

ปัญหาความเดือดร้อนจากการดำเนินโครงการก่อสร้างรางระบายน้ำเสียติดกับที่นาของผู้ร้องเรียน เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน โดยสรุปว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งได้ดำเนินโครงการก่อสร้างรางระบายน้ำเสีย ซึ่งไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน โดยรางระบายน้ำเสียในช่วงที่ผ่านที่นาของประชาชนรายอื่นเป็นแนวตรง ไม่ได้ชิดกับที่นาและยังเหลือพื้นที่คั่นนาให้เดินได้ แต่ในช่วงที่ผ่านที่นาของผู้ร้องเรียน กลับโค้งเข้ามาชิดกับที่นา เป็นเหตุให้ดินทรุดตัวลงไปในที่นาและทำให้ต้นข้าวได้รับความเสียหาย

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เดินทางไปแสวงหาข้อเท็จจริงและประชุมเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียน สรุปได้ว่า โครงการก่อสร้างรางระบายน้ำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อระบายน้ำเสียจากหมู่บ้านลงสู่หนองน้ำสาธารณะ แนวของรางระบายน้ำเสียโค้งเข้ามาชิดกับที่นาของผู้ร้องเรียนโดยเป็นไปตามแนวของถนน แต่เมื่อวัดจากแนวเขตทางสาธารณะซึ่งมีเสาหลักเขตปรากฏอยู่ พบว่า แนวของรางระบายน้ำเสียไม่ตรงเป็นแนวเดียวกับเขตทางสาธารณะ ดังนั้น จึงให้องค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวแจ้งให้ผู้รับเหมาดำเนินการปรับแก้ไขแนวของรางระบายน้ำเสียให้ตรงเป็นแนวเดียวกัน โดยใช้แนวเขตทางสาธารณะเป็นหลัก ส่วนในช่วงโค้งของถนนสามารถปรับแนวของรางระบายน้ำเสียให้โค้งตามแนวของถนนได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ จากการตรวจสอบยังพบว่าบริเวณพื้นและผนังของรางระบายน้ำบางจุดมีรอยแตกร้าว ซึ่งอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาน้ำไหลลงที่นาของผู้ร้องเรียนและของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว จึงให้ผู้รับเหมาดำเนินการฉาบอุดรอยแตกร้าว และเสริมคันด้านที่ติดกับที่นาให้สูงขึ้นด้วย

ต่อมา เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานทางโทรศัพท์ไปยังผู้ร้องเรียน รวมทั้งได้รับการชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้ร้องเรียนกับองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวได้จัดทำบันทึกข้อตกลงไว้เป็นหลักฐาน และผู้รับเหมาได้ดำเนินการ

แก้ไขปัญหาคือตามข้อร้องเรียนทุกประการเรียบร้อยแล้ว ซึ่งผู้ร้องเรียนพอใจในการแก้ไขปัญห
และไม่ติดใจเรื่องดังกล่าวอีกต่อไปแล้ว พร้อมทั้งผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือขอบคุณมายัง
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า
เรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าว เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกัน
ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหให้กับผู้ร้องเรียน โดยองค์การ
บริหารส่วนตำบลดังกล่าวได้แจ้งให้ผู้รับเหมาดำเนินการแก้ไขปัญหตามข้อร้องเรียน
และได้มีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวกับผู้ร้องเรียน
ไว้เป็นหลักฐานแล้ว และผู้ร้องเรียนไม่ติดใจที่จะร้องเรียนเรื่องดังกล่าวต่อไป เรื่องร้องเรียน
ดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ดังนั้น
ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่องที่ ๖

ความเดือดร้อนจากการเดินสายสื่อสารที่อาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการร้องเรียนจากประชาชนทางโทรศัพท์ว่า บริเวณ
ด้านหน้าที่พักอาศัยของผู้ร้องเรียนมีสายเคเบิลหรือสายโทรศัพท์พาดผ่านห้อยตกลงมา
ในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายต่อผู้พักอาศัยและประชาชนที่สัญจรไปมาในบริเวณดังกล่าว
ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนได้แจ้งไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าว จำนวน
๓ ครั้ง แต่ปัญหาก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่
ตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์และ
อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง พบว่า บริเวณที่มีการร้องเรียน มีสายเคเบิลหรือสายโทรศัพท์
พาดผ่านในลักษณะห้อยตกลงมา และน่าจะเป็นอันตรายต่อผู้พักอาศัยและประชาชน
ที่สัญจรไปมาจริงตามที่มีการร้องเรียน เบื้องต้นเจ้าหน้าที่ของบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์

และอินเทอร์เน็ตที่ร่วมลงพื้นที่ พบข้อเท็จจริงว่ามีสายเคเบิลเป็นของบริษัทรวมอยู่ด้วย จึงแจ้งผู้ร้องเรียนว่าจะรีบส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียน สำหรับสายเคเบิลของบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตรายอื่น ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประสานไปยังสำนักงาน กสทช. เพื่อตรวจสอบข้อมูลผู้ให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ที่มีการร้องเรียน และประสานงานไปยังบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ได้รับแจ้งจากบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตว่าได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเก็บสายเคเบิลและสายโทรศัพท์เรียบร้อยแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณา เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามที่มีการร้องเรียนจนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้เจ้าหน้าที่เดินทางลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่มีการร้องเรียน

การดำเนินการรื้อย้ายสายโทรศัพท์ที่ไม่ได้ใช้งาน และจัดระเบียบสายเคเบิลอินเทอร์เน็ต

ปัญหาความเดือดร้อนของโรงเรียนขนาดเล็กจากการยกเลิกระบบเครือข่ายโมเน็ต (MOENet)

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนโดยสรุปว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ยกเลิกระบบเครือข่ายโมเน็ต (MOENet) ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับความเดือดร้อน จากการที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เดือนละ ๑,๖๐๕ บาท ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณแต่อย่างใด

กรณีดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมาย ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งคณะทำงาน พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และขอให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายการแก้ไขปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา

ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ใช้ระบบเครือข่าย UniNet เป็นระบบหลัก และให้ยกเลิก การให้บริการในระบบเครือข่าย MOENet ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ รวมทั้งให้ผู้อำนวยการ สถานศึกษาเป็นผู้จัดหาและเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานศึกษา ทั้งนี้ การยกเลิกระบบเครือข่าย MOENet ไม่ได้ส่ง ผลกระทบต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาแต่อย่างใด เนื่องจากขณะนี้อยู่ระหว่างที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาในสังกัดเพื่อเช่าใช้อินเทอร์เน็ต และประสานงานกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อขอให้ดำเนินการติดตั้ง สื่ออินเทอร์เน็ตให้กับสถานศึกษาที่อยู่นอกพื้นที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต

โดยต่อมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาทุกเขต และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทุกเขต เรื่อง สํารวจค่าเช่าอินเทอร์เน็ตตามนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดหา ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อทำการสำรวจข้อมูล ค่าเช่าบริการอินเทอร์เน็ตในแต่ละพื้นที่

คณะทำงานฯ ได้ประชุมร่วมกันและแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการสำรวจค่าเช่าอินเทอร์เน็ตและจัดสรรค่าเช่าอินเทอร์เน็ต ตามนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ (มกราคม - กรกฎาคม ๒๕๖๑) และครั้งที่ ๒ (สิงหาคม - กันยายน ๒๕๖๑) ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเบื้องต้นให้กับโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกระบบเครือข่ายโมเน็ต (MOENet) ในระดับหนึ่งแล้ว แต่เนื่องจากการศึกษาไทยในยุคที่จะเข้าสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล การสืบค้นและการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นค่าเช่าอินเทอร์เน็ต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย

ต่อมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แจ้งต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามแผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อจัดสรรค่าเช่าอินเทอร์เน็ต ตามนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๘๐๒,๑๖๔,๑๐๐ บาท เรียบร้อยแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ในประเด็นกรณีการยกเลิกระบบโมเน็ต (MOENet) และแจ้งให้โรงเรียนในสังกัดจัดหาคู่สัญญาติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้โรงเรียนทั่วประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นเหตุให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับความเดือดร้อนนั้น จากการหารือร่วมกันจนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าว สรุปได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเบื้องต้นให้กับโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกระบบเครือข่ายโมเน็ต (MOENet) โดยการสำรวจค่าเช่าอินเทอร์เน็ตและจัดสรรค่าเช่าอินเทอร์เน็ต ตามนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒ ครั้ง และยังได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๘๐๒,๑๖๔,๑๐๐ บาท เพื่อจัดสรรค่าเช่า

อินเทอร์เน็ตตามนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาจัดหาผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย เรื่องร้องเรียนกรณีนี้จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่องที่ ๘

ความเดือดร้อนของประชาชนจากการที่หน่วยงานของรัฐปิดทางสัญจรเข้าออกที่ดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนรายหนึ่ง สรุปลงความได้ว่า สามีของผู้ร้องเรียนได้ซื้อที่ดินมีโฉนดที่ดินแปลงหนึ่ง แต่มิได้พักอาศัยในที่ดินดังกล่าว โดยจะมาตรวจสอบความเรียบร้อย ปีละ ๑ - ๒ ครั้ง ซึ่งในเวลาต่อมา พบว่า หน่วยงานของรัฐ ได้ทำการปิดถนนซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรเข้าออกที่ดินแปลงดังกล่าว ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากไม่สามารถเข้าออกที่ดินของตนเองได้

จากการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทราบว่า หน่วยงานได้ปิดทางสัญจรดังกล่าวซึ่งอยู่ในเขตที่ดินของหน่วยงานจริง ผู้ร้องเรียนจึงได้ยื่นเรื่องร้องเรียนเพื่อขอให้เปิดเส้นทางดังกล่าวกับหน่วยงานแล้ว แต่หน่วยงานไม่สามารถยืนยันตามหลักฐานได้ว่าเส้นทางดังกล่าวเป็นทางสาธารณะจริงหรือไม่ ขณะนี้ อยู่ระหว่างการประสานงานกับสำนักงานที่ดินพื้นที่เพื่อทำการตรวจสอบ แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่าระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานพอสมควรแล้ว แต่ยังไม่ทราบผลการตรวจสอบทำให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าว จึงได้นำปัญหาความทุกข์ร้อนดังกล่าวมาร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอความเป็นธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาคำร้องเรียนเบื้องต้นและได้กำหนดให้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว ผลการประชุมทำให้ได้ข้อสรุปร่วมกันว่า จะมีการจัดทำบันทึกการตรวจพิจารณาร่วมกัน หากปรากฏหลักฐานยืนยันได้ว่าเส้นทางสัญจรดังกล่าวเคยเป็นทางสาธารณะประโยชน์ หน่วยงานไม่ขัดข้องที่จะเปิดเส้นทางให้แก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ใช้เป็นทางสัญจรได้ดังเดิม

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินติดตามผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเดินทางไปตรวจสอบข้อมูลที่ดินว่าที่ดินดังกล่าวเป็นทางสาธารณประโยชน์ตามเอกสารหลักฐานที่สำนักงานที่ดินหรือไม่ ผลจากการตรวจสอบ พบว่า เส้นทางที่ถูกปิดกั้นเป็นเส้นทางสัญจรที่ได้รับการจดทะเบียนให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวเป็นทางสาธารณะ เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานขอเอกสารหลักฐานยืนยัน และประสานงานไปยังผู้ร้องเรียนให้มารับมอบสำเนาเอกสารหลักฐานดังกล่าว ซึ่งรับรองความถูกต้องจากเจ้าพนักงานที่ดินแล้ว อันจะสามารถนำไปใช้เป็นเอกสารหลักฐานยืนยันต่อหน่วยงานในการขอให้เปิดเส้นทางสัญจรเข้าออกให้แก่ผู้ร้องเรียนตามบันทึกการตรวจพิจารณาร่วมต่อไปได้ ซึ่งต่อมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเปิดทางสัญจรดังกล่าวให้เป็นทางสัญจรสาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ร่วมกันได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว และผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจที่ได้รับความถูกต้องเป็นธรรมจากการประสานงานช่วยเหลือของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรโดยใช้ชื่อสกุลของมารดา

ผู้ร้องเรียนมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนชื่อสกุลให้แก่บุตรของตนซึ่งเดิมใช้ชื่อสกุลของบิดา มาเป็นใช้ชื่อสกุลของมารดา โดยผู้ร้องเรียนได้โทรศัพท์สอบถามข้อมูลจากศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชนแล้วทราบว่าสามารถดำเนินการได้ ผู้ร้องเรียนจึงได้ยื่นเรื่องขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรต่อหัวหน้าฝ่ายทะเบียน ณ สำนักงานเขต แต่ได้รับแจ้งว่าการขอเปลี่ยนชื่อสกุลต้องได้รับความยินยอมจากบิดาด้วย เพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิของบิดา ดังนั้น สำนักงานเขตจะติดต่อเพื่อขอความยินยอมจากบิดา ผู้ร้องเรียนเห็นว่าตนเองกับบิดาของบุตรมิได้จดทะเบียนสมรสกัน และบิดามีได้รับรองบุตรตามที่กฎหมายกำหนด จึงไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมดังกล่าว อีกทั้งผู้ร้องเรียนไม่ประสงค์ให้มีการติดต่อกับฝ่ายบิดา เนื่องจากไม่ได้ติดต่อกันมาเป็นเวลานานแล้ว จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาตามคำร้องเรียนดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบข้อเท็จจริงและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการประสานงานด้วยช่องทางอย่างไม่เป็นทางการ คือ ทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนของสำนักงานเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า นายทะเบียนได้พิจารณาเอกสารหลักฐานและสูติบัตรแล้ว เห็นว่า บิดามีพฤติการณ์ที่ถือเป็นการรับรองบุตร คือการยินยอมให้บุตรของผู้ร้องเรียนใช้ชื่อสกุลของตน ซึ่งกรณีนี้ถือเป็นการเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่นตามระเบียบงานทะเบียนราษฎร และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนมีอำนาจในการเรียกตรวจเอกสารหลักฐาน ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร และฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการฟ้องร้องดำเนินคดีระหว่างบิดาและมารดาของบุตร สำนักงานเขต จึงมีหนังสือแจ้งไปยังบิดา เพื่อให้มาแสดงตนว่ายินยอมหรือคัดค้านหรือไม่ ภายใน ๑๕ วันนับแต่ได้รับหนังสือ โดยมีได้มีเจตนาละเมิดสิทธิของ

ผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด ต่อมา เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากนายทะเบียนว่า ได้มีการตรวจสอบหลักฐานทางไปรษณีย์ปรากฏว่าบิดาได้รับหนังสือฉบับดังกล่าวแล้ว และเมื่อครบกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน ฝ่ายบิดามีได้โต้แย้งคัดค้านแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานนัดหมายให้ผู้ร้องเรียนดำเนินการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลให้แก่บุตร ซึ่งทางสำนักงานเขตได้ติดต่อให้ผู้ร้องเรียนไปยื่นคำร้องด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจุบันผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรเป็นชื่อสกุลของผู้ร้องเรียน (มารดา) เรียบร้อยแล้ว และผู้ร้องเรียนได้ขอขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินในการประสานงาน และชี้แจงจนเกิดความเข้าใจถึงการทำงานของฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขต จนสามารถดำเนินการเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรมาเป็นชื่อสกุลของผู้ร้องเรียนตามคำร้องขอเรียบร้อยแล้ว

จากกรณีข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีบทบาทในการประสานงานเพื่อให้ผู้ร้องเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับบริการตามความประสงค์ และถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎระเบียบกำหนด จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

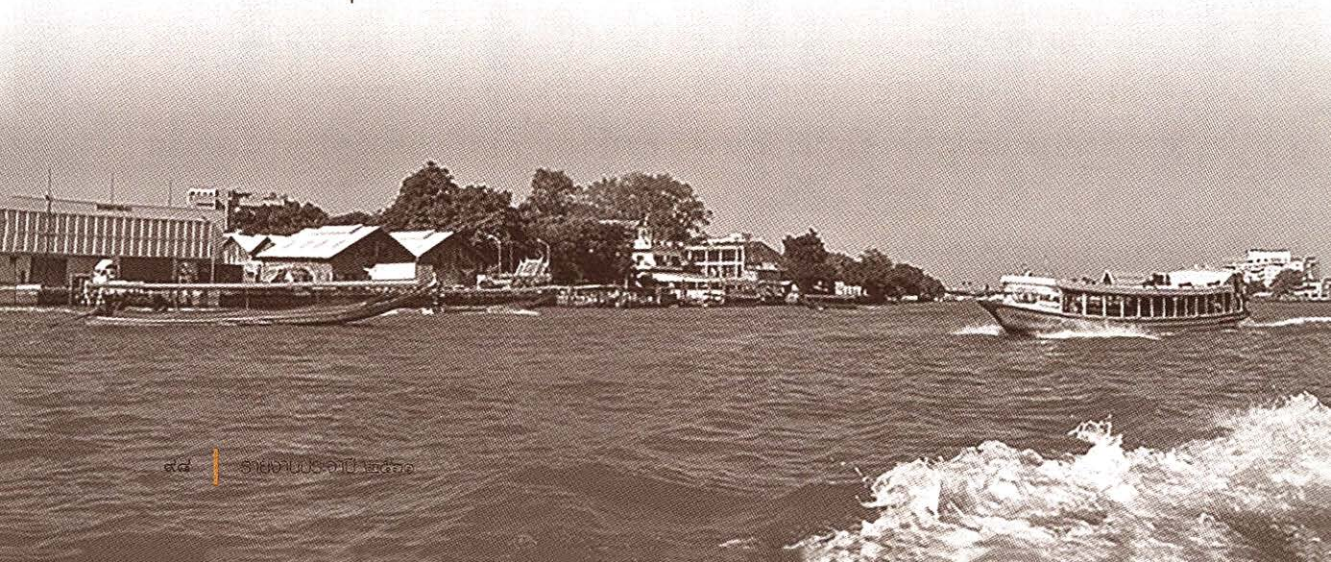
เรื่องที่ ๑๐

ปัญหาความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินบริเวณทะเลสาบแห่งหนึ่ง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินบริเวณทะเลสาบแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ลำช้า ซึ่งกรณีปัญหาดังกล่าวได้มีการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินมาแล้ว ๒ ครั้ง คือ เมื่อปี ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอแนะให้มีการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน และต่อมา ในปี ๒๕๕๔

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแก้ไขตามที่เคยมีข้อเสนอแนะในปี ๒๕๕๑ ซึ่งคำวินิจฉัยทั้งสองครั้งของผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งประสงค์ให้เกิดความชัดเจนในแนวเขตหวงห้ามที่ดินบริเวณทะเลสาบอันจะนำไปสู่การพิสูจน์สิทธิระหว่างรัฐกับเอกชนได้ แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลับไม่สามารถดำเนินการให้เป็นที่ยุติได้

แม้ผู้ว่าราชการจังหวัดและคณะกรรมการในอดีตจะได้พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากมีความกังวลถึงผลกระทบต่อประชาชนผู้พักอาศัยอยู่ในเขตหวงห้ามที่ดินบริเวณทะเลสาบ ในครั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมเห็นว่า จำเป็นต้องกำหนดแนวเขตให้ยึดโยงกับแนวเขตท้ายพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตหวงห้ามที่ดินบริเวณทะเลสาบดังกล่าว ซึ่งได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่ปี ๒๔๘๒ เป็นหลักสำคัญ หากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนบางส่วนต้องดำเนินการให้ถูกต้องโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยถือเป็นการปกป้องที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นที่ดินที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ (One Map) และถ้าแนวเขตดังกล่าวเป็นที่ยุติขั้นตอนต่อไปจะมีกระบวนการพิสูจน์สิทธิ ซึ่งหากบุคคลหนึ่งบุคคลใดพิสูจน์แล้วว่ามีความผิดกว่า เช่น มีการครอบครองใช้ประโยชน์มาก่อนการมีกฎหมายประกาศเป็นเขตหวงห้าม ก็ยังคงมีสิทธิในที่ดินนั้นต่อไป แต่หากอยู่ในเขตหวงห้ามที่ดินบริเวณทะเลสาบโดยการบุกรุก รัฐก็มีนโยบายโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีมาตรการเข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะเยียวยาไม่ให้ผู้บุกรุกได้รับผลกระทบหรือความเดือดร้อนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุต่อไป

เรื่องที่ ๑๑

ความล่าช้าในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนกรณีเสียชีวิตเนื่องจากถูกระแสไฟฟ้าดูดในพื้นที่
รับผิดชอบของสำนักงานเขต

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน โดยสรุปว่า บุตรของผู้ร้องเรียนประสบ
อุบัติเหตุถูกกระแสไฟฟ้าดูดบริเวณสนามกีฬาภายในสวนสาธารณะ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ
ของสำนักงานเขตแห่งหนึ่ง และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จนกระทั่งเสียชีวิตลง ผู้ร้องเรียน
ในฐานะมารดาผู้เสียชีวิตได้ยื่นหนังสือเรียกร้องค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายในการรักษา
พยาบาลต่อสำนักงานเขต และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักงานเขตได้มี
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และมีหนังสือแจ้งให้ทราบ
เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดค่าขาดรายได้แก่ผู้ร้องเรียน (มารดา) และ สามี
(บิดาของผู้เสียชีวิต) ตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๖ แต่ยังไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทน จนกระทั่งต้นปี ๒๕๕๘
บิดาของผู้เสียชีวิตล้มป่วยและเสียชีวิตลงขณะที่ผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นเกษตรกรประสบปัญหา
ภัยแล้ง มีปัญหาทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีภาระหนี้สินค่ารักษาพยาบาลของบุตรก่อนที่จะ
เสียชีวิต และเห็นว่าระยะเวลาล่วงเลยมาจะครบ ๔ ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานเกินสมควร
ถึงแม้จะได้รับทราบถึงแนวทางในการขอใช้ค่าสินไหมทดแทน และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
แต่ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบและ
เร่งรัดการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานกับสำนักงานเขตที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ และ
กรุงเทพมหานคร ได้รับคำชี้แจงว่า ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสืบสวน
ข้อเท็จจริงที่สำนักงานเขตแต่งตั้งขึ้น สรุปว่า เหตุเกิดจากกระแสไฟฟ้ารั่วไหลลงมาตาม
เสาไฟฟ้า น่าจะมาจากโคมไฟฟ้าที่ติดตั้งอยู่บนยอดเสาไฟที่ติดตั้งมานาน และมีการใช้
สายไฟฟ้าไม่ถูกประเภท สำนักงานเขตในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดให้มี
และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่งเสริมการกีฬา เพื่อประโยชน์ของประชาชน

ในท้องถิ่น ตามกฎหมาย และต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนค่ารักษาพยาบาล และค่าขาดรายได้ของผู้ร้องเรียน ให้แก่ทายาท โดยธรรมของผู้เสียชีวิต เป็นเงิน ๖,๕๑๕,๘๖๒.๑๙ บาท ตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เร่งรัดให้หน่วยงานปฏิบัติตามประกาศของกระทรวงการคลังดังกล่าวโดยเร็วเพื่อเยียวยาความทุกข์ร้อนของผู้ร้องเรียน ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐ สำนักงานเขตพื้นที่ได้ดำเนินการจ่ายค่าสินไหมดังกล่าวแก่ผู้ร้องเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ร้องเรียนได้ขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและพึงพอใจต่อการดำเนินการช่วยเหลือประสานงานและเร่งรัดให้หน่วยงานปฏิบัติตามประกาศของกระทรวงการคลังในกรณีนี้เป็นอย่างยิ่ง เรื่องร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณา

เรื่องที่ ๑๒

ปัญหาความเดือดร้อนจากสำนักงานเคหะชุมชนไม้แจ่งรายละเอียดยอดเงินคงเหลือในการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อให้กับผู้ร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน โดยสรุปว่า ผู้ร้องเรียนได้ทำสัญญาเช่าซื้อบ้านจากสำนักงานเคหะชุมชนแห่งหนึ่ง และได้ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อมาโดยตลอด แต่เมื่อผู้ร้องเรียนประสงค์ที่จะขอทราบยอดเงินคงเหลือ สำนักงานเคหะชุมชนดังกล่าวไม่ยอมแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานทางโทรศัพท์ไปยังสำนักงานเคหะชุมชนดังกล่าว เพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน โดยได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเคหะชุมชนดังกล่าวว่า กรณีผู้เช่าซื้อบ้านกับสำนักงานเคหะชุมชนประสงค์ที่จะขอทราบยอดเงินคงเหลือในการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อ จะต้องกรอรายละเอียดในแบบฟอร์มยื่นต่อเจ้าหน้าที่เสียก่อนเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้สามารถตรวจสอบข้อมูลจากระบบได้ ส่วนกรณีที่มีการร้องเรียนดังกล่าวอาจเกิดจากปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเคหะชุมชน ซึ่งจะประสานทางโทรศัพท์เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวกับผู้ร้องเรียนต่อไป

ต่อมา เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานทางโทรศัพท์ไปยังผู้ร้องเรียน และได้รับแจ้งจากผู้ร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเคหะชุมชนดังกล่าวได้โทรศัพท์มาชี้แจงทำความเข้าใจและให้คำแนะนำรวมทั้งได้สอบถามข้อมูลของผู้ร้องเรียนเพื่อจะได้จัดเตรียมเอกสารรายละเอียดยอดเงินคงเหลือให้กับผู้ร้องเรียนแล้ว ผู้ร้องเรียนจึงรู้สึกพึงพอใจและไม่ติดใจเรื่องดังกล่าวอีกต่อไป พร้อมทั้งผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงสั่งยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแม้เรื่องร้องเรียนจะเป็นกรณีเฉพาะราย แต่เมื่อผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ การมีองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการใช้บริการจากรัฐและช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและประชาชน

๓. ผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจ ในกรณีหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” ถ้ารัฐไม่กระทำตามที่ก็จะเป็นการฉ้อโกงใจไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญได้วางหลักการทั่วไปของหมวด “หน้าที่ของรัฐ” ให้มีความแตกต่างจากหมวด “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” คือ หมวดหน้าที่ของรัฐเป็นบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ หากรัฐไม่ปฏิบัติประชาชนอาจมีสิทธิฟ้องร้องให้รัฐปฏิบัติได้ หมวดหน้าที่ของรัฐจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้ครบถ้วนเหมาะสมกับสถานะทางการเงินการคลัง ส่วนหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินนโยบายของรัฐ สำคัญเบื้องต้นที่รัฐต้องดำเนินการจัดการสวัสดิการในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การคุ้มครองผู้บริโภค การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับภารกิจใหม่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (ก) โดยทำการวิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๓ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๕๑ ถึง มาตรา ๖๓ กำหนดประเด็นหลักที่สำคัญได้ จำนวน ๑๒ ประเด็น เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานและเน้นการทำงานเชิงรุกและการแก้ไขปัญหาเชิงระบบอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมในวงกว้าง ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและสังคมในวงกว้างขึ้นมาทำการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาร่วมกันแล้ว เห็นว่า สถานการณ์ในขณะนี้ มีประเด็นปัญหาที่เกิดจากการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ควรตรวจสอบและจัดทำรายงานเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้ คือ

๑. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก)
๓. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต
๔. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาขยะพลาสติกล้นทะเลไทย
๕. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก
๖. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน : ผลกระทบต่อประเทศไทย

โดยมีรายละเอียดข้อเสนอของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญมีดังนี้

๑. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินโครงการจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รายงานผลการดำเนินการในรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๐ ว่าอยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนระยะแรก เพื่อเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมและการลงพื้นที่ รวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ (ตั้งแต่ช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) ตลอดจนศึกษา วิเคราะห์กฎหมายและมาตรการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายและมาตรการของต่างประเทศ เพื่อสรุปผลการแสวงหาข้อเท็จจริงและจัดทำข้อเสนอแนะเบื้องต้นในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งจากการแสวงหาข้อเท็จจริงสามารถสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจัง ได้แก่ การเมาแล้วขับ การขับรถเร็ว การสวมหมวกนิรภัย การบรรจุหลักสูตรความปลอดภัยทางถนน และการปรับปรุงมาตรฐานการสอบใบอนุญาตขับรถ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะดำเนินการจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริง พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่มีสาเหตุจากการเมาแล้วขับเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นลำดับแรก โดยในเบื้องต้นได้เสนอให้มีการกำหนดอัตราโทษกรณีเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้โทษปรับสูงขึ้นตามปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือด และกำหนดอัตราโทษเพิ่มขึ้นสำหรับผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ เสนอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจบังคับตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ได้ในกรณีที่ผู้ขับขี่มีพฤติการณ์อันควรเชื่อว่าขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น และทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรง เสนอให้มีการจัดสรรงบประมาณด้านอุปกรณ์เครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด และด้านอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เสนอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการส่งเสริมค่านิยมวินัยจราจรและดำเนินการตามแนวทางประชารัฐ โดยหน่วยงานของรัฐต้องให้การสนับสนุนและเปิดช่องทางให้ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

ปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับแก้ไขรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นข้อมูลหรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย ก่อนที่จะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก)

ผู้ตรวจการแผ่นดินตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดขึ้นและเห็นว่ากฎหมายและมาตรการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันอาจยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งรัฐควรจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนดังกล่าวอย่างเร่งด่วนและจริงจัง จากการศึกษาพบว่าบริเวณทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก) ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ช่วงบริเวณดอยรวก ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นจุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โดยมีสาเหตุมาจากลักษณะทางกายภาพของถนนที่มีความลาดชัน เป็นทางคดเคี้ยวสลับขึ้นลงเขา การใช้ความเร็ว และการบรรทุกน้ำหนักเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยจากข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุทางถนนของแขวงทางหลวงตากที่ ๑ และแขวงทางหลวงตากที่ ๒ พบว่าในปี ๒๕๖๐ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบริเวณดอยรวก จำนวน ๖ ครั้ง มีผู้บาดเจ็บ ๑๔ คน และผู้เสียชีวิต ๑ คน และตั้งแต่ ๑ มกราคม ถึง ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีอุบัติเหตุจำนวน ๘ ครั้ง มีผู้บาดเจ็บ ๓๕ คน และผู้เสียชีวิต ๗ คน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงลงพื้นที่บริเวณทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก) ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข และจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจากการชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒

แม่สอด - ดาก (ดอยรวม) ที่สำคัญคือ การขับขี่ด้วยความเร็ว ผู้ขับขี่ไม่ชำนาญเส้นทาง และอุปกรณ์รถบกพร่อง โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งจุดตรวจให้คำแนะนำ รวมถึงการตรวจสอบสภาพรถที่ใช้เส้นทางและรถประจำทาง และจัดทำโครงการร่วมกับกรมทางหลวงในการจัดทำป้ายแจ้งเตือนความเร็ว (Your Speed Sign) และจัดซื้อเครื่องตรวจจับความเร็วเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ในการปฏิบัติ สำนักงานทางหลวงที่ ๔ (ดาก) และแขวงทางหลวงดากที่ ๑ กระทรวงคมนาคม ได้มีการติดตั้งจุด Checkpoint ร่วมกับสำนักงานขนส่งจังหวัดดากและตำรวจทางหลวง ติดตั้งป้ายจราจรเพิ่มเติม ทำเครื่องหมายจราจรบนผิวทาง ติดตั้งกล้อง CCTV เพิ่มเติมขึ้นอีก ๔ จุด เพื่อช่วยในการเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุ และปรับปรุงช่องหยุดรถฉุกเฉินอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ดีเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น และมีแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะที่ ๒ ที่กำลังจะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้แก่ การติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างแบบเสาสูง ๙.๐๐ เมตร ชนิดกิ่งเดี่ยว ติดตั้งราวกันอันตรายข้างถนน เพื่อป้องกันการขับขี่รถตกเขา ตรวจสอบความเร็ว และการติดตั้งป้ายแจ้งเตือนความเร็ว (Your Speed Sign) พร้อมกล้องตรวจจับความเร็วอัตโนมัติ การตีเส้นและทำเครื่องหมายจราจรด้วยวัสดุโคลด์พลาสติก การติดตั้งจุด Checkpoint แบบถาวร การก่อสร้างช่องหยุดรถฉุกเฉินเพิ่มเติม และการเสริมความสูงของคอนกรีต แบรีเออร์ (Concrete Barrier) การขอความร่วมมือไม่ให้รถโดยสาร ๒ ชั้น วิ่งบนถนนเส้นดังกล่าว และการเสริมสร้างวินัยจราจรและการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะที่ ๓ ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายนั้น กรมทางหลวงได้ดำเนินการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อสำรวจหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ บริเวณดอยรวม และศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นในการก่อสร้างเส้นทางหลวงพิเศษ (Motorway) ระหว่างเมือง เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่และประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุบนถนนเส้นทางดังกล่าวแล้ว แต่สถิติ

การเกิดอุบัติเหตุทางถนนลดลงเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น จึงอาจเป็นกรณีที่ต้องการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) เสนอรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก) ต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ดังนี้

แนวทางการแก้ไข/ข้อเสนอแนะในระยะสั้น

๑) เสนอให้แขวงทางหลวงตากที่ ๑ กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนบนทางหลวงหมายเลข ๑๒ แม่สอด - ตาก (ดอยรวก) ตามแผนการดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ให้แล้วเสร็จ

๒) เสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำค่าของงบประมาณจัดซื้อเครื่องตรวจจับความเร็วให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

๓) เสนอให้กระทรวงคมนาคมจัดสรรงบประมาณจัดทำป้ายแจ้งเตือนความเร็ว (Your Speed Sign) พร้อมกล้องตรวจจับความเร็วอัตโนมัติ

๔) เสนอให้กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม เร่งรัดจัดทำประกาศมาตรฐานระบบหน่วงความเร็ว (Retarder) มาบังคับใช้กับรถโดยสารสาธารณะ

๕) เสนอให้สำนักงานทางหลวงที่ ๔ (ตาก) เร่งรัดการสำรวจและออกแบบเพื่อสร้างช่องหยุดรถฉุกเฉินเพิ่มขึ้น ๓ จุด บริเวณดอยรวกที่เป็นจุดเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุช่วงกิโลเมตรที่ ๖๑, ๖๓ และ ๖๕

แนวทางการแก้ไข/ข้อเสนอแนะในระยะยาว

เสนอให้สำนักแผนงาน กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม เร่งรัดการศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และความเป็นไปได้ในการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายตาก - แม่สอด

๓. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร กรณี สารเคมีพาราควอต

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรนิยมใช้ เนื่องจากช่วยลดความเสียหายจากศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น จึงมีการใช้สารเคมีอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารเคมีกำจัดวัชพืชพาราควอต (paraquat) เนื่องจากราคาถูก หาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไป และเป็นสารเคมีที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช อย่างไรก็ตามแม้สารเคมีจะมีประโยชน์แต่ก็มีโทษมากเช่นกัน จากรายงานและบทความวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า สารเคมีกำจัดวัชพืชพาราควอตมีความเป็นพิษต่อคน สัตว์ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีรายงานว่าเกษตรกรที่ได้ผสมสารเคมีพาราควอตเพื่อใช้ในการเกษตร เกิดอาการผิวหนังอักเสบ ตาอักเสบ ภาวะหายใจลำบาก อาการคลื่นไส้ อาเจียน และกรณีได้รับสารเคมีในปริมาณ ๓ - ๕ มิลลิลิตรเข้าสู่ร่างกายทางปาก จะทำให้ทางเดินอาหารถูกกัดกร่อน เกิดภาวะไตวาย รวมถึงความผิดปกติบริเวณปอดและตับ และยังปรากฏการตรวจพบสารเคมีพาราควอตในซีรัมมารดาและสายสะดือทารก ทั้งนี้ มีคนจำนวนมากที่ได้รับสารเคมีพาราควอตโดยอุบัติเหตุ ซึ่งมีสาเหตุจากการแบ่งบรรจุสารเคมีในภาชนะบรรจุเครื่องดื่ม และทำให้เกิดความเข้าใจผิด สำหรับความเป็นพิษต่อสัตว์นั้น มีรายงานการวิจัยระบุว่า เมื่อสัตว์น้ำได้รับสารเคมีพาราควอต มักตรวจพบการทำลายของเนื้อเยื่อโดยเฉพาะในอวัยวะที่สัมผัสกับสารเคมีพาราควอตโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์เนื่องจากสารเคมีพาราควอตมีผลต่อการเจริญของไข่ปลา ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปรากฏว่า มีการศึกษาและตรวจพบสารเคมีพาราควอตปนเปื้อนดินตะกอนในแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำประปาหมู่บ้าน รวมถึงการตกค้างในพืชที่เป็นอาหาร

ในขณะนี้กว่า ๕๐ ประเทศ ทั่วโลกได้มีการประกาศยกเลิกการใช้แล้ว เนื่องจากมีความเป็นพิษเฉียบพลันสูงและไม่มียาถอนพิษ สำหรับในประเทศไทยรัฐบาลได้มีมาตรการสนับสนุนและผลักดันให้มีการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของสินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์

ในระดับสากลโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อผลักดันเกษตรอินทรีย์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม แต่กลับพบว่าอุปสรรคที่สำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์คือ การใช้สารเคมีในการเกษตร แม้ว่าคณะรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้จัดทำแนวทาง/มาตรการในการลดปริมาณการนำเข้าและการใช้ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี และสารเคมีซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนผู้บริโภค แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยกลับมีสถิติการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารเคมีพาราควอต หรือพาราควอตไดคลอไรด์ เป็นปัญหาที่มีผลกระทบเป็นวงกว้างทั่วประเทศดังปรากฏจากสื่อมวลชนและรายงานทางวิชาการ โดยเห็นว่าปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายสารเคมีพาราควอตที่ใช้ในการเกษตร มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งในมิติด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐในมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๗ (๒) มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้แสวงหาข้อเท็จจริงทั้งจากฝ่ายที่ต่อต้านและสนับสนุนการใช้สารเคมีพาราควอตโดยมีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงไปยังกระทรวงสาธารณสุข กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร ลงพื้นที่หารือร่วมกับผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี ผู้ประสานงานเครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการวัตถุอันตรายเพื่อขอรับเอกสารหลักฐานข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากพิษของสารเคมีพาราควอต และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร ลงพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู หารือกับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภูและคณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพิษของสารเคมีกับการเกิดโรค การป้องกันโรคและข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหารือ

ร่วมกับนายกเทศมนตรีตำบลหัวนา จังหวัดหนองบัวลำภูและคณะเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมี ผลกระทบจากการใช้สารเคมี และการควบคุมการใช้สารเคมีในพื้นที่ตำบลหัวนา นอกจากนี้ยังได้มีการรวบรวมบทความและงานวิจัยผลกระทบของการใช้สารเคมี พาราควอตทั้งในและต่างประเทศ ข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริง พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร กรณีสารเคมี พาราควอต เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๕. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาขยะพลาสติกปนทะเลไทย

จากข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่า ปริมาณขยะที่พบในทะเลไทย ปี ๒๕๖๑ นั้น ขยะพลาสติกถูกจัดอยู่ในอันดับต้น ๆ โดยขวดพลาสติกถูกพบจำนวนมากปริมาณถึง ๖,๕๑๗ ชิ้น ซึ่งขยะที่พบในทะเลนอกจากเป็นขยะที่เกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยว เรือประมง และขยะที่ไม่ทราบแหล่งที่มาแล้ว ก็มีขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นจากบุคคล คริวเรือ นอุตสาหกรรม ที่ถูกปล่อยลงแหล่งน้ำต่าง ๆ จากลำคลองสู่มแม่น้ำ และท้ายที่สุดแล้วก็จะมีขยะส่วนหนึ่งลงสู่ท้องทะเล สำหรับประเทศไทย ถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ ๖ ของประเทศที่มีขยะพลาสติกในทะเลมากที่สุดในโลก ขยะพลาสติกเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลและสัตว์ทะเล อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารของมนุษย์อีกด้วย

ปัญหาขยะพลาสติกปนทะเลไทยเป็นเพียงหนึ่งในหลายปัญหาที่สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทย โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดการจัดการขยะอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและบูรณาการร่วมกัน อีกทั้งพฤติกรรมการใช้พลาสติกอย่างฟุ่มเฟือยของคนไทยเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะทะเลเพิ่มขึ้น ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไข ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๒) กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว ด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวรัฐควรต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และจริงจัง จึงได้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงประจักษ์จากข่าว บทความ งานวิจัย ตลอดจนจากสื่อต่าง ๆ เพื่อกำหนดแนวทางการแสวงหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้น และมีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสาร หลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานในการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหา ขยะพลาสติกในทะเล ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างติดตามการชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว โดยมีการลงพื้นที่ ณ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา

ปัจจุบันอยู่ระหว่างจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริง พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาขยะพลาสติกในทะเลไทย เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

๕. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก

ปัญหาเรื่องการเจริญเติบโตและภาวะโภชนาการของเด็ก เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัยที่จำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่มีปริมาณเหมาะสมและมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน เพื่อเป็นปัจจัยให้ร่างกายและสมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขับเคลื่อนประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จากข้อมูลพบว่าเด็กนักเรียนระดับปฐมวัยในหลายภูมิภาคของประเทศไทยไม่ได้รับอาหารที่มีปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอส่งผลให้เด็กนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการอันเป็นการบั่นทอนคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติในระยะยาว ซึ่งรัฐควรจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วนและจริงจัง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรให้มีการแสวงหาข้อเท็จจริงพร้อมจัดทำรายงานเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดการประชุมหารือรับฟังข้อมูลและข้อเสนอแนะร่วมกับนักโภชนาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่ครอบคลุมตลอดจนแนวทางในการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑ และได้ลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง

เพิ่มเติมในจังหวัดที่มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการอาหารกลางวันเด็ก ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระหว่างวันที่ ๓๐ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ในทุกมิติ โดยได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อประชุมหารือรับฟังปัญหาในการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็กปฐมวัยในโรงเรียน ร่วมกับผู้แทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๔ โรงเรียน และข้าราชการครูที่เกี่ยวข้องในการจัดการ

อาหารกลางวันเด็กในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นอกจากนี้ยังได้หารือร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีและเจ้าหน้าที่ในเรื่องปัญหาการทุจริตในโครงการอาหารกลางวันเด็กที่เกิดขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอแนะ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๖. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน : ผลกระทบต่อประเทศไทย

ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้ทำข้อตกลงเสรีทางการค้าอาเซียน - จีน (ASEAN - China Free Trade Agreement หรือ ACFTA) โดยมีความร่วมมือภายใต้กรอบข้อตกลงประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ การเปิดเสรีการค้าสินค้า การเปิดเสรีการค้าบริการ การเปิดเสรีการลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ จากกรอบข้อตกลงดังกล่าวจึงทำให้การแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันทางธุรกิจของนักลงทุนจากประเทศจีนที่มีการพัฒนาการผลิตแบบก้าวกระโดดและมีทุนสนับสนุนขนาดใหญ่ จากการศึกษาข้อมูลและการแสวงหาข้อเท็จจริงจากรายงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย สถาบันการศึกษา และการเสนอข่าวของสื่อมวลชน พบสาเหตุของการเดินทางออกนอกแผ่นดินของคนจีนรุ่นใหม่ที่เกิดจากการแสวงหาโอกาสทำธุรกิจใหม่ และได้รับแรงกดดันจากบ้านเกิด ทำให้มีการย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสมากขึ้น โดยการเข้ามาประเทศไทยของนักธุรกิจชาวจีน พบว่า มีการเปิดบริษัทนำเที่ยวโดยการใช้ชื่อคนไทยเป็นตัวแทนอำพราง (Nominee) หรือมีการนำคนจีนเข้ามาสวมบัตรประชาชนไทยแล้วเปิดสำนักงาน ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงแรมที่พักอาศัย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน การประกอบธุรกิจด้านการเกษตรโดยตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ (ล้ง) ในพื้นที่บางจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามนอกจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏข้างต้น การเปิดข้อตกลงการค้าอาเซียน - จีน ยังเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ความรู้ความสามารถแข่งขันกันในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการภายใต้ระบบการค้าเสรีเพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทยเพื่อแสวงหาประโยชน์

จากการค้าและการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ามีความแตกต่างด้านจำนวนมากที่เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยในลักษณะที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ โดยการอำพรางตนเข้ามาประกอบธุรกิจในฐานะนิติบุคคลไทย ทั้งอย่างถูกกฎหมายด้วยการถือหุ้นทางอ้อมและผิดกฎหมายโดยการถือหุ้นผ่านตัวแทนอำพราง (Nominee) หรือการให้ผู้มีสัญชาติไทยดำเนินการแทน การสนับสนุนหรือชี้ช่องให้ดำเนินธุรกิจเพื่อเลี่ยงกฎหมายหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบหรือประโยชน์ที่ส่อไปในทางทุจริตเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน การถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือที่ดิน การเป็นตัวแทนในหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าถึงแม้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและมีความจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินธุรกิจของคนต่างด้าวทั้งธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ และธุรกิจประเภทอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ตามจากการแสวงหาข้อเท็จจริงจากการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ และสมาคมโรงแรมไทย นอกจากปรากฏข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันแล้วยังพบด้วยว่ากฎหมายหรือมาตรการที่ภาครัฐมีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจและไม่สามารถกำกับ ควบคุม ตรวจสอบการประกอบธุรกิจของชาวต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลที่ต้องการดึงดูดนักลงทุนต่างด้าวให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ยังมีช่องโหว่ที่เอื้อให้นักธุรกิจต่างด้าวบางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศไทยโดยกรณีดังกล่าวนี้อาจเป็นกรณีหน่วยงานของรัฐไม่มีความจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๓ อันมีลักษณะเป็นไปตามความในมาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริง พร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน : ผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๔. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา คำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายก่อนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

การให้สิทธิบุคคลในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน...” รวมทั้งมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หากเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ดังนั้น บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้ตรวจการแผ่นดินอีกประการหนึ่ง คือ การคุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ ด้วยการเป็นองค์กร “กลั่นกรอง” คดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนับแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๑ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนเพื่อขอให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑ เรื่อง แต่เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีเรื่องใดที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

อย่างไรก็ดี จากการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการศึกษา และรวบรวมคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๒๑๓ ปรากฏว่า เรื่องซึ่งผู้ร้องเรียนเคยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด แต่ผู้ร้องเรียนเห็นว่าตนยังเป็นผู้ถูกละเมิด สิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ จึงยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓ นั้น ผลการพิจารณาวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ผู้ร้องเรียนไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากคำร้อง ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

๕. กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย

เรื่องที่

การละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๒๑๓ กรณีหน่วยงาน
ของรัฐแยกฟ้องคดีแก่ผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการที่หน่วยงานของรัฐฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวก
เป็นคดีอาญาต่อศาลแขวงดุสิตในความผิดฐานฉ้อโกง แต่แยกฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อ
ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ทั้งที่เป็นการกระทำเดียวกัน โดยกลุ่มบุคคล
เดียวกัน และในเวลาเดียวกัน ซึ่งคดีที่ผู้ร้องเรียนและคณะถูกฟ้องนั้น ศาลแขวงดุสิตลงโทษ
จำคุกคนละสามปี ผู้ร้องเรียนอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา
ของศาลฎีกา ส่วนศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางพิพากษาจำคุกจำเลย
คนละยี่สิบปี คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ คดีนี้พนักงานอัยการไม่ได้ฟ้อง
ผู้ร้องเรียนและคณะเป็นจำเลยฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกระทำผิด
แต่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้วินิจฉัยว่า ผู้ร้องเรียนร่วมกับจำเลยทุจริต
ทั้งที่ผู้ร้องเรียนไม่ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลย ผู้ร้องเรียนจึงเห็นว่า หากในคดีฉ้อโกงศาลฎีกา
มีคำพิพากษายกฟ้องผู้ร้องเรียนและคณะ ก็ยังทำให้ผู้ร้องเรียนต้องถูกดำเนินคดีอีกคดีหนึ่ง
ทั้งที่ควรดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนรวมในการพิจารณาดำเนินคดีเจ้าพนักงานของรัฐไปใน
คราวเดียวกัน ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๑๓ จึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๗ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การที่หน่วยงานของรัฐแยกฟ้องผู้ร้องเรียนและคณะเป็นคดีฉ้อโกงไปก่อน โดยไม่รอผลการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าผู้ร้องเรียนและคณะมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่หรือไม่ และมีได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้การกระทำความผิดที่เอกชนกระทำต่อหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินคดีผ่านทางพนักงานอัยการ ทำให้ผู้ร้องเรียนและคณะจะต้องถูกดำเนินคดีทั้งในข้อหาฉ้อโกงและอาจถูกดำเนินคดีฐานร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษในการกระทำความผิดฐานทุจริตอีกก็ได้ อันมีลักษณะเป็นการดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนและคณะจากการกระทำคราวเดียวกันถึงสองครั้ง ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการไม่ถูกดำเนินคดีหลายครั้ง และเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อีกทั้งยังเป็นสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไปของปวงชนชาวไทย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า กระทำของหน่วยงานของรัฐในการแยกดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๑๓

เรื่องที่ ๒

การกำหนดรูปแบบในการดำรงตำแหน่งต่อไปของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ๆ มีผลใช้บังคับ

สืบเนื่องจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๐ วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... มาตรา ๕๖ ซึ่งบัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใช้บังคับ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนด

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงทำให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้จนกว่าจะครบวาระ

ต่อมา มีผู้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้พิจารณาว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ กรณีกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใช้บังคับ ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนเห็นว่า กฎหมายทั้งสองฉบับเป็นกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ไม่เสมอภาค และทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระบางองค์กรยังอยู่ในตำแหน่ง แต่บางองค์กรต้องพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมด้วย

แม้ขณะนั้นองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินจะถูกนำมาเปรียบเทียบและวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง แต่ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการโดยปราศจากอคติและแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการขอให้ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยผลการพิจารณาวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินทั้ง ๒ กรณี มีความเห็นสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๐ ว่า “มาตรา ๒๗๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ให้...ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ...ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และเมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นตามมาตรา ๒๖๗ ใช้บังคับแล้ว การดำรงตำแหน่งต่อไปเพียงใดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว...” เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญมอบให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์กรผู้ทำหน้าที่พิจารณากำหนดการดำรงตำแหน่งต่อไปของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว โดยที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป หรือการพ้นจากตำแหน่ง รวมถึงเหตุยกเว้นคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ซึ่งการจะกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวดำรงตำแหน่ง

ต่อไปเพียงได้นั้น อาจกำหนดได้หลายรูปแบบ เช่น ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นดำรงตำแหน่งต่อไป จนกว่าจะครบวาระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หรือให้ เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ดำรงตำแหน่งต่อไปได้ หรือให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ทั้งนี้ การจะกำหนด ในรูปแบบใดจะต้องคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็น และความเหมาะสมทั้งในเรื่ององค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจของแต่ละองค์กร และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

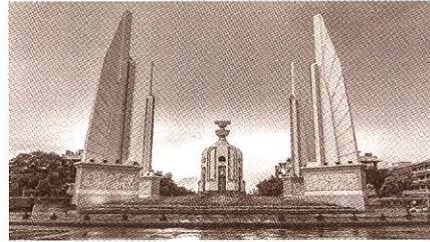
ดังนั้น การที่มาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งและ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ พ้นจากตำแหน่ง ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ และมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรง ตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้บังคับ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ จึงเป็นการกำหนดรูปแบบการพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรง ตำแหน่งในองค์กรอิสระ เพื่อให้สอดคล้องกับที่มาและโครงสร้างขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน โดยไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ส่วนกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญใช้บังคับ ขัดต่อหลักนิติธรรม หรือไม่นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า การดำรงตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งตำแหน่งตามกฎหมาย อื่นนั้น มิใช่เรื่องสิทธิ แต่เป็นการสมัครใจเข้าดำรงตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น อีกทั้งการให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวก็ไม่ใช่การลงโทษ หากเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยผลของกฎหมาย บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ใช่การออก กฎหมายให้เป็นผลร้ายและไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

เรื่องที่ ๓

กรณีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๓/๒๕๖๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ และบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๔๕ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๑๓๒ (๒) เนื่องจากเห็นว่าก่อให้เกิดความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม สร้างภาระให้กับสมาชิกพรรคการเมืองโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ และสร้างภาระให้กับหัวหน้าพรรคการเมืองโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เอื้อประโยชน์ให้พรรคการเมืองใหม่ ละเมิดสิทธิเสรีภาพของสมาชิกพรรคที่เป็นประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ชัดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการปฏิรูปและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียน สมาชิกพรรคการเมือง ประชาชน และระบอบประชาธิปไตยได้รับความเสียหาย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันแล้ว เห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๓/๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และ

มาตรา ๔๕ จึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๑ (๑) เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. บทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้รับรองพรรคการเมืองที่จัดตั้งและดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ และรับรองคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าว ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เป็นสมาชิก และยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นต่อไป แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้รับรองสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นสมาชิกอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ หากแต่กำหนดให้สมาชิกที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นั้นต่อไปมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว สมาชิกผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิก ให้เป็นอันพ้นจากสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

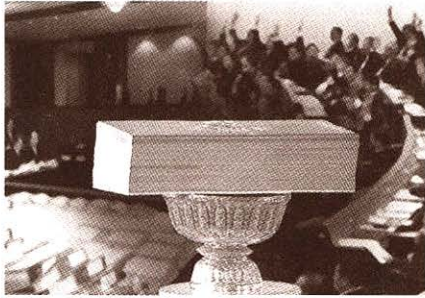
เมื่อพิจารณาหลักการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยไม่

ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่ห้ามหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง อยู่ก่อนแล้ว ในทางกลับกันมีบทบัญญัติตามมาตรา ๔๕ ที่บัญญัติให้การรับรองและคุ้มครอง เสรีภาพของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองและการมีส่วนร่วมของสมาชิก พรรคการเมือง ดังนั้น บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ ย่อมมีสิทธิและ เสรีภาพในเรื่องดังกล่าวและพึงได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นี้ด้วย แต่การที่บทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ ของ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าบทบัญญัติ ดังกล่าว นอกจากจะไม่ให้การรับรองและคุ้มครองการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว บทบัญญัติดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นการตัดสิทธิและลดทอนเสรีภาพในการเป็นสมาชิก พรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมด้วย ซึ่งแตกต่างจากถ้อยคำของบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ (เดิม) ที่เคยให้การรับรองและคุ้มครองการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ ดังนี้ “...โดยให้ถือว่า พรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงาน จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐”

นอกจากนี้ ยังมีลักษณะเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล เกินสมควรแก่เหตุ กล่าวคือ การกำหนดให้สมาชิกที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง นั้นต่อไปมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น พร้อมทั้งแสดง หลักฐานการมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และชำระค่าบำรุง พรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ นั้น เป็นการผลักระ หนักกับบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่เดิมซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขและเงื่อนไขที่จำกัดอย่างมาก อีกทั้งยังกำหนด ให้พ้นจากสมาชิกของพรรคการเมือง หากสมาชิกผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิก ภายในกรอบระยะเวลาดังกล่าว โดยที่มิได้มีข้อยกเว้นในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถ ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยเด็ดขาด แม้ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ออก “ประกาศ นายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีรายงานทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์ยืนยัน

การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อไป ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑” แต่ประกาศฉบับดังกล่าว มิได้ช่วยลดภาระหรือผ่อนคลายข้อจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่อย่างใด เนื่องด้วยเนื้อหาในประกาศฉบับดังกล่าวเป็นเพียงการระบุให้หัวหน้าพรรคการเมือง แจ้งรายชื่อสมาชิกที่ได้ยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อไป ต่อนายทะเบียนภายใน วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และกำหนดให้นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองจัดทำ ทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวให้ตรงตามความเป็นจริงพร้อมทั้งจัดเก็บเอกสาร หลักฐานไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่อไว้ใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ต่อไปเท่านั้น แม้ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงของประธานกรรมการการเลือกตั้ง ว่าสมาชิกพรรคที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดิมนั้นต่อไป “อาจรับรองตนเองได้” ว่าตนเองไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และการมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิก “สามารถดำเนินการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดได้” แต่ต้องสามารถยืนยัน และสามารถพิสูจน์ตัวบุคคลได้ ก็ตาม ประกอบกับแบบฟอร์มบัญชีรายชื่อสมาชิกที่ประสงค์ ยืนยันเป็นสมาชิกพรรคท้ายประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีรายงานทะเบียน สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์ยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อไป ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ นั้น ได้กำหนดให้หัวหน้าพรรครับรองว่ารายชื่อที่ตนแจ้งนั้นเป็นผู้มี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ด้วย ดังนั้น ก่อนที่หัวหน้าพรรคจะแจ้ง รายชื่อต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จะต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความถูกต้องพอสมควร นอกจากนี้ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ ยังห้ามมิให้ พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ในทางการเมืองอีกด้วย กรณีนี้จึงเป็นข้อจำกัดที่พรรคการเมืองไม่สามารถประชาสัมพันธ์หรือดำเนินการอื่นใด เพื่อสร้างความเข้าใจกับสมาชิกพรรคโดยวิธีการปกติในทางการเมืองได้ ดังนั้น การกำหนด ให้สมาชิกพรรคที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคนั้นต่อไปแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิกและ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งรายชื่อต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในกรอบเวลาที่ กฎหมายกำหนดจึงกระทำได้ยากและมีลักษณะเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือ เสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ตามมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ยังมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล ฐานะทางสังคม และความคิดเห็นทางการเมือง” อันขัดต่อหลักความเสมอภาคตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้

เมื่อพิจารณาจากหลักการพื้นฐานของความเสมอภาคที่อาจกล่าวได้ว่า คือ “การปฏิบัติต่อสิ่งๆ เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อสิ่งๆ ที่แตกต่างกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกัน” ดังนั้น หากมีการปฏิบัติต่อสิ่งๆ เหมือนกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกัน หรือมีการปฏิบัติต่อสิ่งๆ

แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน ย่อมขัดต่อหลักความเสมอภาคดังกล่าว เมื่อพิจารณาเนื้อความในบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ จะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดขั้นตอนที่มีความยุ่งยากในการยืนยันตนของสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นอยู่เดิมแล้ว โดยอ้างจุดประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ ทั้ง ๆ ที่พรรคการเมืองเดิมกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่นั้นมีสภาพการดำรงอยู่ และสถานะทางสังคมที่ต่างกัน พรรคการเมืองเดิมต้องใช้เวลาที่ต่อเนื่องและยาวนานในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกพรรคจนมีสมาชิกพรรคเป็นจำนวนมาก ในทางกลับกันพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่จึงต้องเริ่มต้นในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกพรรคซึ่งอาจมีจำนวนไม่มากนัก ดังนี้ การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เสมือนหนึ่งว่าทุกพรรคการเมืองต้องเริ่มต้นใหม่เหมือนกัน จึงเป็นการปฏิบัติต่อสิ่งๆ ที่ต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน ขัดต่อหลักความเสมอภาค เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุความแตกต่างทางความคิดเห็นทางการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ให้การรับรองและคุ้มครองไว้

๒. บทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

เมื่อพิจารณาเนื้อหาความในมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ แล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมิได้รับรองสาขาพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ หากแต่กำหนดให้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ และยังกำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ มีลักษณะเป็นการลิดรอนเสรีภาพและการมีส่วนร่วมในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพิ่มภาระในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองใหม่ และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมกับพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ บัญญัติไว้ว่า “...(๕) จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ภายในกำหนด

เวลาตาม (๔)” แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าบทบัญญัติดังกล่าวไม่ให้การรับรองและคุ้มครอง สาขาพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม ทั้งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๕ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้แล้ว บทบัญญัตินี้จึงขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ความในวรรคสองที่บัญญัติไว้ว่า “...ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า พรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการอาจมีมติให้ขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปได้อีกหนึ่งเท่าของ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือครบระยะเวลาที่ คณะกรรมการมีมติให้ขยาย แล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้ว เสร็จสิ้นสภาพลง ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) และ (๕) ไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้” ยังมีลักษณะเป็นการลดทอนเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเพิ่มภาระในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ใหม่ด้วยเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ โดยจะต้องจัดตั้งสาขาพรรคใหม่ให้แล้วเสร็จภายใต้เงื่อนไขและเงื่อนไขที่จำกัด หากจัดตั้ง ไม่แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนดก็จะถูกตัดสิทธิดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าความในวรรคสอง ของมาตรา ๑๔๑ จะกำหนดให้สามารถขอขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ก็ตาม แต่ก็เป็นการยาก ที่พรรคการเมืองจะดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดได้

อาศัยเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕

ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๑ โดยวินิจฉัยไว้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๕ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๕

บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ : กฎหมายห้ามทำแท้ง ก็ไม่แท้ง

จากกรณีปรากฏเป็นข่าวว่ามีหญิงที่เสียชีวิตจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย และสูตินารีแพทย์ประจำโรงพยาบาลแห่งหนึ่งถูกดำเนินคดีอาญาจากการให้บริการยุติการตั้งครรภ์หรือการทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงยินยอม อันเป็นผลจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ รวมถึงมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเครือข่ายซึ่งให้ความช่วยเหลือหญิงในเรื่องดังกล่าวจึงได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การใช้บังคับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ซึ่งกำหนดให้หญิงที่ทำให้ตนแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกเป็นความผิดอาญา มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และขัดต่อหลักความเสมอภาค เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้แต่หญิงเพียงผู้เดียวที่มีความผิดและต้องได้รับโทษ รวมทั้งยังกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิง ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๒๘ ด้วย กล่าวคือ การที่หญิงจะกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของตนเอง เช่น ยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ตนสามารถดำเนินชีวิตปกติต่อไป หรือในบางกรณี

อาจเป็นไปได้เพื่อรักษาชีวิตของตนเอง โดยไม่เบียดเบียนหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ย่อมเป็นสิทธิในการตัดสินใจของหญิงที่จะกระทำได้ เพราะร่างกายเป็นสิทธิและเสรีภาพโดยสมบูรณ์ของหญิง

ส่วนมาตรา ๓๐๒ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงยินยอมเป็นความผิดอาญา นั้น ย่อมหมายรวมถึงการทำแท้งโดยแพทย์ ซึ่งหากมิได้กระทำตามเงื่อนไขที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๕ ก็ถือเป็นความผิดทางอาญาด้วยเช่นกัน ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงส่งผลโดยอ้อมให้การเข้าถึงการให้บริการการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานของหญิงถูกละเมิด จนเป็นเหตุให้หญิงต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย ทั้งได้รับบาดเจ็บด้วยภาวะแทรกซ้อน หรือเสียชีวิต เนื่องจากแพทย์ไม่สามารถยุติการตั้งครรภ์ให้แก่หญิงโดยชอบด้วยกฎหมายได้

นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้บริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยเป็นมาตรการสำคัญสำหรับหญิงตั้งครรภ์ในการป้องกันการตายจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย และใน พ.ศ. ๒๕๕๗ องค์การอนามัยโลกยังได้ออกแนวทางปฏิบัติทางคลินิกว่าด้วยการยุติการตั้งครรภ์เป็นบริการสุขภาพเหมือนกับบริการสุขภาพอื่น ๆ การคงอยู่ของมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงทำให้หญิงไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิการได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ ตามมาตรา ๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ ของประมวลกฎหมายอาญา แม้จะปรากฏว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติ แต่ยังไม่ถือเป็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ปัญหาในเรื่องนี้ได้รับการแก้ไข จึงเห็นชอบให้ใช้มาตรา ๒๒ (๑) ประกอบมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ศึกษาข้อกฎหมายที่มีผลกระทบต่อ การยุติการตั้งครรภ์ของหญิง เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งระบบต่อไป

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หรือไม่

กลุ่มผู้ร้องเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบกิจการหอพักเอกชน ผู้พัก และ มหาวิทยาลัยเอกชน ร่วมกันยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่า ตนได้รับผลกระทบจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเข้าข่ายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ผลกระทบต่อผู้ประกอบกิจการหอพักเอกชน

มาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดว่า “หอพักเอกชน ให้รับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี...” ประกอบกับมาตรา ๔ กำหนดเกณฑ์ของผู้พักไว้ว่า “ผู้พัก” หมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ระหว่าง

การศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี และมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี..” ทำให้ผู้ประกอบกิจการหอพักไม่สามารถรับผู้พักที่ศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและอายุเกินยี่สิบห้าปีได้ รวมถึงไม่อาจรับบุคคลซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีทั้งที่มีอายุเกินหรือ

ไม่เกินยี่สิบห้าปีเข้าพักได้เลย และส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการซึ่งเคยจดทะเบียนหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๐๗ ไม่ประสงค์ที่จะจดทะเบียนเป็นหอพักในระบบนี้ รวมทั้งเห็นว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพและอิสระในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบกิจการหอพัก ตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เนื่องจากเป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพของผู้ประกอบกิจการที่เกินจำเป็น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ของหอพัก เพราะไม่อาจรับผู้พักให้เต็มจำนวนหอพัก สูญเสียรายได้ และไม่คุ้มค่ากับที่ลงทุน

๒. ผลกระทบต่อผู้พัก

การนิยามความหมายของ “ผู้พัก” ให้เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและอายุไม่เกินยี่สิบห้าปีนั้น ทำให้ผู้ที่ศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและอายุเกินยี่สิบห้าปี รวมถึงผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีทั้งที่อายุเกินหรือไม่เกินยี่สิบห้าปีที่มีความประสงค์จะพักอาศัยในหอพักที่ตั้งไว้เฉพาะชายหรือหญิงนั้น ไม่อาจเข้าพักในหอพักเอกชนได้ ถือเป็น การจำกัดสิทธิโดยอาศัยเหตุของอายุและการศึกษา ที่เกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งขัดต่อมาตรา ๒๗ วรรคสามที่บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่อง... การศึกษาอบรมหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และมาตรา ๒๖ ที่บัญญัติไว้ว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้อง..ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ...”

๓. ผลกระทบต่อหอพักของมหาวิทยาลัยเอกชน

โดยที่มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญญัติว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย ที่จัดการศึกษาในระบบ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ไม่หมายความรวมถึงสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา” ส่งผลให้หอพักมหาวิทยาลัยเอกชนต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และไม่อาจรับผู้พักซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีที่มีอายุเกินยี่สิบห้าปี รวมถึงไม่สามารถรับผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีทั้งที่มีอายุเกินหรือไม่เกินยี่สิบห้าปีเข้าพักได้ ทำให้เกิดปัญหาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีหอพักเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผู้พักอาศัยทั้งนักศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้งมีบุคลากรเจ้าหน้าที่และอาจารย์ร่วมพักด้วย ในขณะที่หอพักมหาวิทยาลัยของรัฐกลับไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งที่มหาวิทยาลัยเอกชนก็เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาไม่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยของรัฐ นอกจากนี้ยังขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้ำก๋ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา”

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และรองรับการโอนอำนาจในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษาดังนั้น จึงกำหนดให้ “ผู้พัก” คือ ผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีและอายุไม่เกิน ๒๕ ปี รวมทั้งกำหนดให้มีระบบการควบคุมดูแลที่เข้มงวดซึ่งอาจจะละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้พักได้ เช่น มาตรา ๔๘ กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการหอพักต้องจัดให้มีผู้จัดการหอพักเป็นผู้มีหน้าที่ควบคุม ดูแลหอพัก โดยกรณีหอพักสถานศึกษา ผู้จัดการหอพักต้องได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษา ตามมาตรา ๔๙ กรณีหอพักเอกชน ผู้จัดการหอพักต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ตามมาตรา ๕๐ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ผู้จัดการหอพักทำหน้าที่สอดส่องดูแลแทนผู้ปกครองของผู้พัก และทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองสบายใจว่าบุตรหลานของตนได้พักอยู่ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย และอยู่ในสายตาของผู้จัดการหอพักหรือผู้ประกอบกิจการที่น่าไว้วางใจ

อย่างไรก็ดี นอกเหนือจากหน้าที่และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ ยังได้กำหนดให้มีระบบ “ประกาศเกียรติคุณ” แก่หอพักเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแรงจูงใจสำหรับผู้ประกอบกิจการหอพัก ด้วยการให้สิทธิประโยชน์อื่น เช่น สิทธิที่จะได้รับลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย หรือภาษีอื่นใดในทำนองเดียวกัน เป็นต้น

กรณีตามคำร้องเรียน ผู้ร้องเรียนเป็นผู้ประกอบกิจการหอพักเอกชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการกำหนดให้ผู้พักมีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี ตามมาตรา ๔ และให้รับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดอายุของผู้พัก

ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับกับทั้งหอพักสถานศึกษา และหอพักเอกชน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษากล่าวคือ หากพิจารณาการกำหนดอายุของผู้พักไม่เกิน ๒๕ ปี ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ...” จะเห็นว่า เด็กที่เข้ารับการศึกษานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นการศึกษาภาคบังคับ และศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยปกติจะอายุไม่เกิน ๒๕ ปี ดังนั้น การกำหนดให้ผู้พักตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ มีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี จึงสอดคล้องสภาพความเป็นจริงและระบบการบริหารและจัดการการศึกษาของประเทศ รวมทั้งเป็นแนวทางเดียวกับการกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ด้วย

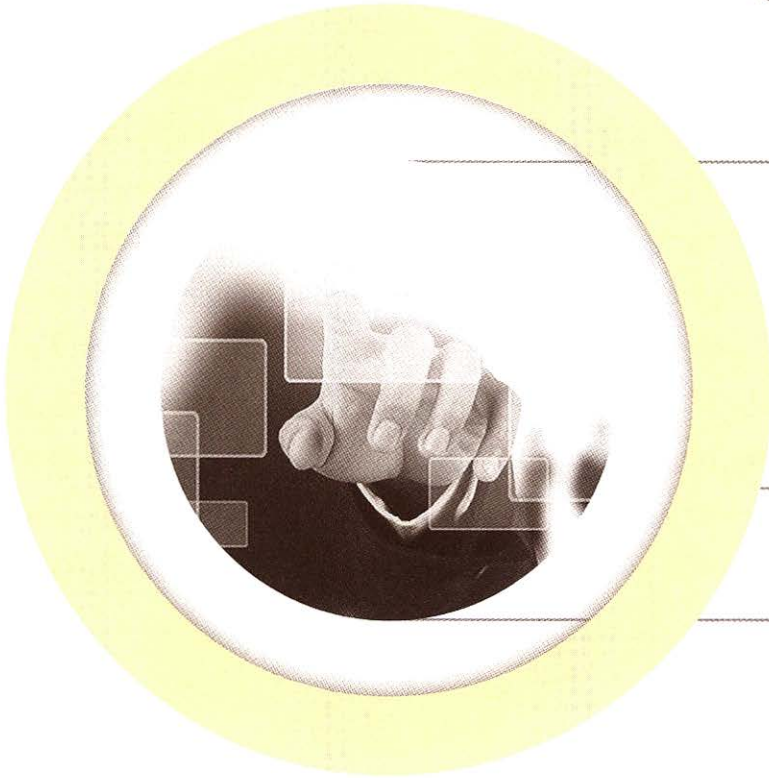
ส่วนการกำหนดให้หอพักเอกชนรับได้เฉพาะผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษานในระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๓๖ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ บัญญัติให้ “สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ไม่หมายความรวมถึงสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา “หอพักสถานศึกษา” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบการเป็นสถานศึกษา และ “หอพักเอกชน” หมายความว่า หอพักที่ผู้ประกอบการหอพักเป็นบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่สถานศึกษา การประกอบกิจการหอพักของหอพักสถานศึกษากับหอพักเอกชนตามพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงบัญญัติไว้แตกต่างกันด้วย อาทิ การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักของหอพักสถานศึกษา ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นสถานศึกษาตามที่กำหนดเท่านั้น (ซึ่งไม่หมายความรวมถึงสถาบันหรือมหาวิทยาลัยของรัฐ

ที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา) แต่หากเป็นกรณีหอพักเอกชน บุคคลทั่วไปก็สามารถขอรับใบอนุญาตได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงการสิ้นสุดของใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก หากเป็นกรณีหอพักสถานศึกษา ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักจะสิ้นสุดเมื่อผู้ประกอบการหอพักถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษาหรือเลิกกิจการ แล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นกรณีหอพักเอกชน ใบอนุญาตประกอบกิจการหอพักมีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ประกอบกับในทางปฏิบัติ พบว่า ที่ผ่านมาหอพักสถานศึกษาส่วนใหญ่ มักมีกฎระเบียบที่เข้มงวด และมีการควบคุมดูแลหอพักตลอดจนผู้พักให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากกว่าหอพักเอกชน ดังนั้น การกำหนดให้หอพักเอกชนรับได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๓๖ หรือห้ามมิให้หอพักเอกชนรับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับพื้นฐาน ก็เพื่อประโยชน์และคุ้มครองผู้พักซึ่งอายุไม่เกิน ๑๖ ปี ยังมีฐานะเป็นผู้เยาว์ ให้อยู่ในความควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองไว้วางใจได้ อย่างไรก็ตาม ใด ๆ ก็ตาม เมื่อพบบัญญัติดังกล่าวมิใช่บัญญัติห้ามเด็ดขาด หอพักเอกชนจึงอาจรับผู้พักซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับพื้นฐานได้หากขึ้นทะเบียนไว้กับสถานศึกษา ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

จากเหตุผลข้างต้น การกำหนดให้ผู้พักในหอพักมีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี ตามมาตรา ๔ และให้หอพักเอกชนรับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ แม้จะปรากฏว่ากระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่มาตรา ๔๐ วรรคสอง ก็ให้จำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค และจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น อีกทั้งไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา ตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม เนื่องจากเป็นการประกอบกิจการเพื่อให้บริการแก่นักเรียนนักศึกษา นอกเหนือจากการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาตามปกติ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๐ และเป็นไปตามมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกระทบต่อผู้พักซึ่งอายุเกิน ๒๕ ปี หรืออายุไม่เกิน ๒๕ ปี แต่อยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ที่มีความประสงค์จะพักอาศัยในหอพัก จึงขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้พักซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้ผู้จัดการหอพักมีหน้าที่ ควบคุม ดูแลผู้พัก ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้น หากกำหนด ให้ผู้พักซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุเกิน ๒๕ ปี หรืออายุไม่เกิน ๒๕ ปี แต่อยู่ในระหว่างการศึกษาระดับ อุดมศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี พักอาศัยในหอพักร่วมกับผู้พักซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน บุคคลดังกล่าวก็ต้องถูกควบคุมดูแลและอาจถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้เช่นเดียวกัน ทั้งที่ไม่มีเหตุผลความจำเป็นใดที่กฎหมายจะบัญญัติให้กระทำได้ ประกอบกับปัจจุบันยังมีกิจการ ให้เช่าอาคารเพื่ออยู่อาศัยซึ่งแม้มีกฎหมายควบคุม แต่ค่อนข้างยืดหยุ่นกว่าพระราชบัญญัติ หอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการจะแยกออก จากการประกอบกิจการหอพักอย่างชัดเจน ดังปรากฏตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจการให้เช่าอาคารเพื่ออยู่อาศัยเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒ ซึ่งกำหนดให้ “อาคาร” หมายความว่า ห้องพัก บ้าน อาคารชุด อพาร์ทเมนต์ หรือ สถานที่พักอาศัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่จัดขึ้นสำหรับารให้เช่าเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแต่ไม่รวมถึง หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก และโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ดังนั้น การกำหนดให้ผู้พักในหอพักมีอายุไม่เกิน ๒๕ ปี ตามมาตรา ๔ และให้หอพักเอกชน รับผู้พักได้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลที่ แตกต่างกัน โดยวิธีการที่แตกต่างกัน และยังไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

ပုဂံ

การวิเคราะห์
รายละเอียดผลการดำเนินงาน

๑. สัมฤทธิ์ผลของผลการดำเนินงานในภาพรวม จำแนกตามแผนงาน/โครงการเปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ร่วมกำหนดตัวชี้วัดกับสำนักงานงบประมาณ โดยแยกผลการดำเนินงานตามผลผลิต ตามแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และแผนงานยุทธศาสตร์ (แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ) ทั้งนี้ มีรายละเอียดผลการดำเนินงานแยกตามผลผลิต ดังนี้

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ				
ผลผลิตที่ ๑ การพิจารณาและ สอบสวนหาข้อเท็จจริง ตามคำร้องเรียน	๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : ร้อยละของเรื่องร้องเรียน ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๖๐	๖๒.๓๔	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเรื่องร้องเรียน จำนวน ๔,๔๓๕ เรื่อง ดำเนินการ แล้วเสร็จ จำนวน ๒,๗๖๕ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๔
	๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละเรื่องร้องเรียน ที่มีการโต้แย้งผลการ วินิจฉัยลดลง	๐	๐.๘	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนแล้วเสร็จจำนวน ๒,๗๖๕เรื่อง มีเรื่องโต้แย้ง จำนวน ๒๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๓

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
<p>กิจกรรมที่ ๑</p> <p>การแสวงหาและสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชนและการดำเนินมาตรการที่รัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ</p>	<p>๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนหน่วยงานภาครัฐที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ</p>	๑๐	๑๑	<p>หน่วยงานรัฐที่ได้ให้ความร่วมมือดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๑ หน่วยงาน ประกอบด้วย</p> <p>๑. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน ๓ หน่วย ได้แก่ กระทรวงคมนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๒. การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง ปัญหาการควบคุมวัตถุอันตรายที่ใช้ในการเกษตร : กรณีสารเคมีพาราควอต จำนวน ๔ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๓. การจัดทำข้อเสนอแนะ ด้านสังคม เรื่อง การจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาและความเดือดร้อนของนักศึกษาไทยที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศมุสลิม จำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี</p>

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
				<p>๔. การจัดทำข้อเสนอแนะเรื่อง ปัญหาผลกระทบข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนต่อประเทศไทย จำนวน ๑ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>๕. การจัดทำข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ เรื่อง การศึกษาผลกระทบจากการใช้สกุลเงินออนไลน์ BITCOIN ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของไทย จำนวน ๑ หน่วยงาน คือ กระทรวงการคลัง</p>
	๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : จำนวนร้อยละ เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน	๗๐	๑๐๐	ดำเนินการในรูปแบบการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานปรับปรุงแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาเรื่องร้องเรียนแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๗๑๕ เรื่อง
กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาเครือข่าย เพื่อสร้างธรรมาภิบาล	๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนหน่วยงานและเครือข่ายที่ให้การร่วมมือสนับสนุน การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนที่เพิ่มขึ้น	๕	๗๖	หน่วยงานและเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือสนับสนุน การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังนี้ ๑. โครงการพัฒนาเครือข่าย เพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาล และเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
				<p>๑.๑ กิจกรรมสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมจังหวัดด้วยไสรธ</p> <p>๑.๒ กิจกรรมเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม ณ จังหวัดสงขลา</p> <p>๒. โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต (แผนบูรณาการ) จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดระยอง และจังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๗๖ เครือข่าย จากหน่วยงาน ดังนี้</p> <p>๑. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>๒. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น</p> <p>๔. เทศบาลนครหาดใหญ่</p> <p>๕. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา</p> <p>๖. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์</p> <p>๘. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดสงขลา</p> <p>๙. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดพิษณุโลก</p>

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
				<p>๑๐ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดระยอง</p> <p>๑๑. หน่วยงานร่วมเป็น เครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑๙ หน่วยงาน</p> <p>๑๒. หน่วยงานร่วมเป็น เครือข่ายภาคใต้ จำนวน ๒๐ หน่วยงาน</p> <p>๑๓. หน่วยงานร่วมเป็น เครือข่ายภาคตะวันออก จำนวน ๑๔ หน่วยงาน</p> <p>๑๔. หน่วยงานร่วมเป็น เครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๑๓ หน่วยงาน</p>
<p>กิจกรรมที่ ๓ การส่งเสริมให้ความรู้ เกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ผู้ตรวจการ แผ่นดินและสิทธิ ที่จะร้องเรียนตาม กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนประชาชนที่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารการ เผยแพร่และส่งเสริม ให้ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน</p>	๑,๐๐๐,๐๐๐	๑,๐๓๘,๐๐๐	<p>จำนวนประชาชนที่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารการเผยแพร่ และส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทอำนาจหน้าที่ของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑,๐๓๘,๐๐๐ คน จากช่องทาง ต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>๑. สื่อโทรทัศน์ และวิทยุ</p> <p>๒. สื่อออนไลน์</p> <p>๓. สื่อสิ่งพิมพ์</p> <p>๔. สื่อป้ายประชาสัมพันธ์ และ ป้ายนิทรรศการ</p> <p>๕. การจัดนิทรรศการ จำนวน ๗ ครั้ง</p> <p>๖. โครงการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และ อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน</p>

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
				<p>๖.๑ โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ (๑) จังหวัดเชียงราย (๒) จังหวัดชุมพร (๓) จังหวัดอุดรธานี</p> <p>๖.๒ โครงการการบูรณาการประชาสัมพันธ์กับมูลนิธิสายใจไทย จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่</p> <p>(๑) จังหวัดเชียงราย (๒) จังหวัดเชียงใหม่ และ (๓) จังหวัดน่าน</p> <p>๖.๓ โครงการ Ombudsman Care กิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่</p> <p>(๑) จังหวัดนครพนม (๒) จังหวัดสุโขทัย (๓) จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร (๔) จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง</p> <p>๖.๔ โครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่</p> <p>๑) จังหวัดลพบุรี และ ๒) จังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>๖.๕ โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบสื่อมวลชน จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ๑) จังหวัดลพบุรี ๒) จังหวัดอุดรธานี</p>

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
	๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละของประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่	๗๐	๙๒.๓๘	จากการดำเนินโครงการ / กิจกรรม ดังนี้ ๑. โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน ๒. โครงการ Ombudsman Care กิจกรรมประชาสัมพันธ์เชิงรุก ๓. โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบสื่อมวลชน ๔. โครงการเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
กิจกรรมที่ ๔ การบริหารและพัฒนา การดำเนินงานของ สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดิน	๑) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนประชาชนที่เข้าใช้บริการของผู้ตรวจการแผ่นดินด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่	๕๐๐	๕๑๑	๑. โมบายแอปพลิเคชัน จำนวน ๒๑๙ ราย ๒. อินเทอร์เน็ต จำนวน ๒๗๖ ราย ๓. Contact Center จำนวน ๑๖ ราย
	๒) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะหลักตามที่สำนักงานกำหนด	๗๐	๙๒.๘๖	ผลจากการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามสายงานและระดับตำแหน่ง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลักสูตรการเสริมสร้างทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนางานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลผลิต/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		รายละเอียด
		แผน	ผล	
แผนงานยุทธศาสตร์ (แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ)				
โครงการส่งเสริม ธรรมาภิบาลเพื่อ ต่อต้านการทุจริต	- ร้อยละเรื่องร้องเรียน ของหน่วยงานเป้าหมาย ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๘๐	๕๗.๖๓	กลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น การ ดำเนินการแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนจำเป็นต้อง ประสานงานและอาศัยความ ร่วมมือจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการแสวงหา ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน จึงจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้าง นานในการดำเนินการแก้ไข ปัญหาในแต่ละเรื่อง

๒. สัมฤทธิผลของการดำเนินงานตามระบบการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)

๒.๑ ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน โดยทำการสำรวจระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนที่ได้รับการแจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีผู้ร้องเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน ๔๖๕ ฉบับ การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๗ ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การเสนอเรื่องร้องเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และความเชื่อมั่นของผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ ๔๘ ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนมากประกอบอาชีพค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๓๐,๕๓๒ บาท/เดือน และโดยมากมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง

การเสนอเรื่องร้องเรียน

ในการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ร้องเรียนในกรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายหรือความไม่เป็นธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดินมากที่สุด รองลงมาคือ กรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ กรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กรณีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ แต่กระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และกรณีเจ้าหน้าที่มีความประพฤติฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของหน่วยงาน ตามลำดับ

ในส่วนของ การเสนอเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เสนอเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินโดยไม่มีผู้ใดแนะนำ และรู้จักผู้ตรวจการแผ่นดินจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น

การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่นิยมเสนอเรื่องร้องเรียน โดยทำเป็นหนังสือและจัดส่งมาทางไปรษณีย์ รองลงมาเป็นการร้องเรียนทางวาจา โดยติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยตรง ร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต โดยจัดส่งทางเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (www.ombudsman.go.th) ร้องเรียนทางโอมบายแอปพลิเคชัน และร้องเรียนผ่านหน่วยงานอื่น โดยส่งผ่านสำนักงานอัยการสูงสุด และสภาพนายความ ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และส่วนใหญ่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาแล้ว ในการประสานติดต่อกับผู้ร้องเรียนระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง ผลการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดต่อผู้ร้องเรียนเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียน เฉลี่ยประมาณ ๒ ครั้ง/ราย และยังมีการรายงานความคืบหน้าในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้ผู้ร้องเรียนทราบ เฉลี่ยประมาณ ๒ ครั้ง/ราย ด้วยเช่นกัน

สำหรับการติดตามเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่จะติดตามความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียนของตนเอง เฉลี่ยประมาณ ๓ ครั้ง/ราย ในส่วนของผู้ร้องเรียนที่ไม่ติดตามเรื่องร้องเรียนของตนเองส่วนใหญ่ให้เหตุผล ได้แก่ ไม่สามารถติดตามเรื่องร้องเรียนได้ เพราะมีสถานะเป็นผู้ต้องขัง เข้าใจว่าผู้ตรวจการแผ่นดินกำลังดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนอยู่ เชื่อมั่นในกระบวนการทำงานและความเป็นธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นระยะอยู่แล้ว เข้าใจว่าการพิจารณาเรื่องร้องเรียนต้องใช้เวลาและปล่อยให้เป็นไปตามกระบวนการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในส่วนของผลการวินิจฉัย พบว่า ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปตามที่ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผลการวินิจฉัยไม่เป็นไปตามที่ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา เพราะเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการไกล่เกลี่ยจนได้ผลเป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่ายตามลำดับ โดยผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ยอมรับผลการวินิจฉัย เพราะเห็นว่ามีความเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังพบว่า มีผู้ร้องเรียนส่วนหนึ่งที่ยอมรับผลการวินิจฉัย แต่เห็นว่าไม่เป็นธรรม และไม่ยอมรับผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยให้เหตุผลว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินทำให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมที่เกิดกับผู้ร้องเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไข และเมื่อสอบถามถึงความเสมอภาคในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ตัวเองได้รับการปฏิบัติจากผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างเท่าเทียมกับผู้ร้องเรียนรายอื่น

ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนใน ๕ ด้าน ดังนี้

- ความพึงพอใจต่อการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
- ความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม

การประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนดำเนินการโดยวัดจากข้อคำถามที่สร้างขึ้นในแต่ละส่วน ซึ่งกำหนดระดับความพึงพอใจ คือ พอใจน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด มีวิธีให้คะแนนของคำตอบ คือ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ตามลำดับ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาจัดแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็นกลุ่มความพึงพอใจน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่แบบจัดกลุ่มเพื่อคำนวณหาอันตรภาคชั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีความพึงพอใจในแต่ละมิติ ดังนี้

- ด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๙.๖๐)
- ด้านการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน (ร้อยละ ๗๖.๒๐)
- ด้านการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๘.๐๐)
- ด้านการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๐.๘๐)

ทั้งนี้ในภาพรวม ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๗๗.๘๐)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Squares Method) ในรูปของสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๐ ได้แก่

- อายุของผู้ร้องเรียน
- การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับผู้ร้องเรียนรายอื่น
- ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์และการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ความเชื่อมั่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม หลังจากที่ได้เสนอเรื่องร้องเรียน

กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องเรียนมีอายุเพิ่มขึ้นจะทำให้ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลดลง และหากผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเป็นไปตามที่ร้องเรียน หรือผู้ร้องเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือมีความคิดเห็นที่ตัวเองได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับผู้ร้องเรียนรายอื่น หรือมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์และการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งมีความเชื่อมั่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมหลังจากที่ได้เสนอเรื่องร้องเรียนในระดับที่ตีมากขึ้นแล้ว จะทำให้ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพิ่มขึ้นด้วย

ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในภาพรวม ผู้ร้องเรียนมีความคิดเห็นที่ภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับดีค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๗๘.๐๘) เมื่อทำการวิเคราะห์โดยแยกออกเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้ร้องเรียนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ในระดับดีมาก ในประเด็นการเป็นองค์กรที่ร้องเรียนได้สะดวก (ร้อยละ ๘๕.๖๐) ส่วนประเด็นอื่นๆ มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับดีค่อนข้างมาก ซึ่งได้แก่ ประเด็นการเป็นองค์กรที่เข้าใจความต้องการของผู้ร้องเรียน มีความมุ่งมั่น ความพร้อม และความเต็มใจให้บริการ (ร้อยละ ๗๘.๘๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถฝากความหวังและพึ่งพิงได้ เมื่อมีปัญหาความเดือดร้อน (ร้อยละ ๗๘.๔๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๗.๘๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่พิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ (ร้อยละ ๗๗.๔๐) ประเด็นการเป็นองค์กรที่ให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (ร้อยละ ๗๖.๒๐) ประเด็นเป็นองค์กรที่มีสถานที่ เจ้าหน้าที่ และเครื่องมือในการให้บริการที่เหมาะสม (ร้อยละ ๗๖.๐๐) และประเด็นการเป็นองค์กรที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนได้อย่างรวดเร็ว (ร้อยละ ๗๔.๔๐) ตามลำดับ

อนึ่ง เมื่อทำการสอบถามผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับความต้องการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในอนาคต ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ในอนาคตกหากมีปัญหาเกิดขึ้นจะมายื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแน่นอน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๖๐ โดยผู้ร้องเรียนได้ให้เหตุผลสนับสนุน เช่น คำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียนได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนแม้จะไม่ใช่ปัญหาใหญ่ก็ตาม และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีความกระตือรือร้นและเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร้องเรียน เป็นต้น

ความเชื่อมั่นของผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม

จากการศึกษา พบว่า ก่อนเสนอเรื่องร้องเรียน ผู้ร้องเรียนมีความเชื่อมั่นต่อองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๘๑.๐๐) และเมื่อพิจารณาความถี่ของคำตอบ พบว่า ผู้ร้องเรียนจำนวนมากที่สุด มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๖๐ ของผู้ร้องเรียนที่ตอบแบบสอบถาม และในส่วนของความเชื่อมั่นหลังทราบผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียนยังคงมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ ๗๑.๔๐) โดยเมื่อพิจารณาความถี่ของคำตอบ พบว่า ผู้ร้องเรียนจำนวนมากที่สุด มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๐ ของผู้ร้องเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑

ในการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ พบว่า หากพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนมีแนวโน้มลดลงในทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนกลับพบว่า ในภาพรวมอัตราการเปลี่ยนแปลงสะสมของความพึงพอใจยังคงเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๑๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสะสมของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยด้านการดำเนินการหลังการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสะสมเพิ่มขึ้นสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๒ รองลงมาคือ ด้านการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน ด้านการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๙ ๑.๒๒ และ ๐.๙๗ ตามลำดับ

อัตราการเปลี่ยนแปลงของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑

การให้บริการ	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ					การเปลี่ยนแปลง เฉลี่ยสะสม ^{๖๔} (ร้อยละ)
	พ.ศ. ๒๕๕๗	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	
การยื่นและรับเรื่องร้องเรียน	๓.๘๓	๔.๑๐	๔.๑๑	๔.๐๘	๓.๙๘	๐.๙๗
การพิจารณาสอบสวนหา ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน	๓.๖๓	๓.๕๐	๓.๘๔	๔.๐๔	๓.๘๑	๑.๒๒
การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน	๓.๖๙	๓.๗๐	๓.๙๓	๔.๐๓	๓.๙๐	๑.๓๙
การดำเนินการหลังการพิจารณา วินิจฉัยเรื่องร้องเรียน	๓.๓๒	๓.๓๐	๓.๖๐	๓.๘๕	๓.๕๔	๑.๖๒
ความพึงพอใจต่อการพิจารณา สอบสวนเรื่องร้องเรียนในภาพรวม	๓.๘๗	๓.๖๐	๓.๙๓	๔.๐๗	๓.๘๙	๐.๑๓

หมายเหตุ: ^{๖๔} หมายถึง ใช้วิธีการคำนวณแบบ Compound Annual Growth Rate (CAGR)

ผลการสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ^{๖๕}

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สถาบันพระปกเกล้าได้ร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำเสนอผลที่ได้จากการสำรวจให้กับหน่วยงานเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อไป

ทั้งนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะและการทำงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนขององค์กรอิสระ รวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน ในแต่ละด้าน ปรากฏมีผลการสำรวจ ดังนี้

^{๖๕} ความเชื่อมั่นต่อสถาบันต่างๆ และความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๐ และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๐

๑. ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานขององค์กรอิสระ

ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานขององค์กรอิสระ พบว่า ประชาชนค่อนข้างเชื่อมั่นต่อการทำงานมากเป็นอันดับแรก คือ ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง และผู้ตรวจการแผ่นดิน มีความเชื่อมั่นเป็นอันดับหนึ่งขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ คือ ร้อยละ ๗๑.๘ รองลงมาคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน องค์กรอัยการ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒. ความเชื่อมั่นที่มีต่อการทำงานขององค์กรด้านการตรวจสอบ

องค์กรด้านการตรวจสอบที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นต่อการทำงานมากที่สุดคือ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๘ รองลงมา คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๓. ความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน (รายภาคและรายจังหวัด)

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน จากผลการสำรวจในภาพรวมของประเทศ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๙.๕ ค่อนข้างเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน รองลงมา คือ ประชาชนที่เชื่อมั่นมากต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ ซึ่งรวมแล้วถือว่าอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ ๗๑.๘

เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของระดับค่อนข้างเชื่อมั่นถึงเชื่อมั่นมากรวมกันเป็นรายภาค พบว่า ประชาชนในภาคใต้มีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๒ รองลงมา คือ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ

สำหรับผลการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดน่าน กำแพงเพชร พิจิตร อุตรดิตถ์ บึงกาฬ ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง เป็นจังหวัดที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒.๒๒ การประเมินประสิทธิภาพด้านงบประมาณในการดำเนินงาน

๒.๒.๑ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐ บาท ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒,๙๔๑,๗๐๐ บาท หรือลดลงร้อยละ ๑.๑๐ สรุปดังนี้

รายการจัดสรร	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	เพิ่มขึ้น/ลดลง จากปีก่อน	ร้อยละ
แผนงานบุคลากรภาครัฐ	๑๘๒,๗๓๓,๙๐๐	๑๘๘,๓๙๖,๓๐๐	๕,๖๖๒,๔๐๐	๓.๑๐
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๑๗๔,๔๕๐,๐๐๐	๑๗๗,๗๕๓,๔๐๐	๓,๓๐๓,๔๐๐	๑.๘๙
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๘,๒๘๓,๙๐๐	๑๐,๖๔๒,๙๐๐	๒,๓๕๙,๐๐๐	๒๘.๔๘
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบบริหาร จัดการภาครัฐ	๗๙,๘๗๐,๒๐๐	๗๓,๓๐๒,๖๐๐	- ๖,๕๖๗,๖๐๐	- ๘.๒๒
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๗๙,๑๙๙,๔๐๐	๗๐,๓๘๗,๖๐๐	- ๘,๘๑๑,๘๐๐	- ๑๑.๑๓
ค่าใช้จ่ายลงทุน (ครุภัณฑ์)	๖๗๐,๘๐๐	๒,๙๑๕,๐๐๐	๒,๒๔๔,๒๐๐	๓๓๔.๕๖
แผนงานบูรณาการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ	๓,๙๗๐,๐๐๐	๑,๙๓๓,๕๐๐	- ๒,๐๓๖,๕๐๐	- ๕๑.๓๐
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๓,๙๗๐,๐๐๐	๑,๙๓๓,๕๐๐	- ๒,๐๓๖,๕๐๐	- ๕๑.๓๐
รวม	๒๖๖,๕๗๔,๑๐๐	๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐	- ๒,๙๔๑,๗๐๐	- ๑.๑๐

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กับงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ แยกตามแผนงาน พบว่า แผนงานบุคลากรภาครัฐ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๕,๖๖๒,๔๐๐ บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๑๐ อันเนื่องจากการบรรจุอัตราพนักงานที่ว่างลงของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่วนแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และแผนงานบูรณาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ได้รับจัดสรรงบประมาณลดลงจากปีก่อน จำนวน ๖,๕๖๗,๖๐๐ บาท หรือลดลงร้อยละ ๘.๒๒ และ ๒,๐๓๖,๕๐๐ บาท หรือลดลงร้อยละ ๕๑.๓๐ ตามลำดับ

๒.๒.๒ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

งบประมาณสำหรับดำเนินการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๖๓,๖๓๒,๔๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น ๒๕๓,๑๐๙,๗๓๑.๔๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๑ คงเหลืองบประมาณจำนวน ๑๐,๕๒๒,๖๖๘.๖๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๙ ทั้งนี้ งบประมาณคงเหลือดังกล่าวเป็นงบประมาณที่มีโครงการและกิจกรรมต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งสำนักที่รับผิดชอบได้ดำเนินการขออนุมัติดำเนินการโครงการและกิจกรรมไว้เรียบร้อยแล้ว

(๑) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามแผนงาน

แผนงาน	จำนวน (บาท)
แผนงานงบบุคลากร	๑๘๑,๔๑๑,๕๓๕.๕๓
แผนงานพื้นฐาน	๓๐,๐๘๓,๓๑๓.๑๒
แผนงานบูรณาการ	๑,๖๑๐,๘๓๘.๓๕
รวม	๒๑๓,๑๐๕,๖๘๗.๐๐

(๒) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำแนกตามหมวดค่าใช้จ่าย

หมวดค่าใช้จ่าย	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
๑. ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๑๗๗,๗๕๓,๔๐๐.๐๐	๑๖๔,๒๑๐,๙๑๗.๙๓	๙๒.๓๘	๑๓,๕๔๒,๔๘๒.๐๗	๗.๖๒
๒. ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๘๒,๙๖๔,๐๐๐.๐๐	๘๕,๖๐๘,๗๒๓.๘๑	๑๐๓.๑๙	-๒,๖๔๔,๗๒๓.๘๑	-๓.๑๙
๓. ค่าใช้จ่ายลงทุน	๒,๙๘๕,๐๐๐.๐๐	๓,๒๙๐,๐๘๙.๖๖	๑๑๒.๘๗	-๓๗๕,๐๘๙.๖๖	-๑๒.๘๗
รวม	๒๖๓,๖๐๒,๔๐๐.๐๐	๒๕๓,๑๐๙,๗๓๑.๔๐	๙๖.๐๑	๑๐,๕๙๒,๖๖๘.๖๐	๓.๙๙

หมายเหตุ: งบประมาณคงเหลือเป็นงบประมาณในโครงการต่อเนื่องซึ่งจะเบิกจ่ายในปีงบประมาณถัดไป

๓. สัมฤทธิผลของการดำเนินงานในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับภาระผูกพันกับภาคีและพันธมิตร สัญญาต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ

๓.๑ การดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายภาคีภายในประเทศ

การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาคีเครือข่ายภายในประเทศ ๒ ลักษณะ คือ การสร้างเครือข่าย และการพัฒนาเครือข่าย โดยมีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๓.๑.๑ การกิจด้านการสร้างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน _____

ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน สิทธิและเสรีภาพของประชาชนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตระหนัก และคำนึงถึงการปฏิบัติงานที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรม หรือภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ และให้การดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนดำเนินการหาบุคคลหรือองค์กร เพื่อมาร่วมเป็นเครือข่ายกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับการดำเนินการที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถสร้างเครือข่ายในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ระดับองค์กรจำนวน ๗๕ องค์กร อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลนครหาดใหญ่ และในระดับบุคคลมีผู้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑,๕๐๐ คน โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

(๑) โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต

(๑.๑) กิจกรรม “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบท้องถิ่นไทย: สานเสวนาสร้างชาติโปร่งใส สุจริตและเป็นธรรม”

ด้วยอำนาจหน้าที่หลักของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดำเนินการมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จนถึงฉบับปัจจุบัน คือ “แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิได้มีความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น” ซึ่งการดำเนินงานด้านการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นการดำเนินการเมื่อเกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมขึ้นแล้ว ซึ่งสถิติของเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนส่วนใหญ่ คือ เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความเดือดร้อนจากต้นเหตุ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการขับเคลื่อนมาตรการเชิงป้องกันเพื่อมิให้เกิดกรณีร้องเรียนดังกล่าว ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปัญหาของประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เน้นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ และโทษภัยของการทุจริตและประพฤตินิมิชอบ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในเรื่องการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระในการต่อต้านการทุจริต และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจัดกิจกรรมงานสัมมนา “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบท้องถิ่นไทย: สานเสวนาสร้างชาติโปร่งใส สุจริตและเป็นธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการต่อต้านการทุจริตให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนถอดองค์ความรู้และสร้างรูปแบบ (Model) ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริตในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและสามารถ

นำไปขยายผลได้ต่อไป โดยการจัดงานสัมมนาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในการร่วมจัดงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้จัดกิจกรรมงานสัมมนา “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบท้องถิ่นไทย: สานเสวนาสร้างชาติโปร่งใส สุจริตและเป็นธรรม” ในส่วนภูมิภาค ใน ๓ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคเหนือตอนล่าง มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ดำเนินการจัดงานสัมมนาในระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดขอนแก่น มีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับคัดเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมรวม ๑๒ จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม บึงกาฬ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี ท้องถิ่นจังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ทั้ง ๑๒ จังหวัด ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมงานสัมมนาทั้งสิ้นรวม ๓๔๐ คน

โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันท์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐” นายธนา ยันตรโกวิท รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น บรรยายพิเศษ เรื่อง “ท้องถิ่นไทยใส้ใจธรรมมาภิบาล” และการเสวนาเรื่อง “การขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเยาวชนในสถานศึกษา”

กิจกรรมวันที่สองเป็นการบรรยายพิเศษ เรื่อง “เครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม” โดย นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต” และสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน มอบของที่ระลึกแก่นายสมศักดิ์ จังตระกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

นายธนา ยันตรโกวิท รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น บรรยายพิเศษ เรื่อง “ท้องถิ่นไทยใส่ใจธรรมาภิบาล”

การเสวนาเรื่อง “การขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเยาวชนในสถานศึกษา”

นายรัชชกษา ฉ่ำฉาย เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง “เครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม”

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อการทุจริต” และสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ครั้งที่ ๒ ดำเนินการจัดงานสัมมนาในระหว่างวันที่ ๔ - ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดระยอง มีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับคัดเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมรวม ๘ จังหวัด ได้แก่ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด ท้องถิ่นจังหวัดและผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ๘ จังหวัด และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดระยอง รวมผู้เข้าร่วมงานสัมมนาทั้งสิ้น ๒๒๓ คน

กิจกรรมในวันแรกได้รับเกียรติจาก เรือโท ศตวรรษ อนันตกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมงานสัมมนา และผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐” และการเสวนาเรื่อง “ท้องถิ่นสร้างชาติ พัฒนางานธรรมาภิบาล ต่อต้านการทุจริต”

กิจกรรมวันที่สอง เป็นการแบ่งกลุ่มเพื่อประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต” และสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรือโท ศตวรรษ อนันตกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมงานสัมมนา

ผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง
“บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

การเสวนาเรื่อง “ท้องถิ่นสร้างชาติ
พัฒนางานธรรมาภิบาล ต่อด้านการทุจริต”

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อด้านการทุจริต”

การนำเสนอผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพร่วมกัน

ครั้งที่ ๓ ดำเนินการจัดงานสัมมนาในระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดพิษณุโลก มีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ข้าราชการสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับคัดเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมรวม ๙ จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี ท้องถิ่นจังหวัดและผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ทั้ง ๙ จังหวัด ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพิษณุโลก รวมผู้เข้าร่วมงานสัมมนาทั้งสิ้น ๓๙๕ คน

โดยกิจกรรมได้รับเกียรติจากนายภักตพงศ์ ทวีพัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมงานสัมมนา และผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดินบรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐” และการเสวนาเรื่อง “ท้องถิ่นสร้างชาติ พัฒนางานธรรมาภิบาล ต่อด้านการทุจริต” โดย นายรักษเกชา แฉฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายประหยัด พวงจำปา รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และนายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

และมีการเสวนาเรื่อง “การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” โดย นายธีระ พงศ์ภิญโญโอภาส เครือข่ายคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดพิษณุโลก นางทองม้วน พันธุ์รี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสมอแข และนางอัจฉรา ปานพ่วง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากโทก หลังจากนั้น เป็นการแบ่งกลุ่มเพื่อประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อด้านการทุจริต” และสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน มอบของที่ระลึกแก่นายภักตพงศ์ ทวีพัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

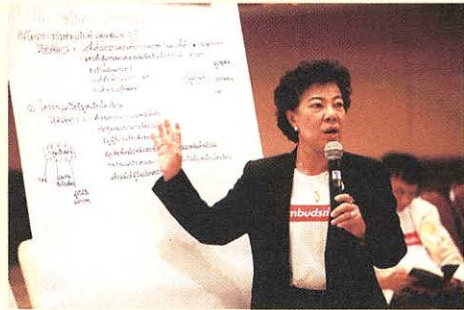
การเสวนาเรื่อง "ท้องถิ่นสร้างชาติ
พัฒนางานธรรมาภิบาล ต่อต้านการทุจริต"

การเสวนาเรื่อง
"การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น"

การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง
"แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต"

การนำเสนอผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โดยผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพร่วมกัน

(๑.๒) กิจกรรมการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of understanding: MOU) การเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ

กิจกรรมการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล นายรักษเกชา แฉ่ฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายวรวิทย์ สุขบุญ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายประจักษ์ บุญยัง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และนางพัชราภรณ์ อินทรียงค์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ ระหว่าง ๔ องค์กร โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี และปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “ประชาชนเข้มแข็ง ภาครัฐโปร่งใส ร่วมพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน” นอกจากนี้ได้มีกิจกรรมการเสวนาร่วมกันระหว่างผู้แทน ๔ องค์กร ในหัวข้อเรื่อง “เครือข่ายเข้มแข็ง ภาครัฐโปร่งใส ใครได้ประโยชน์” และได้มีการจัดนิทรรศการเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจของทั้ง ๔ องค์กร

ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวมีกิจกรรมที่เป็นกรอบความร่วมมือร่วมกันคือ การสัมมนาแลกเปลี่ยนแนวทางและกระบวนการดำเนินการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเป็นเครือข่ายร่วมกันในการรณรงค์ เผยแพร่ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจของแต่ละหน่วยงานจำนวน ๑ ครั้ง และร่วมจัดนิทรรศการกับองค์กรเครือข่าย ๓ หน่วยงาน เพื่อเผยแพร่ หน้าที่ อำนาจ บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้กับเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนจำนวน อย่างน้อย ๑ ครั้ง

ภาพกิจกรรมการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

(๑.๓) กิจกรรมเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม

ดำเนินการจัดสัมมนาเรื่อง “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบท้องถื่นไทย : สานเสวนาสร้างชาติโปรงใส สุจริตและเปนธรรม” ภายใตโครงการพัฒนาเครือขายเพื่อการสงเสริมธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม กิจกรรมเครือขายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคมครั้งนี้ เปนการดำเนินการสัมมนาฯ ซึ่งจัดขึ้นในระหวางวันที่ ๒๐ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ หองแกรนด์บอลรูม โรงแรมบุรีศรีภู บูติคโฮเต็ล หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา การจัดสัมมนาฯ เปนการบูรณาการทำงานร่วมนกันระหวางสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกรมสงเสริมการปกครองทองถิ่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดสงขลา องค์กรบริหารสวนจังหวัดสงขลา และสำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการร่วมนกันเปนหนวยงานหลักในการดำเนินการจัดสัมมนาฯ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ดำรงตําหน่งทางการเมืองระดับทองถิ่น ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองสวนทองถิ่นภาคใต้ (ตอนล่าง) เกิดความตระหนักในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ประกอบการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนทั้งเปนการสร้างและพัฒนาเครือขายการสงเสริมธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และสามารถนำข้อมูลไปประกอบการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการสัมมนาฯ มีผู้แทนของหนวยงานเครือขายของผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าร่วมการสัมมนาฯ ประกอบด้วย ผู้ดำรงตําหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในสังกัดองค์กรปกครองสวนทองถิ่น รวมทั้งสิ้น ๓๕๐ คน

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานในแต่ละมิติ พบว่า ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีมิติที่ประเมิน คือ ความคิดเห็นต่อสถานที่และการจัดประชุม ระบบการลงทะเบียนและอํานวยความสะดวกต่าง ๆ ความเหมาะสมของสถานที่จัดการประชุม ความเหมาะสมของระยะเวลา รูปแบบในการจัดประชุม การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนนำเสนอ และแสดงความคิดเห็น เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิทยากร ระดับความพึงพอใจ

อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย สามารถใช้สื่อ
ในการบรรยายได้อย่างเหมาะสม สรุปประเด็นได้กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย และผู้ฟัง
ได้รับความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายด้านธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม

(๑.๔) กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลและเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม กิจกรรมการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม จัดสัมมนาการนำกระบวนการให้เกิดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมสร้างฐานเครือข่ายให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๘๐ คน จาก ๓๙ องค์กร มีกำหนดการ ๒ วัน ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องอมราวดี ๑ โรงแรมเดอะกรีนปาร์ค แกรนด์ ยโสธร จังหวัดยโสธร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเครือข่ายภาคประชาสังคม มีความรู้ ความเข้าใจ ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน วัดผลจากแบบประเมินความพึงพอใจในแต่ละด้าน ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

(๒) โครงการประเมินผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้คัดเลือกโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ใน ๔ ภูมิภาค ดังนี้

- ๑) ภาคเหนือ ได้แก่ โรงเรียนสบปราบพิทยาคม จังหวัดลำปาง
- ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โรงเรียนปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ
- ๓) ภาคตะวันออก ได้แก่ โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” จังหวัดชลบุรี
- ๔) ภาคใต้จำนวน ๒ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนราสิกขาลัย จังหวัดนราธิวาส และ โรงเรียนตะเคียนวิทยาวิทยา จังหวัดสงขลา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการประเมินผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค ทั้ง ๕ โรงเรียนดังกล่าวข้างต้น โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการประเมินผลโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค โดยได้มีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อระดมความคิดเห็นและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน และได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินโครงการประเมินผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการดำเนินโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม และนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรม

นอกจากนี้ คณะทำงานฯ ได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการดำเนินโครงการประเมินผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค และจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใน ๔ ภูมิภาค ในวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑ เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการเก็บข้อมูลผลการศึกษาเป็นโรงเรียนคุณธรรมฯ และได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสู่ความยั่งยืน” ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเบสท์เวสเทิร์น พลัส แวนด้าแกรนด์ จังหวัดนนทบุรี และดำเนินการจัดกิจกรรม “เพื่อนเยี่ยมเพื่อน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เล่าสู่กันฟัง” ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดลำปาง

๓.๑.๒ การกีดกันการพัฒนาเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินที่เคยร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมุ่งเน้นให้เครือข่ายดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมกับพัฒนาความรู้ให้กับเครือข่าย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านบทบาทและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรู้ทางด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานในการเป็นเครือข่ายของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และขยายเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดินออกไปให้ครอบคลุมในแต่ละพื้นที่ ที่ผ่านมามีการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายเพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรต้นแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลเพื่อต่อต้านการทุจริต จำนวน ๕ องค์กร คือ โรงพยาบาลสบปราบ จังหวัดลำปาง เทศบาลตำบลหนองไม้แดง จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยชุมชนสงขลา จังหวัดสงขลา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส เทศบาลตำบลกะลุวอเหนือ จังหวัดนราธิวาส โดยมีโครงการต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ ดังนี้

โครงการเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต

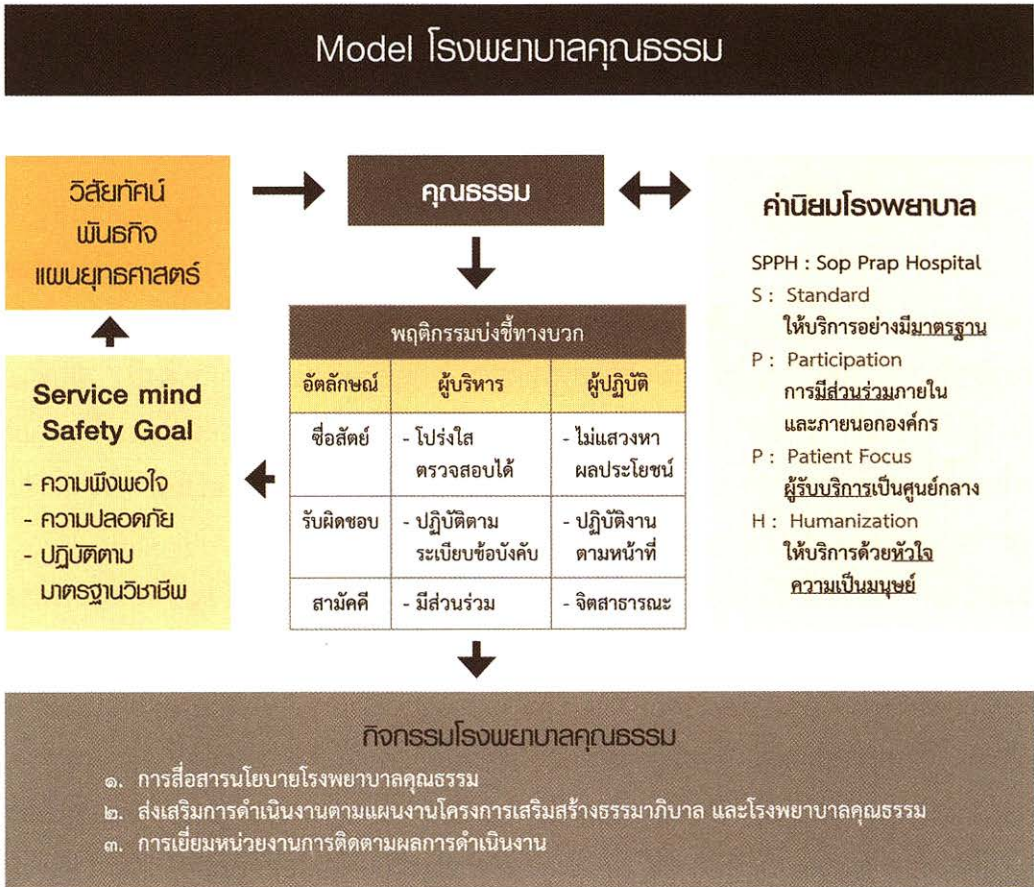
ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต เพื่อเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้กับหน่วยงานของรัฐ โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ (๑) โรงพยาบาลสบปราบ จังหวัดลำปาง (๒) เทศบาลตำบลหนองไม้แดง จังหวัดชลบุรี (๓) วิทยาลัยชุมชนสงขลา จังหวัดสงขลา (๔) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส (๕) เทศบาลตำบลกะลุวอเหนือ จังหวัดนราธิวาส สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้นำคณะผู้บริหารและบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ ประกอบไปด้วย การประชุมชี้แจง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีทั้งภายในและภายนอกองค์กร การนิเทศติดตามผลและการรายงานผลความก้าวหน้า

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อความเป็นธรรมในสังคม

ผลการประเมินของโครงการเครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดินเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อการทุจริตในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการทั้ง ๕ หน่วยงานมีการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ซึ่งหลักธรรมาภิบาลที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ๓ ลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ ๑ คือ “หลักความรับผิดชอบ” ซึ่งได้ถูกกำหนดให้เป็นธรรมาภิบาลเป้าหมาย (คุณธรรมเป้าหมาย) พร้อมทั้งมีพฤติกรรมบ่งชี้ และกิจกรรมขับเคลื่อน เช่น การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของวิชาชีพ การยึดกฎระเบียบราชการในการปฏิบัติงาน การจัดทำหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการแสดงหรืองานพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการประหยัดและลดการใช้ดุลยพินิจ การตรงต่อเวลาและไม่เบียดเบียนเวลาราชการ เป็นต้น ลำดับที่ ๒ คือ “หลักการมีส่วนร่วม” ด้วยการให้บุคลากรในหน่วยงานเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมหรือขับเคลื่อน เช่น การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้ การรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เป็นต้น และลำดับที่ ๓ คือ “หลักคุณธรรม” เช่น ความเสียสละ การมีจิตอาสา ความสามัคคี ความมีวินัย โดยจัดกิจกรรมขับเคลื่อนสอดคล้องกับธรรมาภิบาลเป้าหมาย เช่น การร่วมกันทำสีกาแกงวัดซึ่งทำในช่วงวันหยุด การจัดสอนว่ายน้ำให้เด็กและเยาวชน กิจกรรมอาสาพัฒนาพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ กิจกรรม ๕ ส. เป็นต้น อีกทั้งหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชนเป็นหลัก หรือ “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” ด้วยการให้บริการกับประชาชนด้วยความใส่ใจ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมหรือ

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ส่งผลให้ปัญหาการเกิดเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานลดลงด้วย ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขปัญหาเชิงระบบด้วยหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ ผลจากการเข้าร่วมโครงการของหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ มีแนวทางการพัฒนาองค์กรธรรมาภิบาลเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปขยายผลต่อ เช่น โมเดลโรงพยาบาลคุณธรรมของโรงพยาบาลสบปราบ

การประเมินผลตามตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต ระยะที่ ๒ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “ปลูกและปลูกจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริต เน้นการปรับเปลี่ยนฐานความคิดของคนในทุกภาคส่วนในการรักษาประโยชน์สาธารณะ” ได้กำหนดไว้ คือ ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเกิดค่านิยมที่ไม่ยอมรับการทุจริต ผลจากการทดสอบ ผู้เข้าฝึกอบรมทั้งหมดมี จำนวน ๓๖๖ คน มีผู้ผ่านการทดสอบ จำนวน ๓๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ ๖.๖๑ ทั้งนี้ ภายหลังจากมีการ ทำแบบทดสอบ ผู้เข้าฝึกอบรมยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีศึกษาปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมากขึ้น

ในด้านการขยายเครือข่ายธรรมาภิบาลของผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบไปด้วย กลุ่มโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา จำนวน ๑๔ แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒ แห่ง โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน ๑ แห่ง และส่วนราชการ จำนวน ๑ แห่ง รวม ๑๘ แห่ง โดยกิจกรรมดังกล่าวจะได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย ซึ่งสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดเตรียมโครงการบูรณาการเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม และองค์กรธรรมาภิบาลผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

จะเห็นได้ว่าจากการดำเนินการปี ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มุ่งเน้นในการสร้าง เครือข่ายในการดำเนินการเป็นหลัก รวมทั้งได้ทำการพัฒนาเครือข่ายเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จะดำเนินการสร้างเครือข่ายควบคู่ไปกับการพัฒนาเครือข่ายเพื่อนำไปสู่การขยายผล ในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อรองรับการทำงาน ของผู้ตรวจการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเครือข่ายมีการพัฒนา อย่างยั่งยืนต่อไป

๓.๒ การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างประเทศ

การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการขับเคลื่อนและขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ ผ่านกิจกรรมโครงการจัดทำความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ และการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงต่าง ๆ ดังนี้

๓.๒.๑ โครงการจัดทำความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ

(๑) โครงการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน (The Authorised Person of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan for Human Rights (Ombudsman))

เมื่อวันที่ ๙ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายรักษเกชา แฉฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะ ได้เดินทางเยือนสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน อย่างเป็นทางการ เพื่อร่วมพิธีลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยกับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน (Authorised Person of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan for Human Rights (Ombudsman)) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือทางวิชาการ การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้จุดเด่นของระบบของแต่ละภาคี โดยมีกรอบความร่วมมือครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ การส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ การพัฒนาระบบจัดการเรื่องร้องเรียนระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการประชุมเชิงวิชาการนานาชาติ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของหน่วยงานทั้งสองแห่ง ซึ่งบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ลงนาม ๓ ปี และต่ออายุโดยอัตโนมัติอีก ๓ ปี หากไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขอยกเลิก

นอกจากนี้ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้เข้าร่วมการประชุมนานาชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน ภายใต้หัวข้อ “สิทธิมนุษยชนผ่านมุมมองของรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ การพัฒนาสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน ๕ ด้าน” (Human Rights Through the Prism of the Constitution and the Action Strategy on Five Priority Areas of the Development of the Republic of Uzbekistan) จัดโดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐ อุซเบกิสถานและองค์กรด้านความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)) ณ กรุงทาชเคนท์ สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานด้านการตรวจสอบการใช้อำนาจ รัฐและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น เลขาธิการสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งยุโรป ผู้ตรวจการ แผ่นดินด้านสิทธิเด็กแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน และผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐ มอลโดวา การประชุมนานาชาติครั้งนี้ เป็นการเผยแพร่หลักการพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ ของสาธารณรัฐอุซเบกิสถานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ การดำเนินการ ทางกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน การดำเนิน มาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) รวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านสิทธิมนุษยชนในบริบทต่าง ๆ เช่น แนวทางการเสริมสร้างกลไกการป้องกันระดับชาติ ด้านสิทธิมนุษยชนที่มีประสิทธิภาพ ประสบการณ์ของสาธารณรัฐคาซัคสถานในการคุ้มครอง ด้านสิทธิเด็ก เป็นต้น

ในโอกาสนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทน ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้รับเกียรติเชิญให้ร่วมบรรยายพิเศษในหัวข้อ “อำนาจ หน้าที่ตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินและบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการ ส่งเสริมธรรมาภิบาล” (Legal Mandates of the Ombudsman and the Ombudsman’s Role in Promoting Good Governance) เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ ด้านการอำนวยความสะดวกและแสดงบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย ในเวทีระหว่างประเทศให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น นับเป็นก้าวอย่างสำคัญแห่งการกระชับ ความสัมพันธ์และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ของทั้งสองประเทศ

ภาพการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน

(๒) โครงการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียเครือรัฐออสเตรเลีย

ระหว่างวันที่ ๔ – ๘ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิชาวุธ รัชตะนันท์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุญธรรม ฐาปนดุลย์) พร้อมด้วยนายรักษเกษชา แฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่ ได้ให้การต้อนรับ Mr. Chris Field ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งประธานลำดับที่ ๒

ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute : IOI) พร้อมด้วยผู้ติดตามรวม ๓ ราย ได้หารือข้อราชการและการเข้าเยี่ยมคารวะผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งสองท่าน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้างทางลอดจุดตัดทางหลวงหมายเลข ๔๐๒ กับถนนเยาวราช (แยกสามกอง) และจังหวัดพังงา กรณีประชาชนบนเกาะปันหยีได้รับความเดือดร้อนจากอัตราค่าไฟฟ้าที่สูงกว่าปกติ

การเดินทางเยือนราชอาณาจักรไทยของผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียในครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสอันดีที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะเหรียญญิกของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ได้สถาปนาความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ในการเยียวยาข้อทุกข์ร้อนของประชาชน โดยได้มีการหารือถึงความเป็นไปได้ที่ทั้งสององค์กรจะมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างทั้งสององค์กรอย่างเป็นทางการในรูปแบบอาทิ การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) เพื่อให้การบริการประชาชนของผู้ตรวจการแผ่นดินครอบคลุมไปถึงประชาชนทั้งสัญชาติไทยและสัญชาติออสเตรเลียที่พำนักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยและรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย อีกด้วย

ในการนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียจึงได้แสดงความขอบคุณมายังผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยถึงการให้การต้อนรับการเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในครั้งนี้ และประจักษ์ถึงความเป็นที่ยอมรับนับถือที่ประชาชนไทยมีให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ดีแก่ประชาชนไทย โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อลดอัตราค่าไฟฟ้าให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะปันหยี จังหวัดพังงา และเพื่อพัฒนาระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวจำนวนมากในจังหวัดภูเก็ต อันเป็นตัวอย่างที่องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถทำได้ดียิ่ง

(๓) โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจร ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมสิทธิพลเมือง สาธารณรัฐเกาหลี

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้เข้าร่วมการประชุมระดับปฏิบัติการภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและหน่วยงาน Anti-Corruption and Civil Rights Commission (ACRC) of the Republic of Korea ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ร่วมกับ Ms. Pak Un - jong ประธานหน่วยงาน ACRC เกี่ยวกับผลการดำเนินงานภายใต้ MOU ที่ผ่านมาและแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานประจำปี ๒๕๖๑ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ใช้แรงงานชาวไทยในสาธารณรัฐเกาหลี รวมทั้งมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้ใช้แรงงานในด้านต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (MOU) ร่วมกับหน่วยงาน ACRC แห่งสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อขยายกรอบระยะเวลาความร่วมมือระหว่างทั้งสองหน่วยงานที่มีอยู่เดิมออกไปอีก ๕ ปี

(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ในคราวการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute : IOI) ระหว่างวันที่ ๒๗ เมษายน - ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ นครโทรอนโต แคนาดา

ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและประธานหน่วยงาน Anti-Corruption and Civil Rights Commission ร่วมกันลงนามต่ออายุการบังคับใช้ข้อตกลง ในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือทวิภาคี ระหว่างทั้งสองหน่วยงาน เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑

คณะผู้บริหารประชุมหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ใช้แรงงานชาวไทยในสาธารณรัฐเกาหลี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

(๔) โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญญา ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย นำโดย Professor Amzulian Rifai ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยเพื่อเข้าเยี่ยมชมการของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเข้าร่วมพิธีลงนามต่ออายุบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือทวิภาคี ระยะที่ ๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๖) โดยบันทึกความเข้าใจดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งสองในด้านการพัฒนาระบบแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานแสวงหาจุดที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน และแก้ไขความเดือดร้อนและความไม่สะดวกที่ประชาชนของประเทศคู่ภาคีประสบในการดำรงชีวิตในอีกประเทศคู่ภาคี

และเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้ร่วมประชุมหารือยุทธศาสตร์และแนวทางแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ

(๕) โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญญา ภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในระหว่างวันที่ ๕ - ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วย นายรักษเกชา แฉ่ฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่รวม ๖ ราย ได้เดินทางเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อประชุมเชิงนโยบายภายใต้ความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (National Commission of Supervision: NCS) (ชื่อเดิม “กระทรวงการตรวจสอบ” (Ministry of Supervision: MOS)) และร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระดับทวิภาคี (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (NCS) ณ สำนักงานคณะกรรมการตรวจสอบ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในโอกาสนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เข้าเยี่ยมคารวะ Mr. YANG Xiaodu (หยาง เสี่ยวตู้) ตำแหน่ง Member of the CPC Central Committee Political Bureau, a Chinese Party and state leader, Deputy Secretary of the Central Commission for Discipline Inspection of the Communist Party of China (CCDI) และ Director of the National Commission of Supervision of the People’s Republic of China (NCS) และประชุมเชิงนโยบายร่วมกับ Mr. LI Shulei (หลี่ ซูเหลย) ตำแหน่ง Deputy Secretary of the Central Commission for Discipline Inspection of the Communist Party of China (CCDI), Deputy Director of the National Commission of Supervision (NCS) และ Dean of China Academy of Discipline Inspection and Supervision ในประเด็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน อำนาจหน้าที่และระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

แห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ลงนาม
ในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระดับทวิภาคี (Memorandum of Understanding:
MOU) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง
คู่ภาคีในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ทางเทคนิค แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(best practices) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ระบบการจัดการเรื่องร้องเรียน สนับสนุน
การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรผ่านการสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน ซึ่งผลการลงนาม
ในบันทึกความเข้าใจ ครั่งนี้ จะต่อยอดไปสู่แผนการดำเนินงานทั้งในมิติของการพัฒนา
องค์ความรู้ และศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ
พัฒนาการดำเนินงานของสำนักงานในอนาคต รวมถึงมิติของการให้ความคุ้มครอง
ผลประโยชน์ของประชาชนของประเทศคู่ภาคีต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทน
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ประชุมหารือข้อราชการกับหน่วยงาน Traffic Management
Bureau, Ministry of Public Security เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลและกระบวนการ
เกี่ยวกับการขอใบอนุญาตขับขี่ของพลเรือนในประเทศไทยและจีน การขับขี่ปลอดภัย
ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในไทย รวมถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักท่องเที่ยวชาวจีน
ในไทยอีกด้วย

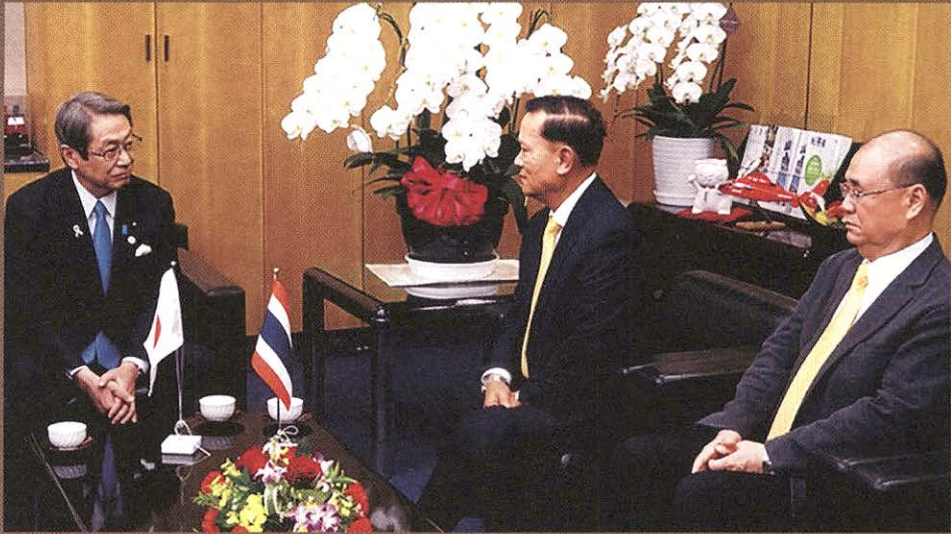

ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี
กับคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

(๖) โครงการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดิน แห่งราชอาณาจักรไทยและผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศญี่ปุ่น

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุญธ ฐาปนดุษย์) พร้อมด้วย นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะ เดินทางเยือนประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ เพื่อร่วมพิธีลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Memorandum of Cooperation: MOC) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Internal Affairs and Communications) โดยหน่วยงาน Administrative Evaluation Bureau – AEB ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศญี่ปุ่น และเข้าร่วมการประชุมหารือกับนายมาซาโตะชิ อิชิดะ (Mr. Masatoshi Ishida) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อจับมือร่วมกันพัฒนาช่องทางการร้องเรียน การให้บริการ และการอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชนของประเทศคู่ภาคี ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ภาพผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุรณัฐ ฐาปนดุษฎี)หารือข้อราชการร่วมกับ นายมาซาโตะ อิชิดะ (Mr. Masatoshi Ishida) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น

ภาพการลงนามในบันทึกความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่นในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศญี่ปุ่น

ในการเยือนประเทศญี่ปุ่นครั้งนี้ ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Memorandum of Cooperation: MOC) ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย กับกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารแห่งประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Internal Affairs and Communications) โดยหน่วยงาน AEB ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารและให้คำปรึกษาด้านการบริหารจัดการแก่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และนำเสนอรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลหน่วยงานราชการและฝ่ายบริหาร

การลงนามในบันทึกความเข้าใจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือทางวิชาการการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อเรียนรู้จุดเด่นของระบบของแต่ละภาคีโดยมีกรอบความร่วมมือครอบคลุมการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ การพัฒนาระบบจัดการเรื่องร้องเรียนระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการประชุมเชิงวิชาการนานาชาติ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของหน่วยงานทั้งสองแห่ง ซึ่งบันทึกความเข้าใจฉบับนี้มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ลงนาม มีอายุ ๓ ปี และต่ออายุโดยอัตโนมัติอีก ๓ ปี หากไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอยกเลิก

นอกจากนี้ ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ หน่วยงาน AEB ยังได้เชิญผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายบุญ ฐาปนดุลย์) พร้อมด้วยนายรักษเกชา แฉฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะ เดินทางไปเยี่ยมชมนวุฒิสภา (สภาสูง) แห่งประเทศญี่ปุ่น (House of Councillors) และหารือข้อราชการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายฮิโรมัตซุ (Mr. HIROMATSU) ตำแหน่งผู้อำนวยการแผนกรับเรื่องราร้องทุกข์ (Director of Petition Division) และคณะ ในโอกาสนี้ได้รับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ขั้นตอนและกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนของวุฒิสภาและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น

ภาพคณะผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่เข้าเยี่ยมชมวุฒิสภา (สภาสูง) แห่งประเทศญี่ปุ่น และหารือข้อราชการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะเจ้าหน้าที่

๓.๒.๒ การเข้าร่วมประชุมในฐานะคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ

(๑) โครงการการเข้าร่วมประชุมฝ่ายบริหารของคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (Executive Committee 2018)

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะเหรียญิกได้เข้าร่วมประชุมกลางปีของฝ่ายบริหารทั้ง ๕ ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) พร้อมทั้งผู้สังเกตการณ์จากประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นครั้งแรกของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศที่จัดให้มีการประชุมผ่านระบบ Video Conference อย่างเป็นทางการ เพื่อร่วมกันพิจารณาในประเด็นการบริหารกิจการภายในของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ได้แก่ ด้านการเงิน การฝึกอบรม ประเด็นเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดินที่อยู่ภายใต้สภาวะการณ้คุกคาม และการวางแผนกิจกรรมครบรอบ ๔๐ ปีการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ เป็นต้น

(๒) การประชุมคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (IOI Board of Directors Meeting 2018) ณ ประเทศแคนาดา

คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยเดินทางเยือนสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๗ เมษายน - ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เพื่อเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (IOI) ณ นครโทรอนโต แคนาดา และกิจกรรมคู่ขนาน (Side Event) เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๔๐ ปี ของการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ (United Nations Headquarters : UNHQ) นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ซึ่งในโอกาสนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ได้หารือร่วมกันในประเด็นการบริหารภายในของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (By laws) ให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยที่ประชุมได้ตอบรับความเห็นของเหรียญกษาปณ์ (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ในการปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการบริหารสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกองค์การผู้ตรวจการแผ่นดินจากทุกภูมิภาคได้อย่างทั่วถึง

สำหรับกิจกรรมคู่ขนานเพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ ๔๐ ปี ของการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ทางสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศได้รับเกียรติจากคณะผู้แทนถาวรสาธารณรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐไอร์แลนด์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐแซมเบีย ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ จึงนับเป็นเกียรติภูมิของประเทศไทยที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว รวมถึงเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมในการบริหารราชการแผ่นดิน และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการใช้อำนาจรัฐ

(๓) โครงการบูรณาการการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ความเป็นธรรม และคุ้มครองประชาชนในประชาคมอาเซียน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เดินทางไปหารือข้อราชการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประเทศมาเลเซีย (Mr. Datuk Paul Low Seng Kuan) ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และระบบการจัดการเรื่องร้องเรียนของหน่วยงาน Public Complaints Bureau (PCB) ซึ่งเป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของประเทศมาเลเซีย และเป็นสมาชิกสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association : AOA) ณ สำนักงานหน่วยงาน PCB เมืองปอร์ตراجายา นอกจากนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมประชุมหารือกับแรงงานไทยและนักศึกษาไทยในประเทศมาเลเซียเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับทราบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในต่างประเทศ และผลของการเดินทางไปหารือข้อราชการและรับฟังปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หน่วยงาน PCB ตอรับการลงนามความร่วมมือระหว่างประเทศ (MOU) กับผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย โดยจะได้จัดพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกัน ณ ประเทศไทย

๓.๒.๓ งานรับรองอาคันตุกะ: _____

- วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย พร้อมด้วยเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้การต้อนรับ Ms. Wang Mei-yu สมาชิกสภาตรวจสอบแห่งประเทศไทย (ผู้ตรวจการแผ่นดิน) และคณะสมาชิกสภาตรวจสอบแห่งประเทศไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย

- วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย พร้อมด้วยเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้การต้อนรับ นายเลออง เดซีเร่ ซาโล (Mr. Léon Désiré ZALO) ตำแหน่ง ตุลาการแผนกคดีปกครองแห่งศาลฎีกา สาธารณรัฐโกตดิวัวร์ และคณะผู้แทนจากสำนักงานศาลปกครอง โดยได้รับฟังการบรรยายสรุป หัวข้อ

“บทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน” จากเลขที่การสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

- วันที่ ๔ - ๘ มกราคม ๒๕๖๑ คณะผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทยพร้อมด้วยเลขที่การสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รองเลขที่การสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะ ให้การต้อนรับนายคริส ฟิลด์ (Mr. Chris Field) ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย เครือรัฐออสเตรเลีย และรองประธานลำดับที่ ๒ ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ โดยได้มีการหารือข้อราชการ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และการลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

- วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ เลขที่การสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้การต้อนรับคณะข้าราชการจากสำนักงาน Commission for the Investigation of Abuse of Authority สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล และเจ้าหน้าที่จากสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) จำนวน ๒๒ ราย เข้าร่วมรับฟังบรรยายและศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

- วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ นายหลิง จี (Mr. LING Ji) กรรมการธิการสามัญของคณะกรรมการกลางเพื่อการตรวจสอบวินัยของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (CCDI) และกรรมการธิการของคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (NCS) พร้อมด้วยคณะเข้าเยี่ยมชมการวะและประชุมเชิงนโยบายภายใต้ความร่วมมือทวิภาคีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับคณะกรรมการตรวจสอบแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (ชื่อเดิม “กระทรวงการตรวจสอบ”) ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

- วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย นายอาหมัด ซูอาดี (Mr. Ahmad Suadi) เดินทางมาเข้าเยี่ยมชมการวะผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อหารือข้อราชการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการเยียวยาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งานความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้ตรวจการแผ่นดิน

การลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU)

กับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินต่างประเทศ และหน่วยงานตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ใกล้เคียง

๓.๓ การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และอำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมแก่สังคม

๓.๓.๑ โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน เพื่อเป็นการเผยแพร่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน สิทธิในการร้องเรียนของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ขั้นตอนและวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบ พร้อมกับส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนอย่างเป็นธรรม

การดำเนินงานโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้การดำเนินงาน ดังนี้ คือ ๑) กิจกรรมสัมมนาโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจร เป็นกิจกรรมการสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ช่องทาง และวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ พร้อมกับหาแนวทางการแก้ไขร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ๒) กิจกรรมนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นกิจกรรมการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อจัดนิทรรศการพร้อมให้บริการแก่ประชาชน และลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียนของประชาชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้จัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้เรื่อง “หน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๖๐” การให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและเผยแพร่บทบาทหน้าที่ อำนาจและช่องทางการร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินให้กับประชาชน และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ภารกิจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และแนะนำวิธียื่นเรื่องร้องเรียนผ่าน Application ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน นอกจากนี้ ยังมีการนำรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินออกให้บริการและให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย รวมถึงเผยแพร่บทบาทหน้าที่ อำนาจ และช่องทางการร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินให้กับประชาชนในจังหวัดชุมพร ณ บริเวณตลาดสดหมอนัส ได้รับทราบอีกด้วย โดยได้ดำเนินการกิจกรรม ๓ ครั้ง ดังนี้

- (๑) วันที่ ๒๒ - ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ จังหวัดเชียงราย
- (๒) วันที่ ๒๑ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดชุมพร
- (๓) วันที่ ๘ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดอุดรธานี

๓.๓.๒ โครงการ Ombudsman Care

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อทำการเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินให้สาธารณชนได้รู้จักอย่างกว้างขวางและถูกต้อง เพื่อให้มีความรู้ถึงสิทธิในการร้องเรียน ขั้นตอนและวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ประชาชนรวมถึงหน่วยงานภาครัฐได้รับทราบ พร้อมกับส่งเสริม หน่วยงานภาครัฐให้มีการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนอย่างถูกต้อง เพื่อลดปัญหาการได้รับความไม่เป็นธรรมจากหน่วยงานรัฐให้น้อยลง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานโครงการ Ombudsman Care โดยการลงพื้นที่เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง พร้อมทั้งนำหน่วยบริการให้คำแนะนำและปรึกษาด้านกฎหมายลงพื้นที่ไปพร้อมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ และได้ปรึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ ในคราวเดียวกัน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

(๑) กิจกรรมประชาสัมพันธ์เชิงรุก

โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การนำรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ออกให้บริการ และให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย รวมถึงเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจและช่องทางการร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินให้กับประชาชน

การดำเนินการ

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ จังหวัดนครพนม

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ จังหวัดสุโขทัย

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ - ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ ณ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๖ - ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสิงห์บุรี

(๒) กิจกรรม Intake Clinic

การดำเนินการ

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๐ - ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ จังหวัดสกลนคร

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๓ - ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ จังหวัดพะเยา

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑ - ๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดยโสธร

ครั้งที่ ๔ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดพิษณุโลก

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรม Intake Clinic

(๓) กิจกรรมผู้ตรวจการแผ่นดินพบสื่อมวลชน

การดำเนินการ

จำนวน ๑ ครั้ง โดยบูรณาการร่วมกับกิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ครั้งที่ ๔ ภายใต้โครงการ Ombudsman Care เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

๓.๓.๓ โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรือนจำและผู้ต้องขัง เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน _____

โดยโครงการดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๙ - ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ เรือนจำจังหวัดบึงกาฬ

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๓๐ มกราคม - ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ เรือนจำจังหวัดน่าน

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๐ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ เรือนจำจังหวัดสตูล

ครั้งที่ ๔ วันที่ ๕ - ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ เรือนจำจังหวัดพัทลุง

ครั้งที่ ๕ วันที่ ๑๔ - ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ครั้งที่ ๖ วันที่ ๑๐ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ ณ เรือนจำจังหวัดลพบุรี

๓.๓.๔ โครงการการสร้าง Brand : Ombudsman _____

เป็นโครงการเพื่อสร้างการจดจำชื่อของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีกิจกรรมการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๓๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ จำนวน ๑๐ ครั้ง

ครั้งที่ ๒ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จำนวน ๘ ครั้ง

ครั้งที่ ๓ สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา จำนวน ๑๖ ครั้ง

๓.๓.๕ โครงการสัมมนาบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน : บทบาทใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดการสัมมนาบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง “ผู้ตรวจการแผ่นดิน : บทบาทใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” จากหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ ได้ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแสวงหาข้อเท็จจริง โดยให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา และ/หรือเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินได้ และหากผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิด กฏ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ หรือมีบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการที่หน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินย่อมมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ได้กำหนดให้เรื่องใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ ก่อนการเสนอแนะผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องหารือร่วมกับ

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของ
หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางเสนอแนะประกอบด้วย

ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐมีความรู้ ความเข้าใจ
และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติร่วมกันระหว่าง
หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมถึงบูรณาการความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ
ของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้จัด
การสัมมนาเรื่อง “ผู้ตรวจการแผ่นดิน : บทบาทใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐” ขึ้น เพื่อรับทราบและซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานร่วมกัน
ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดิน และหน่วยงานของรัฐทั้งหมดต่อไป โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วม
สัมมนา (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ได้แก่ หน่วยงานของรัฐส่วนกลาง กระทรวง / กรม รัฐวิสาหกิจ
องค์กรมหาชน มหาวิทยาลัย องค์กร / หน่วยงานอิสระ และสื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาชน
และประชาสังคม และบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวม ๗๕๐ คน

ดำเนินการจัดสัมมนาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๐๐
- ๑๖.๓๐ น. ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร
โดยมีกิจกรรมดังนี้

การบรรยายพิเศษ หัวข้อ “หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” โดย นายมีชัย
ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ การบรรยายพิเศษ หัวข้อ “มุมมองและ
ความคาดหวังของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน”
โดย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่ ๑ และ
การบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินกับภาครัฐ : บทบาทเชิงบูรณาการเพื่อ
เสริมสร้างธรรมาภิบาลของแผ่นดิน” โดย นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี

ภาพบรรยากาศการสัมมนาบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินฯ

๓.๓.๖ โครงการเฉลิมพระเกียรติเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการ “เฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์” เนื่องในโอกาสการเฉลิมพระเกียรติและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล แต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ตรวจการแผ่นดิน พลเอกวิฑูรย์ รัชตะนันท์ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายบุรณัฐ ฐาปนดุลย์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายรักษเกษฯ ฉะฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงพื้นที่จัดโครงการ “เฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์” เนื่องในโอกาสการเฉลิมพระเกียรติและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ โดยมีนายวันชัย คงเกษม ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักเรียน นักศึกษา

และประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๕๐๐ คน ได้ร่วมกันแสดงพลังความจงรักภักดี น้อมนำพระราชปณิธานและแนวพระราชดำริของพระองค์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สุขต่อสังคมต่อไป และยังได้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ได้แก่ การมอบเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๕ เครื่อง ให้กับวิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด มอบอุปกรณ์กีฬา-การศึกษา โต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องดนตรีให้กับ ๑๒ โรงเรียนในกลุ่ม พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ ๔ ลุ่มน้ำ และได้มอบรถเข็นวีลแชร์ให้กับผู้พิการในพื้นที่ รวมถึง การบำบัดฟื้นฟูแหล่งน้ำโดยใช้สารเร่ง พด. ๖ เพื่อลดปัญหามลพิษทางน้ำ ทางดิน ด้วยเทคโนโลยีชีวภาพแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนได้มีพิธีเปิดห้องสมุดมีชีวิต โดยมีพระครูวิมลบุญโกศล เจ้าอาวาสวัดวิมลนิवास เจิมป้ายและประพรมน้ำมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคล

นอกจากนี้ ในบริเวณงานยังมีการจัดนิทรรศการให้ความรู้จากองค์กร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และการออกหน่วยให้บริการ ประชาชนต่าง ๆ กว่า ๒๐ หน่วย เช่น บริการตัดผม บริการด้านสุขภาพจากโรงพยาบาล บริการซ่อม/ตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และการส่งเสริมงานอาชีพ เป็นต้น ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้นำรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ (Mobile Unit) มาออกหน่วยบริการรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาปัญหาด้านกฎหมาย ตลอดจน จัดกิจกรรมสนทนากับการบอกเล่าความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินอันเป็นประโยชน์ แก่ประชาชนในพื้นที่

ภาพการดำเนินกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาพบรรยากาศการลั่นฆานาบทบาทหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินฯ

เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ โรงเรียนวัดบ้านเก่า อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอกวิฑูรย์ ราชตะนันท์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยนายบุญ ฐาปนคุณย์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายรักษเกชา แฉฉฉาย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ลงพื้นที่จัดโครงการ “เฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์” เนื่องใน โอกาสการเฉลิมพระเกียรติและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลแต่

ภาพการดำเนินกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร โดยมีนายจีระเกียรติ ภูมิสวัสดิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี กว่า ๕๐๐ คน ได้ร่วมกันแสดงพลังความจงรักภักดี น้อมนำพระราชปณิธานและแนวพระราชดำริของพระองค์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สู่ต่อสังคมต่อไป และยังได้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ได้แก่ การมอบรถเข็นวีลแชร์ให้กับผู้พิการในพื้นที่ การมอบเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๕ เครื่อง ให้กับโรงพยาบาลค่ายสุรสีห์ การมอบอุปกรณ์กีฬา-การศึกษา โต๊ะ เก้าอี้ และสร้างสนามกีฬาเปตอง ปรับปรุงสนามวอลเลย์บอล สนามตระกร้อ สนามแอโรบิค และซ่อมแซมถนนในโรงเรียนวัดบ้านเก่า เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของนักเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านเก่า จำนวน ๘ โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนกว่า ๑,๕๐๐ คน

นอกจากนี้ ในบริเวณงานยังมีการจัดนิทรรศการให้ความรู้จากองค์กร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และการออกหน่วยให้บริการ ประชาชนต่าง ๆ กว่า ๒๐ หน่วย เช่น บริการตัดผม บริการด้านสุขภาพจากโรงพยาบาล และการส่งเสริมงานอาชีพ เป็นต้น ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้นำรถประชาสัมพันธ์ เคลื่อนที่ (Mobile Unit) มาออกหน่วยรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาปัญหา ด้านกฎหมาย ตลอดจนจัดกิจกรรมสนทนาการบอกเล่าความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน อันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก

๔. ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและทรัพยากรบุคคล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาองค์กรและพัฒนาบุคลากรโดยเป็นการจัดกิจกรรมที่พิจารณาตามความเหมาะสมของลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบตามสายงานและระดับตำแหน่งเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร

๔.๑.๑ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA)

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ถือเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตเชิงรุกของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และประเทศไทยใสสะอาด (Zero Tolerance & Clean Thailand)

การประเมิน ITA ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารภาครัฐ โดยยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ ผ่านการประเมิน ที่ครอบคลุมในทุกมิติบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลผ่านเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินหน่วยงานต่าง ๆ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประเมิน ITA ดังกล่าว ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดมาตรการ กลไก และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเทศและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริต และสร้างประเทศไทยใสสะอาดโดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เข้ารับการประเมินเป็นปีที่ ๒ เพื่อชี้แจงแนวทางการประเมิน

และจัดทำข้อมูลให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้สอดคล้องการประเมินดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการดำเนินโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้น

กิจกรรมดำเนินการ

(๑) จัดประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านแผนของแต่ละสำนัก เรื่อง การดำเนินงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (Institute for Good Governance Promotion : IGP) ในฐานะผู้รับจ้างสำรวจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) จัดทำข้อมูล/หลักฐาน/เอกสาร ประกอบการประเมินผลคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและนำเสนอให้สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

(๔) จัดทำหนังสือ เสนอสถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (IGP) เพื่ออุทธรณ์คะแนนพร้อมข้อมูลประกอบ

ทั้งนี้ ผลการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ผลการประเมินตน ๘๔.๐๙ คะแนน อยู่ในอันดับ ๓ ในกลุ่มองค์กรอิสระ ซึ่งมีการประเมินเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๑๒.๘๙ คะแนน (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ ๗๑.๒๐ คะแนน)

ผลการประเมิน ITA ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคะแนนประเมินในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ คือ ๘๔.๐๙ คะแนน และอยู่ในลำดับ ๓ ในกลุ่มองค์กรอิสระ (๕ หน่วยงาน)

ช่วงคะแนน	เกณฑ์ระดับการประเมิน
๘๐ - ๑๐๐	สูงมาก
๖๐ - ๗๙.๙๙	สูง
๔๐ - ๕๙.๙๙	ปานกลาง
๒๐ - ๓๙.๙๙	ต่ำ
๐ - ๑๙.๙๙	ต่ำมาก

๔.๑.๒ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรจากการดำเนินการด้านการพิจารณากฎหมาย กฎ ระเบียบ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงระเบียบ ประกาศที่สำคัญหลายประการ เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ในด้านผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : เรื่องการมีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำโครงการปรับปรุงระเบียบและระบบบริหารจัดการงานขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการด้านการปรับปรุงระเบียบ ประกาศที่สำคัญต่าง ๆ โดยได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการดำเนินการด้านการปรับปรุงระเบียบและระบบบริหารจัดการงานขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

ลำดับที่	ระเบียบ/ประกาศที่ดำเนินการ	สถานะ
๑. การรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน		
	<p>(๑) ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องกำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ....</p> <p>(๒) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พ.ศ. ....</p>	<p>ประกาศและระเบียบผ่านที่ประชุมคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างและอยู่ระหว่างการนำเสนอที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน</p>
๒. การบริหารงานบุคคล		
	<p>(๑) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๑</p>	<p>ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป</p>
	<p>(๒) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ....</p>	<p>ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยกร่าง</p>
	<p>(๓) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการรักษาการแทน การปฏิบัติราชการแทน และการมอบอำนาจของเลขาธิการในกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก พ.ศ. ....</p>	<p>และอยู่ระหว่างการเสนอคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้าง</p>
	<p>(๔) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการ พ.ศ. ....</p>	
	<p>(๕) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยรูปแบบและการแต่งกายของผู้ตรวจการแผ่นดิน พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p>	<p>อยู่ระหว่างเสนอคณะกรรมการยกร่างฯ</p>
	<p>(๖) ร่างระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการปฏิบัติงานของพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p>	
	<p>(๗) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดสวัสดิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....</p>	

ลำดับที่	ระเบียบ/ประกาศที่ดำเนินการ	สถานะ
๓. การเงิน การคลัง และงบประมาณ		
	(๑) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	มีผลบังคับใช้เรียบร้อยแล้ว ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป
	(๒) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายของบุคคล ซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ พ.ศ.	อยู่ระหว่างนำเสนอที่ประชุม ผู้ตรวจการแผ่นดิน
	(๓) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการ เดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ.	อยู่ระหว่างการพิจารณาของ ที่ประชุมคณะกรรมการ ปรับปรุงโครงสร้าง
	(๔) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารจัดการ การเงินและทรัพย์สิน พ.ศ.	อยู่ระหว่างนำเสนอที่ประชุม คณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้าง
	(๕) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่ารับรอง ชาวต่างประเทศ พ.ศ.	อยู่ระหว่างการพิจารณาของ คณะกรรมการยกร่าง
	(๖) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ้างบุคคลหรือ สถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ พ.ศ. .... (เรื่องใหม่)	อยู่ระหว่างดำเนินการของ ฝ่ายเลขานุการคณะฯ
	(๗) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแต่งตั้ง คณะกรรมการ พ.ศ. .... (เรื่องใหม่)	
	(๘) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายในการสอบ พ.ศ. .... (เรื่องใหม่)	
	(๙) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการประชุมผู้ตรวจการ แผ่นดิน พ.ศ. .... (เรื่องใหม่)	
	(๑๐) ร่างระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทน การปฏิบัติงานนอกเวลาทำการ พ.ศ. .... (เรื่องใหม่)	ระเบียบที่คณะกรรมการ ยกร่างคาดว่าจะพิจารณา เพิ่มเติม
	(๑๑) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่าย ในการบริหารงานของสำนักงาน พ.ศ. ๒๕๕๙	
	(๑๒) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙	
	(๑๓) ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗	

๔.๒ ความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้านให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในงาน อันจะช่วยสนับสนุนงานตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทั้งการจัดฝึกอบรมภายใน และการส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก ดังนี้

๔.๒.๑ การพัฒนาบุคลากรภายใน

(๑) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามสายงานและระดับตำแหน่ง

(๑.๑) หลักสูตร พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สอบสวนและนิติกรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ดำเนินการจัดอบรมระหว่างเดือนมีนาคม - กรกฎาคม ๒๕๖๑ กลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่สำนักกฎหมายและคดี สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน สำนักสอบสวน ๑ สำนักสอบสวน ๒ สำนักสอบสวน ๓ สำนักสอบสวน ๔ สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกและภายในที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เข้ารับการอบรม แบ่งการอบรมเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับต้น ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโส และปฏิบัติการ ระดับกลาง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการและอาวุโสระดับสูง โดยมีการศึกษาดูงาน แบ่งออกเป็น ๒ ครั้ง ดังนี้

๑. ระดับกลาง ลงพื้นที่และศึกษาดูงาน ณ จังหวัดระยอง วันที่ ๕ - ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑

๒. ระดับต้น ลงพื้นที่และศึกษาดูงาน ณ จังหวัดกาญจนบุรี วันที่ ๑๙ - ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

๓. นำเสนอผลงานการศึกษาดูงาน และนำเสนอแนวทางและวิธีการพัฒนางานสอบสวนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑.๒) หลักสูตรการเสริมสร้างทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนางานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. จัดอบรมระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม - ๔ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและส่งเสริมให้บุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและศึกษาดูงานที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑

๒. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๘๔ คน คือ ผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งเป็นผู้ใช้เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการกำกับติดตามการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป เพื่อพัฒนาสู่การเป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพ

๓. จัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ณ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ภายใต้หลักสูตร “พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รุ่นที่ ๑” เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑

(๑.๓) หลักสูตรการเพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเฉพาะทาง (Communicative English for Ombudsman Ambassador)

สำนักงานได้ดำเนินการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเฉพาะทาง (Communicative English for Ombudsman Ambassador) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็น Ombudsman Ambassador พัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษทั้งในเรื่องการพูดและการฟังให้สามารถทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานผู้ตรวจการแผ่นดินไปยังสาธารณชนได้อย่างถูกต้อง ระยะเวลาการอบรมตั้งแต่ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑ และดำเนินการจัดอบรมต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไตรมาส ๑

(๒) โครงการสัมมนาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานได้ดำเนินการจัดโครงการสัมมนาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ภายใต้หัวข้อ “รวมพลังสร้างสรรค์งาน ร่วมปันสุขสู่สังคม” ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ กันยายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม ๙๐๑ - ๙๐๒ ชั้น ๙ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และโรงแรมโนโวเทล หัวหิน ชะอำ บีซี รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของพนักงาน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเสริมสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหาร และพนักงานของ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจกรรมดำเนินการ

(๑.๑) การบรรยาย หัวข้อ “องค์กรอิสระ : ผู้ตรวจการแผ่นดินในมุมมองของสื่อมวลชน” โดย นายธงชัย ณ นคร

(๑.๒) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดย ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน

(๑.๓) การบรรยายเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดย พ.อ. นพ. พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา

(๑.๔) กิจกรรมจิตอาสา เราทำความดี ด้วยหัวใจ “กิจกรรมวันเก็บขยะชายหาดสากล ประจำปี ๒๕๖๑” ณ ชายหาดชะอำ

(๑.๕) การถวายสังฆทาน อุทิศกุศลทำความสะอาด และปัจจัยให้แก่ วัดเนรัญชราราม จังหวัดเพชรบุรี

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งบุคลากรภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเข้ารับการฝึกอบรมภายนอก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ดังนี้

(๑) หลักสูตรนักบริหารระดับสูง

- หลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๙
- หลักสูตร นักบริหารระดับสูง: ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.๑) รุ่นที่ ๘๗
  - โครงการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลักสูตรที่ ๒ หลักสูตรย่อยที่ ๒.๔ การสร้างความสุข...เสริมความมั่นคง ้วยเกษียณ ด้วยโปรแกรม “การเสริมสร้างแรงบันดาลใจเพื่อความมั่นคงให้กับชีวิต พิชิตโรค ชะลอวัย ด้วยภูมิปัญญาไทย” รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
  - หลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ จัดโดย สำนักงานกิจการยุติธรรม
  - หลักสูตร นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.๑) รุ่นที่ ๘๗ ระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

(๒) หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง

- หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๖ อบรมระหว่างวันที่ ๑๙ เมษายน - ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑
- หลักสูตร “ไทยกับประชาคมอาเซียนในเศรษฐกิจการเมืองโลก” รุ่นที่ ๘ ตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๕๖๐ - พฤษภาคม ๒๕๖๑ (ทุกวันเสาร์) จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

(๓) หลักสูตรเฉพาะสายงาน

- การอบรมหลักสูตร Advanced ด้าน Financial and Compliance
- การอบรมหลักกฎหมายปกครองและคดีปกครองเพื่อการปฏิบัติราชการที่ดีหลักสูตรที่ ๑ : เรื่อง การใช้ดุลพินิจและวิธีปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครอง
- หลักสูตรก้าวสู่องค์กร ๔.๐ อย่างยั่งยืนตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการ
- หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๑๘ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- หลักสูตร การเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ ๒ (Effective Writing II)
- หลักสูตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุค THAILAND ๔.๐
- หลักสูตร พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง
- หลักสูตรนวัตกรรมบริการ : เครื่องมือสำคัญยุค Social Network ของห้องสมุดด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- หลักสูตร Human Rights รากฐานความรู้ของคนยุติธรรม รุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม
- หลักสูตร การจัดการงานบุคคล (PM) ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๑, ๑๗ - ๑๙, ๒๓ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑
- หลักสูตรนักบริหารงบประมาณระดับกลาง (รุ่นที่ ๑) จัดโดยสำนักงานงบประมาณ ระหว่างวันที่ ๒ สิงหาคม - ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑
- โครงการอบรมการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์และบริการในบัญชีนวัตกรรมไทยตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี
- โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ หัวข้อ “หลักความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง” วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ จัดโดยสำนักงานศาลปกครอง ตำแหน่งนิติกรอาวุโสระดับสูง

๕. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๑ ด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงและการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

๕.๑.๑ การได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจนจากผู้ร้องเรียน คำร้องเรียนขาดข้อมูลรายละเอียด

ในการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น มีช่องทางให้ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินหลายช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เช่น ทางจดหมาย ทางระบบอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน โทร. ๑๖๗๖ และทางแอปพลิเคชัน “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ ผู้ร้องเรียนสามารถเขียนคำร้องเรียนด้วยตนเอง ซึ่งบางครั้งเรื่องร้องเรียนที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นมายังผู้ตรวจการแผ่นดินโดยการบรรยายความทุกข้อนที่ตนได้ประสบ มีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน หรือไม่ระบุถึงประเด็นที่ต้องการร้องเรียนชัดเจน จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการประสานงานเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม หรือหลายกรณีที่ผู้ร้องเรียนไม่สามารถติดต่อได้ จึงทำให้เรื่องร้องเรียนดังกล่าวขาดองค์ประกอบที่ครบถ้วน ส่งผลให้ปัญหาเรื่องร้องเรียนได้รับการแก้ไขที่ล่าช้าออกไป ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินพร้อมทั้งวิธีการเขียนคำร้องเรียนให้ครบถ้วน ถูกต้อง และตรงประเด็นให้แก่ประชาชนได้รับทราบผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการนำเสนอตัวอย่างเรื่องร้องเรียนผ่านทางรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี จะช่วยให้ผู้ร้องเรียนเห็นตัวอย่างความเดือดร้อนของประชาชนที่เคยร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน และสามารถนำมาเทียบเคียงกับปัญหาความเดือดร้อนของตนเอง เพื่อประกอบการยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้

๕.๑.๒ ความล่าช้าของหน่วยงานในการชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง มายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อประกอบการพิจารณา

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง พร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะสามารถวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและมีความเป็นธรรม ดังนั้นข้อมูล ข้อเท็จจริงจากการชี้แจง เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ พบว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควรแก่เหตุ ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องติดตามทวงถามหลายครั้งหรือชี้แจงข้อมูลไม่ตรงประเด็น ไม่ครบถ้วนทุกประเด็นที่ขอให้ชี้แจง ทำให้การรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยเป็นไปด้วยความล่าช้า อย่างไรก็ตามผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง หรือการประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมทั้งรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และเพื่อเป็นการสร้างความตื่นตัวให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเอาใจใส่ในปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นการเร่งรัดให้หน่วยงานดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว

๕.๑.๓ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมเพื่อหา แนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้ไม่มีอำนาจตัดสินใจ ในนามหน่วยงาน

ในเรื่องร้องเรียนที่มีประเด็นปัญหาซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ซึ่งในการประชุมบางครั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม โดยผู้แทนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในนามหน่วยงาน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนไม่สามารถดำเนินการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ต้องรอการตัดสินใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจในนามหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง

ในการดำเนินการทำให้เรื่องร้องเรียนไม่ได้รับการแก้ไขได้รวดเร็วเท่าที่ควร ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยในการทำหน้าที่สื่อเชิญประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน จะขอความร่วมมือกับหัวหน้าหน่วยงานให้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง หรือหากประสงค์ จะมอบหมายผู้แทนจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนในนามหน่วยงานได้

๕.๑.๔ ความร่วมมือของหน่วยงานในการดำเนินการตามคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กลไกของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการแก้ไขปัญหาผ่านการให้ข้อเสนอแนะ แก่หน่วยงานและจัดทำรายงานเสนอไปยังหน่วยงานบังคับบัญชาที่สูงขึ้นไปตามลำดับ เพื่อให้ หน่วยงานได้ทบทวนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการสั่งการเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาตามสายการ บังคับบัญชา แต่ในข้อเท็จจริงทางปฏิบัติที่ผ่านมา ปรากฏว่า บางกรณีเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้วินิจฉัยเรื่องร้องเรียนและมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาและเยียวยา ความเดือดร้อนของประชาชนแล้ว แต่หน่วยงานเพิกเฉยมิได้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยและ ข้อเสนอแนะ หรือดำเนินการล่าช้าเกินสมควร จึงทำให้ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ส่งผลกระทบ ต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย ดังนั้น ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการ และกรอบระยะเวลาในการพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อกวดขันให้หน่วยงานเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหา แก่ประชาชน และยังได้กำหนดผลของกฎหมายในกรณีเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามที่กฎหมาย กำหนดแล้ว หน่วยงานของรัฐยังดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่แล้ว เสร็จ โดยไม่มีเหตุอันควร ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันทำให้ เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว และให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนสอบสวนของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นการบังคับการตามคำวินิจฉัยและ ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะช่วย ลดช่องว่างและทำให้ความเป็นธรรมสามารถเข้าถึงประชาชนที่เดือดร้อนได้อย่างแท้จริง

๕.๒ ตำบลบุษการ

๕.๒.๑ กรอบอัตรากำลังที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

(๑) อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ปัจจุบันการดำเนินงานตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เจ้าหน้าที่ที่สอบสวนมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น เช่น การแก้ปัญหาเชิงระบบ การแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ อันจะสร้างความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรม หรือภาระแก่ประชาชน ซึ่งภารกิจดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาและจำนวนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน ประกอบกับในปัจจุบัน มีจำนวนเรื่องร้องเรียนที่รับเข้ามายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ประมาณ ๓,๕๐๐ เรื่อง/ปี สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีเจ้าหน้าที่ที่สอบสวนทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๗ คน เฉลี่ยเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการ ๓๓ เรื่อง/คน/ปี ถือว่าเป็นปริมาณงานที่มาก ตลอดจนถึงขาดแคลนเจ้าหน้าที่สนับสนุนในส่วนงาน อาทิ เจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอขออัตรากำลังเพิ่มทั้งสิ้น จำนวน ๖๖ อัตรา

(๒) อัตรากำลังชั่วคราว เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องมีพนักงานธุรการทำหน้าที่สารบรรณและงานธุรการทั่วไปของสำนัก เพื่อลดภาระงานด้านธุรการของเจ้าหน้าที่ที่สอบสวน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการให้การดำเนินงานด้านแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓ ด้านงบประมาณในการดำเนินการ

๕.๓.๑ งบประมาณในการดำเนินโครงการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑) การลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน เช่น การแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน การดำเนินโครงการ Ombudsman Care และการดำเนินงานตามภารกิจใหม่ที่เพิ่มขึ้น ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ทำให้ต้องปรับลดกิจกรรม โครงการ เพื่อนำงบประมาณมาใช้จ่ายในกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงซึ่งเป็นภารกิจหลักของผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบกับหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่จะมีคำวินิจฉัยเสนอแนะให้หน่วยงานปรับปรุงกฎ ระเบียบ วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งจำเป็นจะต้องเดินทางไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีปัญหาเรื่องร้องเรียนเพื่อร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานตามบทบัญญัติของกฎหมาย ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในภารกิจดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการในภารกิจดังกล่าว

(๒) งบประมาณในการดำเนินโครงการที่สำคัญ อาทิ โครงการบูรณาการ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองประชาชนในประชาคมอาเซียน เป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและบูรณาการกลไกการจัดการเรื่องร้องเรียนระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในประชาคมอาเซียน นับแต่กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน การสอบสวนหาข้อเท็จจริง การเสนอข้อวินิจฉัยและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายในประชาคมอาเซียน อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ตรวจการแผ่นดินในการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชนในประชาคมอาเซียนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างทั่วถึง โดยที่ผ่านมาได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

แห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และได้มีการพบปะชาวไทยที่อาศัยในประเทศอินโดนีเซีย นำมาสู่การแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนของนักศึกษาไทยที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศมุสลิม ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ส่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีแล้ว และมีการหารือข้อราชการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับรัฐมนตรีประจำสำนักรัฐมนตรีประเทศมาเลเซีย ซึ่งควรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

๕.๓.๒ ด้านสวัสดิการพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๑ (๖) ที่กำหนดให้สำนักงานต้องจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (เดิม) จึงออกระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้กับพนักงานและลูกจ้างให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จ และต่อมาพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ (๙) ก็ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการดังกล่าวด้วยถ้อยคำในลักษณะเดียวกัน รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา ๔๒ (๕) ได้บัญญัติรับรองสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่น ซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานด้วย แสดงให้เห็นได้ว่าสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นได้รับการรับรองตามกฎหมายมาโดยตลอด ซึ่งเงินบำเหน็จตามระเบียบดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับอยู่ เป็นสิทธิที่เมื่อเข้ามาเป็นพนักงานและลูกจ้างภายใต้สังกัดสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็พึงได้รับสิทธิสวัสดิการอยู่ พนักงานและลูกจ้างรับทราบมาโดยตลอดตั้งแต่เข้ามาปฏิบัติงานว่าตนมีสิทธิจะได้รับเงินบำเหน็จดังกล่าวเมื่อเกษียณอายุหรือลาออก และที่ผ่านมาสักงบประมาณก็จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ให้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้มาโดยตลอด แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐบาลกลับไม่จัดสรรงบประมาณรายการดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งสร้างความสับสนและส่งผลอย่างมากต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และต้องการทราบความชัดเจนถึงแนวทางการเยียวยาผลกระทบจากการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในกรณีดังกล่าว

ทิวทัศน์

คำสั่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ที่ ๑๔๐/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑

เพื่อให้การจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่พิจารณาจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

๑. เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	ประธานคณะทำงาน
๒. รองเลขาธิการ (นายวฑูตัญญา ทิพยมณฑา)	รองประธานคณะทำงาน
๓. รองเลขาธิการ (นายกีรป กฤตธีรานนท์)	รองประธานคณะทำงาน
๔. รองเลขาธิการ (นายกมลธรรม วาสบุญมา)	รองประธานคณะทำงาน
๕. นายสิริน ชาวเพ็ชรดี	คณะทำงาน
๖. นายพินิจ ตันติวิญญูพงศ์	คณะทำงาน
๗. นายณัฐชุนาท พิบูลย์สมบัติ	คณะทำงาน
๘. นางสาวชาลินี ถนัดงาน	คณะทำงาน
๙. นางสาวนันทกานต์ งามภัทรางกูร	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวรัฐัญญา บัวกรวด	คณะทำงาน
๑๑. นางสาวนภาพรรณ เอ็มพิทักษ์	คณะทำงาน
๑๒. นายฐนภณ ธนวิชรนนท์	คณะทำงาน
๑๓. นางสาวธนนันท์ สิงหเสม	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวมุกกรินทร์ อินฉ่ำ	คณะทำงาน
๑๕. นายทศพล ทองธีราช	คณะทำงาน
๑๖. นางสาวกิตติยา โสภณโกไคย	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๗. นายพิริยะ ศิริโพธิ์พันธุ์กุล	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางสาวปิยะภรณ์ ทรัพย์คำจันทร์	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. กำหนดรูปแบบและหัวข้อต่าง ๆ ภายในหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑
๒. รวบรวมข้อมูลที่เป็นจากหน่วยงานต่าง ๆ พิจารณาคัดเลือกข้อมูลที่จะนำลงในหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑ พร้อมทั้งพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำ ภาษา เพื่อให้เนื้อหา มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนตามข้อกำหนดของกฎหมาย
๓. นำเสนอร่างหนังสือรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑ เพื่อให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่านให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายรักษเกชา แฉฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบการเงินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และรายงานฐานะการเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบันและปีก่อน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 และผลการดำเนินงานทางการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดิน และมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงาน ตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนด โดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดิน และข้อกำหนดจรรยาบรรณเหล่านี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับ เพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต้องการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควร ตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงาน ในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะ เลิกหน่วยงาน หรือหยุดดำเนินงาน หรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของหน่วยงาน

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูง แต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีความสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพตลอดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

- สรุปร่วมกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปร่วมว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ

๓๒๓

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อเสนอของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่างการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายใน หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางนันทกา ตันสกุล)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 18

(นางนัตยา ธนธิพันธ์)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการ รักษาราชการแทน

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2560

	หมายเหตุ	2560	2559
(หน่วย : บาท)			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	30,842,936.29	38,242,899.40
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	722,709.68	2,536,533.16
เงินลงทุนระยะสั้น	7	41,936,801.43	46,655,705.96
วัสดุคงเหลือ		370,342.82	388,832.30
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	8	36,227.50	36,793.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>73,909,017.72</u>	<u>87,860,763.82</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	9	25,377,724.24	31,266,387.66
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10	2,985,275.29	5,809,356.78
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>28,362,999.53</u>	<u>37,075,744.44</u>
รวมสินทรัพย์		<u>102,272,017.25</u>	<u>124,936,508.26</u>

๒๒๑

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2560

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2560	2559
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	4,532,364.84	3,246,767.34
เงินรับฝากระยะสั้น	12	439,848.00	625,111.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		-	1,253,859.35
รวมหนี้สินหมุนเวียน		4,972,212.84	5,125,737.69
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินรับฝากระยะยาว	13	105,834.00	-
หนี้สินระยะยาว	14	8,496,801.52	7,738,446.52
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	15	150,412.72	83,656.51
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		8,753,048.24	7,822,103.03
รวมหนี้สิน		13,725,261.08	12,947,840.72
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		88,546,756.17	111,988,667.54
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม		88,546,756.17	111,988,667.54
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		88,546,756.17	111,988,667.54

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นายรัชเกษา แฉ่ฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2560

			(หน่วย : บาท)
	หมายเหตุ	2560	2559
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	17	266,574,100.00	255,085,000.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		41,214.95	11,768.07
รายได้อื่น	18	5,990,750.74	1,330,361.11
รวมรายได้		272,606,065.69	256,427,129.18
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	19	177,076,884.45	164,536,995.36
ค่าบำเหน็จบำนาญ		1,526,500.00	1,483,400.00
ค่าตอบแทน	20	4,362,378.46	4,673,917.59
ค่าใช้จ่าย	21	82,773,817.26	49,299,191.50
ค่าวัสดุ	22	2,665,340.92	2,323,619.44
ค่าสาธารณูปโภค	23	9,262,910.54	8,978,970.31
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	24	14,564,508.03	16,204,250.40
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนและบริจาค		1,000,000.00	2,149,975.00
รวมค่าใช้จ่าย		293,232,339.66	249,650,319.60
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(20,626,273.97)	6,776,809.58

๓๓๑

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2560

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	ทุน	รายได้สูง/(ค่า	องค์ประกอบอื่น	รวม
		กว่า	ของสินทรัพย์	สินทรัพย์สุทธิ/
		ค่าใช้จ่ายสะสม	สุทธิ/ ส่วนทุน	ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2558 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	105,230,054.66	-	105,230,054.66
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	(18,196.70)	-	(18,196.70)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2558 - หลังการปรับปรุง	-	105,211,857.96	-	105,211,857.96
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2559				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-	-
รายได้สูง/(ค่า) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	6,776,809.58	-	6,776,809.58
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2559	-	111,988,667.54	-	111,988,667.54

41/14

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2560

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยความเห็นชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจากการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดิน
2. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. เผยแพร่วิชาการและให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4. ประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรอื่น และประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

5. ปฏิบัติการอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมาย

ต่อมา ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560” และให้ยกเลิก “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552” และ “พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552” โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับวันที่ 28 ธันวาคม 2560)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 266,574,100.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 255,085,000.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร 174,450,000.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 91,453,300.00 บาท และค่าครุภัณฑ์ 670,800.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ สำหรับผลผลิตที่ 1 การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ผลผลิตที่ 2 การดำเนินงานด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผลผลิตที่ 3 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และผลผลิตที่ 4 การส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิที่จะร้องเรียนตามกฎหมายบัญญัติ และแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในงบการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี ตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0423.2/ว 237 ลงวันที่ 8 กันยายน 2557 เรื่องแนวปฏิบัติทางบัญชีประกอบมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปีปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ ที่จะมามีผลบังคับใช้ในงวดอนาคต ดังนี้

- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 12 เรื่อง สิ้นค้าคงเหลือ วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2561
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 14 เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในรายงาน วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2561
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 31 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2561

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบต่ออย่างเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสดย่อย เป็นเงินสดที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของสำนักงาน ตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. 2558 ข้อ 11 และตามบันทึกของสำนักบริหารการคลัง ลงวันที่ 15 กันยายน 2558 เรื่อง ขออนุมัติเพิ่มวงเงินสดในมือ ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด และใบสำคัญที่เบิกจากเงินสดย่อยแล้วรอเบิกชดเชย

- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ ที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

- ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายให้เจ้าหน้าที่ยืมเพื่อนำไปทตรงจ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานฯ ซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญค่าใช้จ่าย

- เงินประกันและเงินมัดจำ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายไป เพื่อเป็นประกันในการดำเนินการตามสัญญาให้ได้มาซึ่งสิทธิหรือบริการ และจะได้รับคืนเมื่อการดำเนินการตามเงื่อนไขสิ้นสุดลง

- รายได้ค้างรับ คือ รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วแต่สำนักงานฯ ยังไม่ได้รับชำระเงิน อาจจะเป็นเพราะยังไม่ถึงกำหนดการรับเงินจนกว่าจะถึงรอบระยะเวลาถัดไป และสำนักงานฯ ยังไม่ได้บันทึกรับรู้รายได้จำนวนนั้น ๆ จนถึงวันสิ้นงวดบัญชี ทำให้รายได้ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีจะมียอดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงรายการรายได้ค้างรับเพื่อให้บัญชีแสดงจำนวนเงินที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์คงค้างซึ่งสำนักงานฯ จะรับรู้รายได้ค้างรับตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

4.3 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินฝากประจำที่สำนักงานฯ ฝากไว้กับสถาบันการเงินระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

4.4 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่สำนักงานฯ มีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่สำนักงานฯ ได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วยตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคابันทักเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานที่กำหนดไว้ในหลักการและนโยบายบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 2 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยกรมบัญชีกลาง ดังนี้

ครุภัณฑ์สำนักงาน	3 - 8	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน (ที่ได้รับโอนจากกรมธนารักษ์)	3	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	ปี
ครุภัณฑ์ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี

- หลักเกณฑ์คำนวณใช้เป็นวัน ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างทำ

4.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม สำนักงานฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไป เป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 3 ปี

4.7 เจ้าหนี้

เจ้าหนี้เกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่สำนักงานฯ มีต่อบุคคลอื่น เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น สำนักงานฯ จะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เมื่อสำนักงานฯ ได้รับสินค้าและบริการหรือสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและสินทรัพย์ หมายถึง จุดที่สำนักงานฯ ได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

4.8 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่สำนักงานฯ ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้สำนักงานฯ ไว้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งสำนักงานฯ ยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.9 หนี้สินระยะยาว

หนี้สินระยะยาว หมายถึง เงินบำเหน็จจ่ายที่ตั้งประมาณการไว้ในบัญชีหนี้สินระยะยาว โดยใช้หลักการคำนวณเงินบำเหน็จจ่ายในแต่ละปีงบประมาณเท่ากับจำนวนที่ต้องจ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ ตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4.10 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 2) เมื่อได้รับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลางเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานฯ แสดงรายได้จากเงินงบประมาณในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร

4.11 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากเงินโอนและเงินบริจาคจากบุคคลอื่น รับรู้เมื่อได้รับเงิน ยกเว้นในกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่สำนักงานฯ เกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นเกิดขึ้น หรือเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
เงินสดในมือ (เงินสดย่อย)	200,000.00	200,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	15,557,731.37	32,980,532.76
เงินฝากประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 3 เดือน	15,085,204.92	5,062,366.64
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	30,842,936.29	38,242,899.40

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	555,225.00	994,850.00
เงินประกันและเงินมัดจำ	8,000.00	1,426,000.00
รายได้ค้างรับ	159,484.68	115,683.16
รวม ลูกหนี้ระยะสั้น	722,709.68	2,536,533.16

ลูกหนี้เงินยืม ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม	(หน่วย : บาท)			รวม
	ยังไม่ถึงกำหนดชำระและการส่งใช้ใบสำคัญ	ถึงกำหนดชำระและการส่งใช้ใบสำคัญ	เกินกำหนดชำระและการส่งใช้ใบสำคัญ	
2560	62,100.00	-	493,125.00	555,225.00
2559	994,850.00	-	-	994,850.00

หมายเหตุ 7 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 ประกอบด้วย

					(หน่วย : บาท)	
	หลักทรัพย์ เพื่อค้า	หลักทรัพย์ เผื่อขาย	เงินลงทุน ทั่วไป	ตราสารหนี้ ที่จะครบ กำหนด ภายใน 1 ปี	เงินฝากสถาบัน การเงิน	รวม
เงินฝากประจำ						
ประเภท 6 เดือน	-	-	-	-	41,936,801.43	41,936,801.43
รวม เงินลงทุนระยะสั้น	-	-	-	-	41,936,801.43	41,936,801.43

เงินลงทุนระยะสั้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 ประกอบด้วย

					(หน่วย : บาท)	
	หลักทรัพย์ เพื่อค้า	หลักทรัพย์ เผื่อขาย	เงินลงทุน ทั่วไป	ตราสารหนี้ ที่จะครบ กำหนด ภายใน 1 ปี	เงินฝากสถาบัน การเงิน	รวม
เงินฝากประจำ						
ประเภท 6 เดือน	-	-	-	-	46,655,705.96	46,655,705.96
รวม เงินลงทุนระยะสั้น	-	-	-	-	46,655,705.96	46,655,705.96

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	36,227.50	36,793.00
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	36,227.50	36,793.00

หมายเหตุ 9 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ครุภัณฑ์	160,007,985.13	153,176,100.73
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	134,851,225.94	125,269,713.07
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	25,156,759.19	27,906,387.66
งานระหว่างก่อสร้าง	220,965.05	3,360,000.00
รวม ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	25,377,724.24	31,266,387.66

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	27,356,445.20	27,324,345.20
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	24,371,169.91	21,514,988.42
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>2,985,275.29</u>	<u>5,809,356.78</u>
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	<u>2,985,275.29</u>	<u>5,809,356.78</u>

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
เจ้าหนี้การค้า	385,190.20	-
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,124,465.98	755,708.06
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,489,802.25	1,831,939.64
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	532,906.41	659,119.64
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	<u>4,532,364.84</u>	<u>3,246,767.34</u>

หมายเหตุ 12 เงินรับฝากระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
เงินประกันสัญญา	398,348.00	577,561.00
เงินประกันผลงาน	41,500.00	47,550.00
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	<u>439,848.00</u>	<u>625,111.00</u>

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากระยะยาว

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
เงินประกันสัญญา - ระยะยาว	105,834.00	-
รวม เงินรับฝากระยะยาว	<u>105,834.00</u>	<u>-</u>

๒๕๖๑

หมายเหตุ 14 หนี้สินระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
เงินบำเหน็จจรรยา	8,496,801.52	7,738,446.52
รวม หนี้สินระยะยาว	8,496,801.52	7,738,446.52

หมายเหตุ 15 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
รายได้รอการรับรู้	150,412.72	83,656.51
รวม หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	150,412.72	83,656.51

หมายเหตุ 16 ภาวะผูกพัน

- ภาวะผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

สำนักงานฯ ในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 และ 2559 ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ไม่เกิน 1 ปี	-	-
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	9,281,339.74	10,796,373.00
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	9,281,339.74	10,796,373.00

ภาวะผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน จำนวน 9,281,339.74 บาท ประกอบด้วยสัญญาเช่ารถยนต์ระยะเวลา 5 ปี จำนวน 4 สัญญา ดังนี้

- สัญญาเลขที่ 9/2558 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2557 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 36 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,852,666.62 บาท

- สัญญาเลขที่ 18/2558 ลงวันที่ 24 เมษายน 2558 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 29 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 2,132,403.00 บาท

- สัญญาเลขที่ 18/2559 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 15 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 3,124,883.38 บาท

- สัญญาเลขที่ 7/2560 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 11 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 2,171,386.74 บาท

- ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ

สำนักงานฯ มีภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ เป็นจำนวนรวม 10,800,082.99 บาท (ปี 2559 จำนวน 18,297,327.18 บาท)

	2560	2559
ไม่เกิน 1 ปี	8,760,004.99	16,989,127.18
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,040,078.00	1,308,200.00
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	<u>10,800,082.99</u>	<u>18,297,327.18</u>

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	2560	2559
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้ ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	9,725,028.68	-
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	521,765.70	840,000.00
รวม	<u>10,246,794.38</u>	<u>840,000.00</u>

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างปรับปรุงห้องประชุม ตามสัญญาที่ 13/2560 ลงวันที่ 5 กันยายน 2560 จำนวน 9,725,028.68 บาท และสัญญาจัดหาสินทรัพย์ 4 สัญญา จำนวน 521,765.70 บาท

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 และ 2559 สำนักงานฯ มีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ดังนี้

	2560	2559
ไม่เกิน 1 ปี	925,899.60	271,382.00
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	-	-
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	<u>925,899.60</u>	<u>271,382.00</u>

๓๒๖

หมายเหตุ 17 รายได้จากงบประมาณ

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
งบเงินอุดหนุน - ค่าใช้จ่ายบุคลากร	174,450,000.00	185,932,400.00
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	91,453,300.00	57,628,600.00
- ค่าครุภัณฑ์	670,800.00	11,524,000.00
รวม รายได้จากงบประมาณ	266,574,100.00	255,085,000.00

หมายเหตุ 18 รายได้อื่น

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากจากสถาบันการเงิน	984,783.85	1,147,205.78
รายได้อื่น	4,975,024.57	178,165.81
กำไรสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	30,942.32	4,989.52
รวม รายได้อื่น	5,990,750.74	1,330,361.11

หมายเหตุ 19 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
เงินเดือน	117,463,852.41	110,262,333.88
ค่าล่วงเวลา	1,196,600.00	1,225,840.00
เงินประจำตำแหน่ง	11,633,923.58	11,579,776.67
เงินช่วยค่าครองชีพ	11,596,299.36	11,518,919.33
ค่ารักษาพยาบาล	6,146,595.50	5,005,296.15
เงินช่วยการศึกษาบุตร	334,851.75	193,704.00
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	14,874,599.93	14,522,355.62
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	13,830,161.92	10,228,769.71
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	177,076,884.45	164,536,995.36

หมายเหตุ 20 ค่าตอบแทน

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง	3,486,477.42	3,477,422.59
ค่าตอบแทนอื่น	875,901.04	1,196,495.00
รวม ค่าตอบแทน	<u>4,362,378.46</u>	<u>4,673,917.59</u>

หมายเหตุ 21 ค่าใช้สอย

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	8,899,216.25	3,092,592.60
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	9,938,192.31	11,236,315.95
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	4,037,158.43	4,532,521.92
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,591,441.86	3,955,025.22
ค่าจ้างที่ปรึกษา	1,806,000.00	2,947,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	41,348,047.49	11,934,220.90
ค่าเช่า	3,252,076.26	3,400,787.46
ค่าวิจัยและพัฒนา	1,249,000.00	256,000.00
ค่าประชาสัมพันธ์	5,703,998.60	4,885,303.69
ค่าใช้สอยอื่น	2,948,686.06	3,059,423.76
รวม ค่าใช้สอย	<u>82,773,817.26</u>	<u>49,299,191.50</u>

หมายเหตุ 22 ค่าวัสดุ

		(หน่วย : บาท)
	2560	2559
ค่าวัสดุ	2,327,453.12	2,057,480.34
ค่าเชื้อเพลิง	191,542.00	173,266.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	146,345.80	92,873.10
รวม ค่าวัสดุ	<u>2,665,340.92</u>	<u>2,323,619.44</u>

หน้า

หมายเหตุ 23 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ค่าไฟฟ้า	7,108,341.41	7,301,460.08
ค่าน้ำประปา	15,020.40	15,020.40
ค่าโทรศัพท์	751,234.90	596,681.30
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	947,774.83	309,046.53
ค่าบริการไปรษณีย์	440,539.00	756,762.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	9,262,910.54	8,978,970.31

หมายเหตุ 24 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2560	2559
ครุภัณฑ์	11,708,326.54	13,086,725.04
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,856,181.49	3,117,525.36
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	14,564,508.03	16,204,250.40

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในงบการเงิน ปี 2559 มีการจัดประเภทใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ปี 2560

	(หน่วย : บาท)		
	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	หลังจัด ประเภทใหม่
เงินลงทุนระยะสั้น			
เงินลงทุนทั่วไป	46,655,705.96	(46,655,705.96)	-
เงินฝากสถาบันการเงิน	-	46,655,705.96	46,655,705.96
รวม	46,655,705.96	-	46,655,705.96
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์			
ครุภัณฑ์ระหว่างทำ	3,360,000.00	(3,360,000.00)	-
งานระหว่างก่อสร้าง	-	3,360,000.00	3,360,000.00
รวม	3,360,000.00	-	3,360,000.00

หน้า ๓

หมายเหตุ 26 ข้อผิดพลาดเคลื่อนของงบการเงินในระบบ GFMS

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จัดทำงบการเงินฉบับนี้จากข้อมูลในระบบบัญชีของหน่วยงาน เมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินในระบบ GFMS พบว่า มีข้อผิดพลาดเคลื่อนในการบันทึกบัญชีในระบบ GFMS ดังนี้

1. ตามบัญชีของหน่วยงาน บัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง จำนวน 532,906.41 บาท นำไปบันทึกในระบบ GFMS เป็นบัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง - ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด. 1 (รหัสบัญชี 2102040104) ซึ่งเป็นบัญชีที่ระบบสร้างขึ้นโดยอัตโนมัติ (Auto) ที่ให้ใช้ได้กับหน่วยงานราชการเท่านั้น กรณีดังกล่าว กรมบัญชีกลางได้แนะนำให้แก้ไข โดยบันทึกเป็นบัญชีเงินรับฝากอื่น (รหัสบัญชี 2111020199) สำนักงานฯ ได้ปรับปรุงบัญชีดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561

2. ตามบัญชีของหน่วยงาน บัญชีเงินประกันสัญญา - ระยะยาว จำนวน 105,834.00 บาท นำไปบันทึกในระบบ GFMS เป็นบัญชีเงินประกันอื่น (รหัสบัญชี 2112010199) ที่ถูกควรบันทึกเป็นบัญชีเงินรับฝากอื่น - ระยะยาว (รหัสบัญชี 2207020102) สำนักงานฯ ได้บันทึกปรับปรุงบัญชีแล้วเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2561

หมายเหตุ 27 อื่นๆ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้ง บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพ.ส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐ ตามนโยบายรัฐบาล และให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ตลอดจนอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดยทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี กรมธนารักษ์ได้ส่งมอบเฟอร์นิเจอร์ดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และบันทึกรายการโอนสินทรัพย์เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ย้ายที่ทำการมาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552 ซึ่งกรมธนารักษ์ได้จัดสรรพื้นที่ให้บริการอาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 จำนวน 5,560 ตารางเมตร และชั้น 9 จำนวน 6,230 ตารางเมตร รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 11,790 ตารางเมตร โดยคิดอัตราค่าเช่าพื้นที่และบริการ 360 บาท/ตารางเมตร/เดือน และอัตราค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ 50 บาท/ตารางเมตร/เดือน (ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556) ปัจจุบันสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังมีได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างกันกับกรมธนารักษ์

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบันและปีก่อน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2560

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

(หน่วย : บาท)

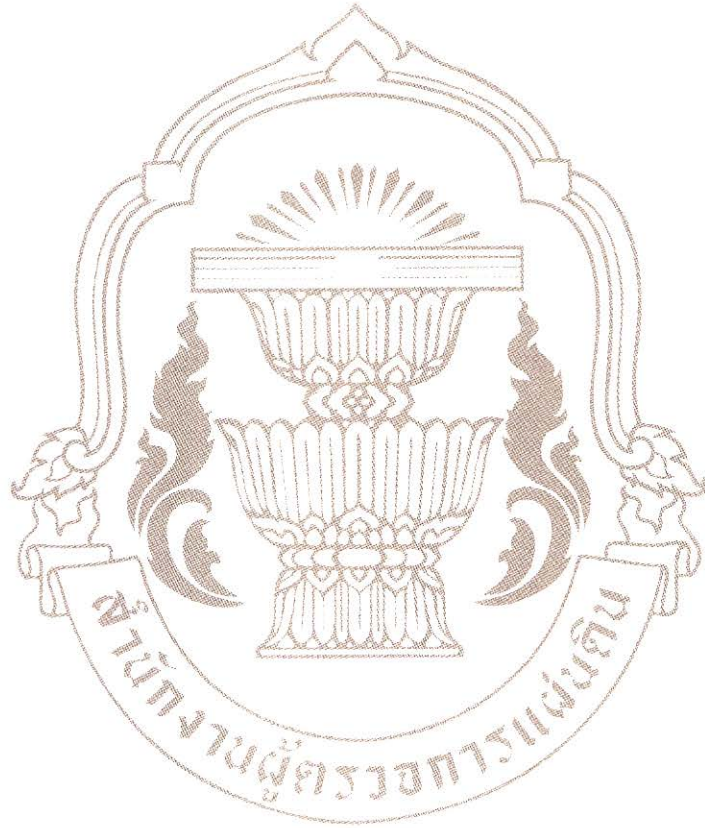
รายการ	งบสุทธิ	การ สำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
	(งบเงินอุดหนุน)				
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	182,733,900.00	-	-	182,733,900.00	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	79,870,200.00	-	-	79,870,200.00	-
3. แผนงานบูรณาการ ป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ	3,970,000.00	-	-	3,970,000.00	-
รวม	266,574,100.00	-	-	266,574,100.00	-

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

(หน่วย : บาท)

รายการ	งบสุทธิ	การ สำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
	(งบเงินอุดหนุน)				
1. แผนงานป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ	3,700,000.00	-	-	3,700,000.00	-
2. แผนงานสนับสนุนการจัดการของรัฐสภา ศาล และหน่วยงานอิสระของรัฐ	251,385,000.00	-	-	251,385,000.00	-
รวม	255,085,000.00	-	-	255,085,000.00	-

๔๑

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

งบการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

หมายเหตุ : อยู่ระหว่างการตรวจสอบงบการเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2561	2560
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	16,109,039.89	30,842,936.29
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	771,159.70	722,709.68
เงินลงทุนระยะสั้น	7	50,257,357.58	41,936,801.43
วัสดุคงเหลือ		801,476.02	370,342.82
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	8	68,470.00	36,227.50
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		68,007,503.19	73,909,017.72
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	9	27,413,435.51	25,377,724.24
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10	485,613.68	2,985,275.29
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		27,899,049.19	28,362,999.53
รวมสินทรัพย์		95,906,552.38	102,272,017.25

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

(หน่วย : บาท)

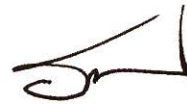
	หมายเหตุ	2561	2560
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	4,164,817.77	3,999,458.43 *
เงินรับฝากระยะสั้น	12	913,440.50	972,754.41 *
รวมหนี้สินหมุนเวียน		5,078,258.27	4,972,212.84
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินรับฝากระยะยาว	13	41,500.00	105,834.00
หนี้สินระยะยาว	14	8,751,696.27	8,496,801.52
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	15	79,497.82	150,412.72
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		8,872,694.09	8,753,048.24
รวมหนี้สิน		13,950,952.36	13,725,261.08
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		81,955,600.02	88,546,756.17
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม		81,955,600.02	88,546,756.17
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		81,955,600.02	88,546,756.17

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

(นายรักษเกชา แฉฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

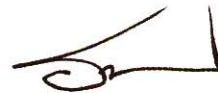
		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2561	2560
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	17	263,632,400.00	266,574,100.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		75,329.51	41,214.95
รายได้อื่น	18	1,181,589.24	5,990,750.74
รวมรายได้		264,889,318.75	272,606,065.69
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	19	188,601,284.14	180,479,361.87 *
ค่าบำเหน็จบำนาญ		3,889,500.00	1,526,500.00
ค่าตอบแทน		942,724.77	875,901.04 *
ค่าใช้จ่ายสอย	20	48,621,405.31	82,857,817.26 *
ค่าวัสดุ	21	2,523,092.50	2,665,340.92
ค่าสาธารณูปโภค	22	10,114,924.01	9,262,910.54
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	23	14,049,541.87	14,564,508.03
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนและบริจาค		-	1,000,000.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	24	20,965.53	-
รวมค่าใช้จ่าย		268,763,438.13	293,232,339.66
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(3,874,119.38)	(20,626,273.97)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางกนกพร ศรีวาริรัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

(นายรักษเกชา แฉฉ่าย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	ทุน	องค์ประกอบอื่น	รวม	
		รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	ของสินทรัพย์ สุทธิ/ ส่วนทุน	สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	111,988,667.54	-	111,988,667.54
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน		(2,815,637.40)		(2,815,637.40)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี		-		-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 - หลังการปรับปรุง	-	109,173,030.14	-	109,173,030.14
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2560				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-		-	-
รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด		(20,626,273.97)		(20,626,273.97)
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-		-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 - หลังการปรับปรุง	-	88,546,756.17	-	88,546,756.17

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์ สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	88,546,756.17	-	88,546,756.17
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน		(2,717,036.77)		(2,717,036.77)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี		-		-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 - หลังการปรับปรุง	-	85,829,719.40	-	85,829,719.40
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2561				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-		-	-
รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด		(3,874,119.38)		(3,874,119.38)
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-		-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 - หลังการปรับปรุง	-	81,955,600.02	-	81,955,600.02

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลและรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจากการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น
2. อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 263,632,400.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 266,574,100.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร 177,753,400.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 82,964,000.00 บาท และค่าครุภัณฑ์ 2,915,000.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนบูรณาการ เรื่อง การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผลผลิตที่ 1 การพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.2/ว 67 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานการเงินประจำปี และหนังสือ กรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปีปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2561 เป็นต้นไป

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสดย่อย เป็นเงินสดที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของสำนักงาน ตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. 2558 ข้อ 11 และตามบันทึกของสำนักบริหารการคลัง ลงวันที่ 15 กันยายน 2558 เรื่อง ขออนุมัติเพิ่มวงเงินสดในมือ ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด และใบสำคัญที่เบิกจากเงินสดย่อยแล้วรอเบิกขดเชย
- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ ที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

- ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายให้เจ้าหน้าที่ยืมเพื่อนำไปทดรองจ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานฯ ซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญขอคืน
- เงินประกันและเงินมัดจำ คือ จำนวนเงินที่สำนักงานฯ จ่ายไป เพื่อเป็นประกันในการดำเนินการตามสัญญาให้ได้มาซึ่งสิทธิหรือบริการ และจะได้รับคืนเมื่อการดำเนินการตามเงื่อนไขสิ้นสุดลง
- รายได้ค้างรับ คือ รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วแต่สำนักงานฯ ยังไม่ได้รับชำระเงิน อาจจะเป็นเพราะยังไม่ถึงกำหนดการรับเงินจนกว่าจะถึงรอบระยะเวลาถัดไป และสำนักงานฯ ยังไม่ได้บันทึกรับรู้รายได้จำนวนนั้น ๆ จนถึงวันสิ้นงวดบัญชี ทำให้รายได้ที่ปรากฏอยู่ในบัญชีจะมียอดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงรายการรายได้ค้างรับเพื่อให้บัญชีแสดงจำนวนเงินที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์คงค้างซึ่งสำนักงานฯ จะรับรู้รายได้ค้างรับตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

4.3 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง เงินฝากประจำที่สำนักงานฯ ฝากไว้กับสถาบันการเงิน ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

4.4 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่สำนักงานฯ มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่สำนักงานฯ มีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์แต่สำนักงานฯ ได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วยตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคابันทึกลงเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานที่กำหนดไว้ในหลักการและนโยบายบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 2 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยกรมบัญชีกลาง ดังนี้

ครุภัณฑ์สำนักงาน	3 - 8	ปี
ครุภัณฑ์สำนักงาน (ที่ได้รับโอนจากกรมธนารักษ์)	3	ปี
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	ปี
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	ปี
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	ปี
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	ปี
ครุภัณฑ์ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	5	ปี
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	ปี

- หลักเกณฑ์คำนวณใช้เป็นวัน ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างทำ

4.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม สำนักงานฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไปเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 3 ปี

4.7 เจ้าหนี้

เจ้าหนี้เกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่สำนักงานฯ มีต่อบุคคลอื่น เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น สำนักงานฯ จะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เมื่อสำนักงานฯ ได้รับสินค้าและบริการหรือสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและสินทรัพย์ หมายถึง จุดที่สำนักงานฯ ได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

4.8 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่สำนักงานฯ ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้สำนักงานฯ ไว้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งสำนักงานฯ ยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.9 หนี้สินระยะยาว

หนี้สินระยะยาว หมายถึง เงินบำเหน็จจ่ายที่ตั้งประมาณการไว้ในบัญชีหนี้สินระยะยาว โดยใช้หลักการคำนวณเงินบำเหน็จจ่ายในแต่ละปีงบประมาณเท่ากับจำนวนที่ต้องจ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ ตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

4.10 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- 2) เมื่อได้รับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลางเข้าบัญชีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานฯ แสดงรายได้จากเงินงบประมาณในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินตามจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร

4.11 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากเงินโอนและเงินบริจาคจากบุคคลอื่น รับรู้เมื่อได้รับเงิน ยกเว้นในกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่สำนักงานฯ เกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการันนั้นเกิดขึ้น หรือเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินสดในมือ (เงินสดย่อย)	200,000.00	200,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	5,824,214.32	15,557,731.37
เงินฝากประจำที่มีกำหนดจ่ายคืนไม่เกิน 3 เดือน	10,084,825.57	15,085,204.92
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	16,109,039.89	30,842,936.29

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	633,050.00	555,225.00
เงินประกันและเงินมัดจำ	8,000.00	8,000.00
รายได้ค้างรับ	130,109.70	159,484.68
รวม ลูกหนี้ระยะสั้น	771,159.70	722,709.68

ลูกหนี้เงินยืม ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม	(หน่วย : บาท)			รวม
	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	ถึงกำหนดชำระและ การส่งใช้ใบสำคัญ	เกินกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	
2561	633,050.00	-	-	633,050.00
2560	555,225.00	-	-	555,225.00

หมายเหตุ 7 เงินลงทุนระยะสั้น

เงินลงทุนระยะสั้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 ประกอบด้วย

					(หน่วย : บาท)	
	หลักทรัพย์ เพื่อค้า	หลักทรัพย์ เผื่อขาย	เงินลงทุน ทั่วไป	ตราสารหนี้ ที่จะครบ กำหนด ภายใน 1 ปี	เงินฝากสถาบัน การเงิน	รวม
เงินฝากประจำ						
ประเภท 6 เดือน	-	-	-	-	50,257,357.58	50,257,357.58
รวมเงินลงทุนระยะสั้น	-	-	-	-	50,257,357.58	50,257,357.58

เงินลงทุนระยะสั้น ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 ประกอบด้วย

					(หน่วย : บาท)	
	หลักทรัพย์ เพื่อค้า	หลักทรัพย์ เผื่อขาย	เงินลงทุน ทั่วไป	ตราสารหนี้ ที่จะครบ กำหนด ภายใน 1 ปี	เงินฝากสถาบัน การเงิน	รวม
เงินฝากประจำ						
ประเภท 6 เดือน	-	-	-	-	41,936,801.43	41,936,801.43
รวมเงินลงทุนระยะสั้น	-	-	-	-	41,936,801.43	41,936,801.43

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	68,470.00	36,227.50
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	68,470.00	36,227.50

หมายเหตุ 9 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ครุภัณฑ์	168,301,854.00	160,007,985.13
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	140,888,418.49	134,851,225.94
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	27,413,435.51	25,156,759.19
งานระหว่างก่อสร้าง	-	220,965.05
รวม ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	27,413,435.51	25,377,724.24

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	27,356,445.20	27,356,445.20
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	26,870,831.52	24,371,169.91
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	485,613.68	2,985,275.29
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	485,613.68	2,985,275.29

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เจ้าหนี้การค้า	67,156.00	385,190.20
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	2,063,702.10	1,124,465.98
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,033,959.67	2,489,802.25
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	4,164,817.77	3,999,458.43

หมายเหตุ 12 เงินรับฝากระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินประกันสัญญา	242,796.50	398,348.00
เงินประกันผลงาน	-	41,500.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	670,644.00	532,906.41
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	913,440.50	972,754.41

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินประกันสัญญา - ระยะยาว	-	105,834.00
เงินประกันผลงาน - ระยะยาว	41,500.00	-
รวม เงินรับฝากระยะยาว	41,500.00	105,834.00

หมายเหตุ 14 หนี้สินระยะยาว

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินบำเหน็จร่อยจ่าย	8,751,696.27	8,496,801.52
รวม หนี้สินระยะยาว	<u>8,751,696.27</u>	<u>8,496,801.52</u>

หมายเหตุ 15 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้รอการรับรู้	79,497.82	150,412.72
รวม หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	<u>79,497.82</u>	<u>150,412.72</u>

หมายเหตุ 16 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

สำนักงานฯ ในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และ 2560 ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ระยะเวลาผูกพันตามสัญญา		
ไม่เกิน 1 ปี	-	-
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	4,954,711.74	9,281,339.74
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	<u>4,954,711.74</u>	<u>9,281,339.74</u>

ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน จำนวน 4,954,711.74 บาท ประกอบด้วยสัญญาเช่ารถยนต์ ระยะเวลา 5 ปี จำนวน 3 สัญญา ดังนี้

- สัญญาเลขที่ 9/2558 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2557 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 48 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,012,666.62 บาท

- สัญญาเลขที่ 18/2559 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 27 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 2,284,258.38 บาท

- สัญญาเลขที่ 7/2560 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2559 เช่ารถยนต์เพื่อใช้เป็นรถประจำตำแหน่งของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำหรับงวดที่ 23 ถึงงวดที่ 60 เป็นเงิน 1,657,786.74 บาท

- ภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ

สำนักงานฯ มีภาระผูกพันตามสัญญาจ้างเหมาบริการ เป็นจำนวนรวม 732,587.50 บาท (ปี 2560 จำนวน 10,800,082.99 บาท)

	2561	(หน่วย : บาท) 2560
ระยะเวลาผูกพันตามสัญญา		
ไม่เกิน 1 ปี	402,587.50	8,760,004.99
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	330,000.00	2,040,078.00
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	732,587.50	10,800,082.99

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	2561	(หน่วย : บาท) 2560
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้		
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	-	9,725,028.68
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	82,300.00	521,765.70
รวม	82,300.00	10,246,794.38

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจัดหาสินทรัพย์ 2 สัญญา จำนวน 82,300.00 บาท

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และ 2560 สำนักงานฯ มีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ดังนี้

	2561	(หน่วย : บาท) 2560
ระยะเวลาผูกพันตามสัญญา		
ไม่เกิน 1 ปี	1,304,014.41	925,899.60
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	-	-
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	1,304,014.41	925,899.60

หมายเหตุ 17 รายได้จากงบประมาณ

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
งบเงินอุดหนุน - ค่าใช้จ่ายบุคลากร	177,753,400.00	174,450,000.00
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	82,964,000.00	91,453,300.00
- ค่าครุภัณฑ์	2,915,000.00	670,800.00
รวม รายได้จากงบประมาณ	263,632,400.00	266,574,100.00

หมายเหตุ 18 รายได้อื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากจากสถาบันการเงิน	960,740.27	984,783.85
รายได้อื่น	220,848.97	4,975,024.57
กำไรสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	-	30,942.32
รวม รายได้อื่น	1,181,589.24	5,990,750.74

หมายเหตุ 19 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินเดือน	123,216,642.05	117,463,852.41
ค่าล่วงเวลา	1,042,110.00	1,196,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	12,641,012.79	11,633,923.58
เงินช่วยค่าครองชีพ	11,353,952.69	11,596,299.36
ค่ารักษาพยาบาล	6,436,377.30	6,146,595.50
เงินช่วยการศึกษาบุตร	333,250.00	334,851.75
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	12,695,512.32	14,874,599.93
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	20,882,426.99	17,232,639.34
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	188,601,284.14	180,479,361.87

หมายเหตุ 20 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	8,805,121.00	8,899,216.25
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	9,491,502.96	9,938,192.31
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	3,377,251.19	4,037,158.43
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,765,712.06	3,591,441.86
ค่าจ้างที่ปรึกษา	597,000.00	1,806,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	11,740,387.05	41,348,047.49
ค่าเช่า	2,745,548.93	3,252,076.26
ค่าวิจัยและพัฒนา	-	1,249,000.00
ค่าประชาสัมพันธ์	6,058,408.38	5,703,998.60
ค่าใช้สอยอื่น	2,040,473.74	3,032,686.06
รวม ค่าใช้สอย	48,621,405.31	82,857,817.26

หมายเหตุ 21 ค่าวัสดุ

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าวัสดุ	2,307,512.91	2,327,453.12
ค่าแก๊สและน้ำมันเชื้อเพลิง	192,539.00	191,542.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	23,040.59	146,345.80
รวม ค่าวัสดุ	2,523,092.50	2,665,340.92

หมายเหตุ 22 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าไฟฟ้า	7,281,174.76	7,108,341.41
ค่าน้ำประปา	15,020.40	15,020.40
ค่าโทรศัพท์	566,920.50	751,234.90
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,799,334.35	947,774.83
ค่าบริการไปรษณีย์	452,474.00	440,539.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	10,114,924.01	9,262,910.54

หมายเหตุ 23 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ครุภัณฑ์	11,549,880.26	11,708,326.54
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,499,661.61	2,856,181.49
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	14,049,541.87	14,564,508.03

หมายเหตุ 24 ค่าใช้จ่ายอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์	20,965.53	-
รวม ค่าใช้จ่ายอื่น	20,965.53	-

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในงบการเงิน ปี 2560 มีการจัดประเภทใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ปี 2561

	(หน่วย : บาท)		
	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	หลังจัด ประเภทใหม่
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น			
เจ้าหนี้การค้า	385,190.20		385,190.20
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,124,465.98	-	1,124,465.98
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,489,802.25		2,489,802.25
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	532,906.41	(532,906.41)	-
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	4,532,364.84	(532,906.41)	3,999,458.43

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่ (ต่อ)

	(หน่วย : บาท)		
	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	หลังจัด ประเภทใหม่
เงินรับฝากระยะสั้น			
เงินประกันสัญญา	398,348.00	-	398,348.00
เงินประกันผลงาน	41,500.00	-	41,500.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง	-	532,906.41	532,906.41
รวม เงินรับฝากระยะสั้น	439,848.00	532,906.41	972,754.41
ค่าใช้จ่ายบุคลากร			
เงินเดือน	117,463,852.41	-	117,463,852.41
ค่าล่วงเวลา	1,196,600.00	-	1,196,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	11,633,923.58	-	11,633,923.58
เงินช่วยค่าครองชีพ	11,596,299.36	-	11,596,299.36
ค่ารักษาพยาบาล	6,146,595.50	-	6,146,595.50
เงินช่วยการศึกษาบุตร	334,851.75	-	334,851.75
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	14,874,599.93	-	14,874,599.93
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	13,830,161.92	3,402,477.42	17,232,639.34
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	177,076,884.45	3,402,477.42	180,479,361.87
ค่าตอบแทน			
ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง	3,486,477.42	(3,486,477.42)	-
ค่าตอบแทนอื่น	875,901.04	-	875,901.04
รวม ค่าตอบแทน	4,362,378.46	(3,486,477.42)	875,901.04

หมายเหตุ 25 การจัดประเภทรายการใหม่ (ต่อ)

	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	(หน่วย : บาท) หลังจัด ประเภทใหม่
ค่าใช้สอย			
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	8,899,216.25	-	8,899,216.25
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	9,938,192.31	-	9,938,192.31
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	4,037,158.43	-	4,037,158.43
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,591,441.86	-	3,591,441.86
ค่าจ้างที่ปรึกษา	1,806,000.00	-	1,806,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	41,348,047.49	-	41,348,047.49
ค่าเช่า	3,252,076.26	-	3,252,076.26
ค่าวิจัยและพัฒนา	1,249,000.00	-	1,249,000.00
ค่าประชาสัมพันธ์	5,703,998.60	-	5,703,998.60
ค่าใช้สอยอื่น	2,948,686.06	84,000.00	3,032,686.06
รวม ค่าใช้สอย	82,773,817.26	84,000.00	82,857,817.26

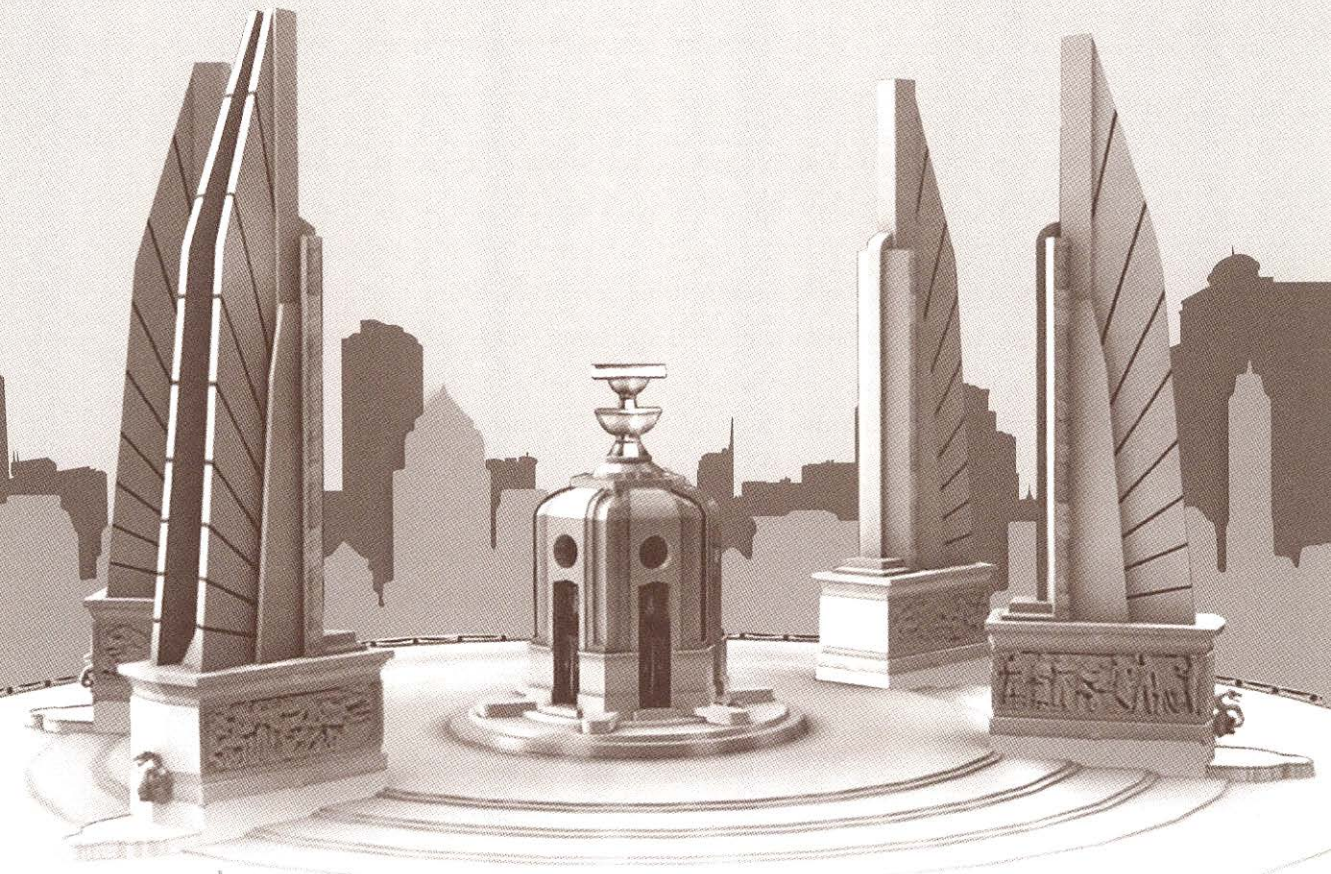
หมายเหตุที่ 26 อื่นๆ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้ง บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐตามนโยบายรัฐบาล และให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงานตลอดอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดยทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี กรมธนารักษ์ได้ส่งมอบเฟอร์นิเจอร์ดังกล่าวให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และบันทึกรายการโอนสินทรัพย์เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2558

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ย้ายที่ทำการมาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552 ซึ่งกรมธนารักษ์ได้จัดสรรพื้นที่ให้บริการอาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 จำนวน 5,560 ตารางเมตร และชั้น 9 จำนวน 6,230 ตารางเมตร รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 11,790 ตารางเมตร โดยคิดอัตราค่าเช่าพื้นที่และบริการ 360 บาท/ตารางเมตร/เดือน และอัตราค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ 50 บาท/ตารางเมตร/เดือน (ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556) ปัจจุบันสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างกันกับกรมธนารักษ์

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำปรารภ

อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า รวมถึงประธานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับ ระเบียบ หรือ บทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้ อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานหรือ ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาร่วมกันและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รักษาการ

หมวด ๑

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จำนวน และ
คุณสมบัติเฉพาะของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

(๒) ผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี จำนวนหนึ่งคน

ลักษณะการมีประสบการณ์ และกิจการอันเป็นสาธารณะตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด ในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการที่จะได้บุคคลที่มีประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

คุณสมบัติทั่วไปของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ลักษณะต้องห้ามของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ตัดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต

ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนร่วม ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่า เป็นผู้มีความผิดฐานฉ้อโกง หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเสนอชื่อบุคคล ซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมี ความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหา ต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคน ให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุด สองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากัน นั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียง สองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรก มิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือ กรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนด เวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการ สรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ แต่ไม่รวมถึงการสรรหาใหม่หรือสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ มาตรา ๑๓ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๔ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือ เพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ในการสรรหาให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

วิธีการสรรหา
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสาม หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดที่คะแนนไม่ถึงสองในสาม ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหา รายใด ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหา แต่เมื่อรวมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงสองคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน และเป็นผู้ลงนาม
รับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๔ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็น
ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐)
(๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่
ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว
ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็น
เวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง
ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลา
ดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้ดำเนินการสรรหาใหม่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะ
ต้องห้ามของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
สรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัย ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับ
แก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ
กรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่า
ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่
พิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหา
ได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด
แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุม

การลาออกหรือเลิก
ประกอบอาชีพ
ก่อนได้รับการแต่งตั้ง

กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับ
คุณสมบัติและลักษณะ
ต้องห้ามของผู้สมัคร
หรือผู้ได้รับการสรรหา

เบี้ยประชุมและ
ค่าตอบแทนอื่นของ
คณะกรรมการสรรหา

ในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการ
ในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

วาระการดำรง
ตำแหน่งของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๑๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง
เจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้
เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งตามวาระ
ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า
จะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่แทน

การพ้นจากตำแหน่ง
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ
ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมี
ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งประธาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้พ้นจากตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง
ตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ
สรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งอาวุโสสูงสุด
ทำหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระหว่างที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ
และยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้
ผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามี
ผู้ตรวจการแผ่นดินเหลืออยู่เพียงคนเดียว จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติ

หน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ไม่ได้ เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ก่อนวันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินครบวาระ แต่ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้องและมีผู้ตรวจการแผ่นดินเหลืออยู่ไม่ถึงสองคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการชั่วคราวให้ครบสามคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินได้จนกว่าผู้ตรวจการแผ่นดิน

กรณีร้องขอให้
พ้นจากตำแหน่ง

การหยุดปฏิบัติหน้าที่
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

การปฏิบัติหน้าที่
และปฏิบัติตนของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเข้ารับการศึกษาคณะหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจ
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุนและให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามิกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

การเสนอเรื่องต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือศาลปกครอง
เพื่อพิจารณา

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน
แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติ
หน้าที่

(๒) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการ
การแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา
รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
แสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย
ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ
และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศอื่นตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกระเบียบตาม (๒) และ (๔) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการ
สร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
รวมทั้งต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือมี
ลักษณะเป็นการมุ่งหมายที่จะกล่าวหาหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐ และในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งหรือการร้องเรียน ต้องดำเนินการ
โดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปโดยสะดวก
และรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้ง
หรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นเรื่องการขอให้จัดหรือระงับความเดือดร้อน
หรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็น

ต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไปในนั้นมีได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอมให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก

การแสวงหา

ข้อเท็จจริง

มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ วรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕

(๗) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

(๘) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตามมาตรา ๔๓

(๙) การกำหนดคุณสมบัติ ประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕

(๑๐) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติการกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘

(๑๑) การเสนองบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙ และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐

(๑๒) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผลกระทบต่อ
ความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามมาตรา ๕๑

(๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใดที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นไปตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษา
เรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงานจ้างบุคคลหรือสถาบัน
ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็น หรือ
ในกรณีที่ไม่ว่าจะหลีกเลี่ยงได้จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าวแทนก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพ
ที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้อง
กำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่
ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทน ของบุคคล
หรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการ การพ้นจากตำแหน่ง
ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น และวิธีปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุ
ตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจาก
การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็น
การเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมาย
หรือตามคำสั่งศาล

ผู้จัดทำและเผยแพร่รายงานตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๘
หากได้กระทำโดยสุจริต ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา
ทางปกครอง หรือทางวินัย

การจ้างบุคคล
หรือสถาบัน

การห้ามเปิดเผยข้อมูล

เจ้าพนักงานตาม
ประมวลกฎหมายอาญา

เงินเดือน
เงินประจำตำแหน่ง
และประโยชน์
ตอบแทนอื่นของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

บำเหน็จตอบแทน
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๐ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมิผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีที่มีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้

การดำเนินการ
ก่อนเสนอแนะ

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสอง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสม และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับ

การดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันดังกล่าว และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติโดยเร็วต่อไป และให้นำความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกเป็นธรรมได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

กรณีเสนอแนะ
ให้จัดหรือระงับ
ความเดือดร้อนหรือ
ความไม่เป็นธรรม
แก่บุคคล

กรณีหน่วยงานของรัฐ
ปฏิบัติไม่ครบถ้วน
ตามหมวด ๕
ของรัฐธรรมนูญ

เรื่องเฉพาะตัวหรือ
เรื่องที่อยู่ในหน้าที่
และอำนาจของ
หน่วยงานของรัฐ

(๑) ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

เรื่องที่ไม่สามารถ พิจารณา

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น
หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของ
องค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผล
การพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณา
จะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือ
ความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว
เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้
ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะ
ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสั่งยุติเรื่อง

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการดำเนินการ
ตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๖ หรือการไม่รับพิจารณาหรือยุติเรื่อง
ตามมาตรา ๓๗ ให้ผู้ร้องเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบ
โดยในกรณีที่ไม่รับไว้พิจารณาหรือให้ยุติเรื่อง ให้ระบุเหตุผลให้
ผู้ร้องเรียนทราบด้วย

มาตรา ๓๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปี
งบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อ
คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุป
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่
ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลง
รายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

การแจ้ง

ผลการดำเนินการ

การจัดทำ

รายงานประจำปี

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรี หรือรัฐสภา หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำเป็นการสรุปโดยมิให้ระบุนายละเอียด อันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

หมวด ๓

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๐ ให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๔๑ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรจุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

สถานะและ
การกำกับดูแล
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจ
ของสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือ
ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย

มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ผู้ตรวจการ
แผ่นดินมีอำนาจอกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่
ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษ
สำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ
พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนด
มาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน
วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และ
การอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน
รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ
และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึง
การจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้าง
ของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณี
เลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุม การดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอ ในการดำรงชีพ และภาระความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงาน และลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตาม วรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและ กำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณาคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินออกข้อกำหนดทาง จริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไร

มาตรา ๔๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธาน ผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้บังคับ บัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงาน ของสำนักงานขึ้นตรงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมี มติกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจาก เลขาธิการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกัน ให้เลขาธิการ ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน

ข้อกำหนดทาง
จริยธรรมของ
พนักงานและลูกจ้าง

เลขาธิการสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

คุณสมบัติและวาระ
การดำรงตำแหน่ง
ของเลขาธิการ
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

การพ้นจากตำแหน่ง
ของเลขาธิการ
สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หน้าที่และอำนาจของ
เลขาธิการสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ได้รับแต่งตั้ง และมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และมีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๔๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขาธิการ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๕
- (๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา
- (๕) ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมีคุณลักษณะ ไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ
- (๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๔๗ เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแล การปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้มีหน้าที่และ อำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษ ทางวินัย พ้นงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พ้นงาน หรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงาน
เท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น และตามที่คุณตรวจการแผ่นดิน
กำหนด

การออกระเบียบตาม (๒) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอน
โดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

มาตรา ๔๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก
ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการ
จะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ตามระเบียบที่
ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญ
เกี่ยวกับการงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อ
การปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่คุณตรวจการแผ่นดิน
กำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน

มาตรา ๔๙ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนองบประมาณรายจ่าย
เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานไว้ใน
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการเสนองบประมาณ
รายจ่ายดังกล่าว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาผลการตรวจสอบ
ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง
ประกอบด้วย

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่างบประมาณรายจ่าย
ที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอคำขอ
แปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาางบประมาณของสภาผู้แทน
ราษฎรได้โดยตรง

การดำเนินการของ
สำนักงานที่เกี่ยวข้อง
บุคคลภายนอกของ
เลขาธิการสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

การเสนองบประมาณ
รายจ่ายประจำปี

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สิน ที่มีอยู่ด้วย

การจัดทำ
งบประมาณ
รายจ่ายประจำปี

มาตรา ๕๐ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดิน และเผยแพร่ให้ ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ใน งบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูล คำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงิน ที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลาง ส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ใน กรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ใน งวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

รายได้ของสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๕๑ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของ สำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับมาตามมาตรา ๔๙
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน
- (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของ สำนักงาน
- (๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทธรณ์ก็ได้

มาตรา ๕๒ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี หรือมีผู้ยกให้ให้เป็นที่ราชพัสดุ แต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๕๓ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

การจัดทำงบดุล
งบการเงินและบัญชี

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๕ (๑) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ เว้นแต่กรณีตาม (๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ มิให้นำมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใด ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) หรือ (๒)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ต้องมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่างอยู่ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัยตามมาตรา ๕๗

ในกรณีที่ไม่มีประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๕๖ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๙ ให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป และให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำสัญญาจ้างขึ้น โดยให้มีระยะเวลาการจ้างไม่เกินวาระที่จะต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะวินิจฉัย

มาตรา ๖๐ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๑ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๒ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๓ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนหรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา
หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
ที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตาม
เป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบ
หรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่
จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

ออกแบบและจัดรูปเล่มโดย : สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕

เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑ สายด่วน ๑๖๓๗ (โทรฟรีทั่วประเทศ) www.ombudsman.go.th

ที่ ผผ ๑๖/๘

ปลัดจังหวัด
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ ๕๖๖๒
วันที่ 12 มี.ค. 2562
เวลา 12.31 น.
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
 ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
 เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๕๐ เล่ม

ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔
 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำรายงาน
 ประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหา อุปสรรค และ
 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
 มาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย นั้น

บัดนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑
 เสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงขอนำส่งรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร
 จำนวน ๕๕๐ เล่ม รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วยพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(วิวัฒน์ รัตตะนันท์)
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
ที่ 27 / 2562
มี.ค. 2562
13.45 น.

สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา
 โทร. ๐ ๒๖๔๓ ๙๒๕๕
 โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๘๓๗๕
 www.ombudsman.go.th

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
ที่ A1 / 2562
มี.ค. 12 / ๒๑ / ๒๒
เวลา 13.29 น.
บันทึกกำกับและตรวจสอบ